

บทที่ 3

การรับฟังพยานบอกเล่า

3.1 หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่า

ก. หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของประเศอังกฤษ

หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่า เป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นในประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งมีการพิจารณาคดีเป็นแบบกล่าวหา (Accusatorial หรือ Adversary System) ซึ่งระบบนี้เปิดโอกาสให้คู่ความโต้สู้กันอย่างเต็มที่ การชำระคดีแต่เดิมนั้นมีวิธีการที่ต่าง ๆ กัน เช่น ให้ผู้สูงชันโดยการดำเนินบ้าง ลุยไฟบ้าง ซึ่งเรียกว่า " Trial by Ordeal" หรือให้ต่อสู้กันด้วยหอก ด้วยดาบ บ้าง ซึ่งเรียกว่า " Trial by Battle" และบางครั้งก็แทรกด้วยการบวงสรวงต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อคลบันคาลให้แพ้ชนะกันเป็นการให้พระเจ้าเข้ามาช่วยเป็นผู้ตัดสิน (Judgments of God) ด้วยเหตุนี้ผู้ชำระความจึงต้องตั้งตัวเป็นกลางจริง ๆ เช่น คอยห้ามหรือควบคุมดูแลไม่ให้อาวุธที่ใช้มีการโต้เปรียบเสียเปรียบกัน ต่อมาเมื่อวิธีการชำระคดีได้พัฒนาเป็นการพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานซึ่งผู้มีอำนาจชำระคดีคือ ศาล จะต้องวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดโดยการวางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอมาเพื่อใช้สนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของตนให้เป็นไปอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะหลักในการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยผลของคำพิพากษาของศาลที่ละเล็กละน้อย จนกระทั่งเป็นหลักที่แน่นอนชัดเจนว่า พยานบอกเล่านั้นไม่ถือว่าเป็นพยานหลักฐาน และรับฟังไม่ได้¹ ในปลายศตวรรษที่ 17 ดังที่กล่าวไว้ในข้อที่ 2.3

หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของอังกฤษมิได้มีการตราขึ้นเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือมีพระราชบัญญัติกำหนดความหมายแน่นอนเพื่อเป็นหลักในการพิจารณาของศาล

¹ R. V. Paine (1696) 5 Mod. 163., Nokes, G.D., Ibid, p. 274.

แต่ประการใด¹ แต่ทั้งนี้ก็ถือว่าเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งศาลคดีหลังจะต้องตัดสินตามแนวคำพิพากษาที่ศาลในคดีก่อน ๆ ได้ตัดสินเอาไว้เป็นแนวทางในการพิจารณา (Stare Decisis)

สำหรับเหตุผลที่สนับสนุนหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของอังกฤษนี้ นักนิติศาสตร์อังกฤษได้ให้เหตุผลไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้คือ

1. หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด (The Best Evidence Rule) ซึ่งมีหลักว่า ในกรณีใด ๆ ที่ประเด็นพิพาทนั้นสามารถจะพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานหลาย ๆ ชิ้นต่างกันแล้ว คุณภาพจะต้องนำพยานหลักฐานที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดสำหรับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นพิพาทนั้นมาสืบ² หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุดนี้มีผลทำให้เกิดการแบ่งแยกพยานหลักฐานตามความใกล้ชิดในการรับรู้ข้อเท็จจริงออกเป็น ประจักษ์พยาน และพยานบอกเล่า โดยเหตุนี้ศาลย่อมจะต้องรับฟังประจักษ์พยานซึ่งถือว่าเป็นพยานหลักฐานชั้นที่ 1 เพราะเหตุ

¹ Cross Rupert, Ibid, p. 7.

² หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด หมายความว่า คุณภาพต้องนำพยานหลักฐานที่มีคุณภาพสูงสุดมาพิสูจน์ เช่น กรณีที่มีต้นฉบับเอกสารกับสำเนาเอกสาร ก็ต้องนำต้นฉบับเอกสารมาพิสูจน์ หรือในกรณีที่มิพยานโดยตรงและพยานแวดล้อมกรณีก็ต้องนำพยานโดยตรงเข้ามาสืบ ซึ่งทั้งนี้ต้องดูด้วยว่าพยานที่ดีที่สุดนั้น หมายความว่าต้องสามารถนำมาสืบได้ด้วย ดังนั้นในกรณีที่พยานนั้นไม่อาจมาศาลได้ เพราะ ตาย หรือ พยานสูญหาย หรือถูกทำลาย ก็อาจนำพยานที่ดีกว่ามาสืบแทนได้ แต่ต้องเป็นพยานด้อยที่ดีที่สุดที่สามารถนำสืบได้ เช่น รายงานหรือบันทึกที่เป็นพยานบอกเล่าหรือสำเนาเอกสาร แต่เดิมหลักเกณฑ์นี้เคร่งครัดมากในอังกฤษ แต่ปัจจุบัน (หลัง ค.ศ. 1800) หลักนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก็ยังคงมีร่องรอยเหลืออยู่ เช่น หลักที่จะต้องนำสืบด้วยต้นฉบับเอกสาร ในกรณีต้องการพิสูจน์ข้อความในเอกสารหรือในการนำสืบ เรื่องบุคคลใดมีการประกันชีวิตหรือร่างกายก็ต้องนำไปกรมธรรม์ประกันภัยมาสืบ

ว่าเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์มาโดยตรงมากกว่าที่จะยอมรับฟังพยานบอกเล่าซึ่งมีคุณภาพต่ำกว่า และไม่มีความแน่นอนอันอาจทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลผิดพลาด

2. การสาบานและการถามค้าน (Cross - Examination)

การสาบาน (Oath) คือ การรับรองว่าจะให้การตามความสัตย์จริง¹ เป็นหลักประกันอย่างหนึ่งที่ทำให้รู้สีกว่าผู้บอกเล่าได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงด้วยความเป็นจริงตามที่ตนได้รู้ได้เห็นมา หลักประกันในเรื่องการสาบานนี้เป็นเรื่องของความคิดเห็นในเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งศาลอังกฤษเองก็เคยนำมาใช้เป็นเหตุผลในการไม่รับฟังพยานบอกเล่าว่าเพราะผู้บอกเล่าไม่ได้ทำการสาบานก่อน² แต่ต่อมาการสาบานตัวก็มีความสำคัญลดลงไปโดยศาลเห็นว่า แม้ข้อความนั้นจะได้รับการสาบานตัวมาแล้วก็ตาม ศาลก็ไม่อาจรับฟังคำกล่าวของพยานนั้นได้ ในคดี R. V. Eriswell (Inhabitants) (1790), 3 Tern Rap. 707. Lord Kenyon กล่าวว่า "การซักถามพยานภายใต้การสาบานนั้น แม้จะมีการยอมรับในคดีทั่ว ๆ ไปก็ตาม การสาบานนั้นก็ไม่มีคุณค่า เว้นแต่จะทำได้ขึ้นอย่างมีเหตุผล หรือทำขึ้นในขณะที่มีการพิจารณาตัดสินอยู่ ซึ่งดูความมีโอกาที่จะทำการถามค้านพยานผู้นั้นได้ โดยเหตุนี้การสาบานที่ใดกระทำ

¹ การสาบาน เป็นการรับรองว่าจะให้การตามความสัตย์จริง หากมิให้การตามความสัตย์จริงก็จะไต่ผลร้ายต่าง ๆ การสาบานต้องเป็นไปตามลัทธิศาสนา หรือจารีตประเพณีแห่งชาติของพยานนั้น เช่น คนถือศาสนาคริสต์ ก็อาจใช้มือแตะคัมภีร์และกล่าวว่า "ข้าพเจ้าขอสาบานต่อพระผู้เป็นเจ้าว่าบรรดาคำพยานที่ข้าพเจ้าจะให้การต่อศาลนี้จะเป็นความจริง เป็นความจริงทั้งสิ้น และไม่มีอื่นใดนอกจากความจริง" คนถือศาสนาอื่นก็ต้องใส่หมวกเวลาสาบาน คนถือศาสนาอะหะหมัด หรือมุสลิม ก็ต้องมีคัมภีร์โคหราน พยานจีนก็อาจมีพิธีทูลเจียน และเผากระดาษเงินกระดาษทอง หรือพยานชาวญี่ปุ่นก็อาจต้องมีพิธีตีบตีเยน

² Berkeley Peerage Case (1811), 4 Camp. 401.

กับผู้อื่นที่มีใช้ความจริงไม่อาจยอมรับได้" อย่างไรก็ตามการสาบานตัวของผู้บอกเล่า นั้น เป็นที่เห็นได้ว่าไม่ใช่สิ่งที่จะพิสูจน์ได้ทีเดียวว่า ข้อเท็จจริงนั้นเป็นความจริงตามที่บอกเล่าหรือไม่ และแม้ผู้บอกเล่าจะเล่าข้อความอันเป็นที่ใจให้พยานฟัง ผู้บอกเล่า ก็หาจำต้องรับโทษตามกฎหมายฐานเบิกความเท็จไม่ เพราะไม่ใช่การเบิกความในศาล

สำหรับการถามค้าน (Cross - Examination) ถือว่าเป็นเหตุผล ประการสำคัญที่สุดที่เป็นการสนับสนุนหรือรับรอง เหตุผลทั้งหมดความพยานบอกเล่าไม่ควร รับฟัง¹ เนื่องจาก การรับฟังพยานบอกเล่าทำให้เกิดความฝ่ายตรงข้ามหรือทนายความ ของฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถถามค้านผู้บอกเล่าซึ่งเป็นผู้พบเห็นข้อเท็จจริงได้ แม้วา พยานบอกเล่าที่มาเบิกความต่อศาลนั้นอาจถูกถามค้านก็ตาม การถามค้านก็ไม่ได้ ประโยชน์อะไรมาจนนอกจากข้อเท็จจริงที่พยานได้รับรู้จากการบอกเล่ามาเท่านั้น เช่น ในคดีอาญาที่ ก. ถูกฟ้องว่าใช้มีดแทง ข. ตายในเวลากลางคืน โดยมี ค. เป็นผู้พบ เห็นเหตุการณ์และมาเล่าให้ ง. ฟัง ถ้าโจทก์อ้าง ง. เป็นพยาน ง. ก็คงเบิกความ ได้แต่เพียงว่า ค. มาเล่าให้ตนฟังว่าเห็น ก. แทง ข. ในวันและเวลาเกิดเหตุ และ ค. จำได้ว่าเป็น ก. จำเลยในคดีนี้ซึ่งถ้าทนายจำเลยจะถามค้านว่า ทำไม ค. จึง จำได้ว่าเป็น ก. เพราะขณะนั้นเป็นเวลากลางคืน ซึ่งมีแสงสว่างไม่พอที่จะเห็นหรือ จำได้ ตลอดทั้งถามค้านในเรื่องสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในเวลาและสถานที่เกิดเหตุ ทนายจำเลยไม่อาจที่จะถามค้าน ง. ซึ่งเป็นพยานผู้ได้รับการบอกเล่ามาได้เลย เพราะ พยานไม่ได้อยู่ในสถานที่หรือพบเห็นเหตุการณ์นั้นมาด้วยตนเอง การถามค้านถือว่าเป็น ขบวนการอันตรงประสิทธิภาพที่สุดในการสืบพยานปัจจุบันที่จะทำให้พยานพูดความจริง หากการถามค้านไม่อาจทำได้เต็มที่หรือไม่มีการถามค้านในการสืบพยานแล้ว ย่อมมี ผลทำให้เกิดข้อสงสัยในเรื่องความน่าเชื่อถือหรือการพิสูจน์พยานหลักฐาน

¹ Cross Rupert, Ibid, p. 479.

3. การปรากฏตัวต่อศาล การที่ผู้บอกเล่าไม่ได้มาปรากฏตัวเพื่อเบิกความต่อหน้าศาล ทำให้เกิดความฝ่ายตรงข้ามและศาลไม่มีโอกาสสังเกตกริยาท่าทางของเขาได้ โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ ความซื่อสัตย์ ซึ่งหากพยานได้มาเบิกความต่อศาลอันเป็นการพิจารณาโดยเปิดเผยแล้ว ทั้งคู่ความและศาลย่อมมีโอกาสสังเกตถึงกริยาอาการของพยานผู้นั้นว่ามีความรู้ในข้อเท็จจริงนั้นอย่างไร เพราะว่าข้อความที่ผู้บอกเล่ากล่าวนอกศาลนั้นอาจกล่าวโดยไม่ได้ใจว่าจะให้เป็นความจริง หรือเป็นการพูดประชดหรือพูดตลกเพียงเท่านั้น แต่พยานไม่เข้าใจความหมาย ดังนั้นกริยาท่าทางของผู้บอกเล่าจึงจำเป็นต้องพิจารณาประกอบด้วย

4. ลูกขุน ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2.3 ว่า ลูกขุนเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดี¹ พยานบอกเล่าอาจจะทำให้ลูกขุนตัดสินใจหรือชั่งน้ำหนักพยานที่เป็นข้อเท็จจริงผิดพลาด สิ่งนี้เป็นเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งอันเป็นเหตุให้ศาลไม่รับฟังพยานบอกเล่าในยุคประวัติศาสตร์และในขณะที่เกิดความไม่ไว้วางใจลูกขุนนี้ก็ได้อีกความพยายามอย่างเต็มที่ในการป้องกันหรือหน่วงเหนี่ยวความอิสระในการรับฟังพยานของลูกขุน ดังนั้นในศตวรรษที่ 19 ก่อนที่จะมีการพิจารณาและตัดสินว่าพยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้โดยการอ้างว่าไม่มีการสาบาน หรือไม่มีการถามคำถามผู้บอกเล่าแล้ว ก็ยังเคยมีการกล่าวอ้างไว้ในคดีต่าง ๆ ว่า

¹ การพิจารณาคดีตามระบบคอมมอนลอว์ โดยเฉพาะในคดีอาญา ถือว่าการพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นหน้าที่ของลูกขุน (Jury) ซึ่งเป็นคณะบุคคลที่เลือกมาจากสามัญชนโดยปกติแล้วจะมีจำนวน 12 คน ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงผู้พิพากษาจะเป็นผู้ควบคุมการพิจารณาคดีในเรื่องการรับฟังและการนำสืบพยานหลักฐานตลอดทั้งอธิบายข้อกฎหมายให้ลูกขุนฟัง ในคดีที่ลูกขุนเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้น คำวินิจฉัยของลูกขุนจะไม่ให้เหตุผลประกอบแต่จะวินิจฉัยเพียงผลว่า ผิด (guilty) หรือไม่ผิด (not guilty) เท่านั้น ปัจจุบันนี้ความนิยมให้ลูกขุนพิจารณาคดีมีน้อยลง เพราะระบบลูกขุนก่อให้เกิดความไม่สะดวกสิ้นเปลืองเวลา และค่าใช้จ่าย และจะใช้เฉพาะการพิจารณาคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูง

ไม่อาจรับฟังพยานบอกเล่าได้เพราะความไม่น่าไว้วางใจที่มีต่อลูกขุน¹ เพราะเป็นที่น่าลำบากใจอย่างยิ่งที่จะเชื่อได้ว่า ลูกขุนสามารถที่จะตระหนักถึงคุณภาพของพยานบอกเล่าว่า มักขาดความน่าเชื่อถือในการมาเบิกความเป็นพยานถึงข้อเท็จจริงที่ตนได้รับการบอกเล่ามา ซึ่งพยานบอกเล่าจะเป็นเหตุให้ลูกขุนเกิดความไขว่เขวหรือมีความเห็นโน้มน้าวตามไปควย และทำให้เกิดการวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดพลาดได้ง่าย

5. อันตรายจากการพูดหรือการกล่าวซ้ำ ๆ ทำให้ข้อความที่บอกเล่าเปลี่ยนแปลงคลาดเคลื่อนได้ง่าย เพราะผู้เล่าแต่ละคนอาจจะตัดทอนหรือเพิ่มเติมข้อเท็จจริงบางตอน ทั้งโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม เช่น การที่ ก. เป็นพยานเบิกความต่อศาลถึงเรื่องที่ ข. ได้เล่าให้ ก. ฟังโดยการที่ ข. ได้รับทราบเรื่องนั้นมาจาก ค. ซึ่งเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์อีกทอดหนึ่ง จะเห็นได้ว่าการถ่ายทอดคำพูดของแต่ละคนนั้น โอกาสผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นได้ทุกขณะ เพราะความบกพร่องจากการได้ยินหรือความบกพร่องจากการพูดถ่ายทอดก็ตาม ซึ่ง ข. อาจได้ยินหรือรับฟังมาอย่างผิด ๆ แล้วมาเล่าให้ ก. ฟังและเมื่อ ก. ฟังแล้วอาจเข้าใจผิดอีก ข้อเท็จจริงจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทุกขณะที่มีการถ่ายทอดซึ่ง Professor Baker เคยกล่าวว่า "ข้อเท็จจริงในเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อมีการบอกเล่ากันย่อมจะต้องมีการผิดเพี้ยนไป การบอกเล่าจากปากต่อปากย่อมมีการเพิ่มเติมข้อเท็จจริงอื่น ๆ ให้ห่างไกลจากความจริงเรื่อย ๆ และรายละเอียดต่าง ๆ อาจหายไป นอกจากนี้ความเข้าใจผิด ความทรงจำและการบันทึกยอมทำให้เนื้อเรื่องนั้นต่างไปจากเดิม และทำให้คำบอกเล่าต่อ ๆ กันนี้ไม่น่าเชื่อถือ²

6. เพื่อเป็นการประหยัดเวลาของศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เพราะหากมีการพบนคลาโดยยอมรับฟังพยานบอกเล่าได้แล้ว กฎความยอมจะอ้างพยานบอกเล่าเข้า

¹ Phipson, Ibid, pp. 277 - 278.

² J.D. Heydon, Cases and materials on Evidence, (London : Butterworths, 1975), p. 312.

สู่การพิจารณาที่อย่างแน่นอน และเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการนำสืบหรือรับฟังพยานหลักฐานที่มีคุณภาพต่อกว่า ทั้ง ๆ ที่ยังมีพยานหลักฐานที่มีคุณภาพเหนือกว่าอยู่ เพราะพยานบอกเล่ายอมหาได้โดยง่ายและสะดวกกว่าประจักษ์พยาน ดังนั้นแทนที่จะได้ตัวประจักษ์พยานซึ่งถือว่าเป็นพยานชั้นที่ 1 มาเบิกความโดยตรงต่อศาลแล้ว การพิจารณาคดีของศาลก็อาจจะยึดเชื่อออกไปไม่มีที่สิ้นสุด และทั้งยังเป็นภาระใจให้ศาลหลงผิดนำเอาสิ่งที่ไม่มีความสำคัญมาเป็นเครื่องวินิจฉัยชี้ขาดคดีอีกด้วย

7. พยานบอกเล่าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี Stephen นักนิติศาสตร์ของอังกฤษเห็นว่า พยานบอกเล่าเป็นเรื่องซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีโดยตรง¹ จึงควรถูกจำกัดในการรับฟัง เพราะการรับฟังพยานบอกเล่าย่อมก่อให้เกิดปัญหาในข้อเท็จจริงตามมาอีกเนื่องจากพยานบอกเล่าเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนและไม่น่าเชื่อถือในมูลเหตุตั้งเดิมภายใต้กฎเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่ดีที่สุด พยานบอกเล่าจึงเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีและไม่อาจเสนอเพื่อใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ ศาลอังกฤษได้เคยตัดสินในคดี R. V. Gordon, และคดี R. V. Spencer (1958), 42 Cr. App. Rep. 177. ซึ่งเป็นศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาว่าพยานหลักฐานเช่นนี้เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี

เหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ล้วนเป็นสาเหตุที่สนับสนุนหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าทั้งสิ้นและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตลอดมาในประเทศอังกฤษ ตัวอย่างเช่น คดีที่มีประเด็นว่า คำ ขั้รถในขณะที่ยังมีลมเมฆหรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า

(1) ชาว ซึ่งตายไปแล้ว ได้บอกตำรวจว่า เขาเห็น คำ ตั้มีวีสกี 6 ขวดใหญ่ ก่อนที่จะขั้รถออกไป

(2) เหลือง ซึ่งเป็นบริกร ให้การต่อตำรวจหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วถึง 1 ปี ว่า เขาเคยบริกรวิสกีให้ คำ 6 ขวดใหญ่ และมีการลงชื่อในบันทึกที่ให้การไว้ด้วย

¹ Stephen, digest, 28, 193. ดู Nokes, G.D. Ibid, p. 275.

(3) แดง ซึ่งเป็นตำรวจกล่าวว่า ทัศนที่ที่เขาเห็น คำ ลงจากรถยนต์ เขาบอก คำ ว่า คำ ดิมมากเกินกว่าที่จะขับรถได้

ข้อเท็จจริงทั้ง 3 กรณีนี้ ไม่อาจรับฟังได้ตามหลักคอมมอนลอว์ ในการพิจารณาคดีอาญา¹ จากเหตุผลต่าง ๆ คือ ในกรณี (1) ไม่อาจรับฟังได้เพราะ คำกล่าวของชาวไม่มีสำบานและถามค้านโดยคำ หรือทนายความของคำมาก่อน สำหรับกรณี (2) ไม่อาจรับฟังได้เพราะเหตุว่าบันทึกที่พยานแม่จะมีการลงชื่อเหลือก็ตาม ก็ไม่ได้มีการสำบานและถามค้านมาก่อน ส่วนกรณีที่ (3) รับฟังไม่ได้เพราะเป็นเพียงความเห็นของตำรวจเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ลูกขุนมีความเห็นคล้อยตามหากมีการนำเข้ามาพิสูจน์ในคดีนี้

สำหรับความคิดเห็นของผู้พิพากษา Lord Normand ได้เคยกล่าวถึงเหตุผลที่ไม่รับฟังพยานบอกเล่าไว้ในคดี Teper V. R., (1952) A.C. 480. ว่า "หลักฐานประการสำคัญในการต่อต้านการรับฟังพยานบอกเล่า คือ พยานบอกเล่าไม่ใช่พยานหลักฐานที่ดีที่สุด เพราะไม่ได้ผ่านขั้นตอนแห่งการสำบานมาก่อน ความจริงแท้และความแน่นอนแห่งถ้อยคำที่ผู้บอกเล่าได้เล่าให้พยานฟังนั้นก็ไม่สามารถตรวจสอบได้โดยการถามค้านและนอกจากนี้ยังไม่อาจเห็นกริยาท่าทางที่เขาแสดงออกมาซึ่งจะปรากฏขณะที่มาให้การเป็นพยานอีกด้วย"

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากอังกฤษไม่มีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานบอกเล่าตราไว้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยพระราชบัญญัติใด ๆ เพราะเป็นหลักเกณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยหลักคอมมอนลอว์ โดยเหตุนี้ทำให้วงการนักกฎหมายของอังกฤษโต้แย้งกันอยู่เสมอในเรื่องพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่าน่าสืบได้หรือไม่ โดยเฉพาะศาลซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่พิจารณากลับกรองพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่คู่ความนำเข้ามาสืบ เพราะศาลจะต้องระมัดระวังไม่ให้

¹ ในกรณี (1) และ (2) นั้นอาจรับฟังได้เฉพาะในคดีแพ่งภายใต้

เกิดปัญหาในเรื่องการละเมิดต่อหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าอยู่เสมอเพราะหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่ามีความหมายครอบคลุมทั้งคำพูด ข้อความในเอกสารและกริยาอาการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องถูกจำกัดในการรับฟังทั้งสิ้น หากพยานหลักฐานเหล่านี้ได้เสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อความ นอกจากนี้หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า ยังเกี่ยวข้องถึงหลักห้ามรับฟังคำกล่าวซ้ำของพยาน (The Rule against Narration) ซึ่งถือว่า คำกล่าวครั้งก่อนของพยานจะรับฟังเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามคำกล่าวนั้นไม่ได้¹

หลักในการรับฟังพยานหลักฐานตามกฎหมายคอมมอนลอว์ที่เคร่งครัดนี้ถือว่า คำกล่าวหรือข้อความใด ๆ ซึ่งมีได้กระทำโดยพยานที่มาเบิกความโดยตรงต่อศาล (Direct oral evidence) รับฟังไม่ได้ทั้งสิ้นในการที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยเหตุที่พยานซึ่งมาเบิกความต่อศาลมิได้มีความรู้ในข้อเท็จจริงนั้นจึงไม่อาจทำการพิสูจน์คำกล่าวนอกศาลนั้นได้ และคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่มีโอกาสถามค้าน (cross-examination) ผู้บอกเล่านอกศาลได้เลยซึ่งเป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดในหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า คำกล่าวของพยานในครั้งก่อนนั้นแม้จะสอดคล้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคำกล่าวนั้น เพราะเป็นอันตรายต่อการรับฟัง เนื่องจากอาจมีการเตรียมพยานเอาไว้ล่วงหน้า หรือสร้างพยานหลักฐานให้เป็นประโยชน์แก่การดำเนินคดีของตน เช่น บันทึกการสอบสวนของตำรวจที่สร้างขึ้นหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วถึง 1 ปี โดยมีการลงลายมือชื่อของพยาน จะเห็นได้ว่า เมื่อพยานมาเบิกความต่อศาล แม้คำเบิกความนั้นจะตรงกับบันทึกก็ตาม เมื่อคำนึงถึงระยะเวลาที่ผ่านไปแล้วยากแก่การที่พยานจะจำเหตุการณ์ได้ดีเสมือนหนึ่งเพิ่งพบเห็นเหตุการณ์และบันทึกนั้นก็ถูกสร้างขึ้นโดยตำรวจ ข้อเท็จจริงบางอย่างย่อมคลาดเคลื่อนจากที่พยานรู้เห็นมา โดยเหตุที่ความรู้ของพยาน ความทรงจำและโอกาส

¹ The Rule against Narration เป็นหลักหนึ่งในการพิจารณาคดีของศาลอังกฤษ ซึ่งถือว่า คำให้การของพยานที่กำลังเบิกความต่อศาลนั้น หากมีความสอดคล้องกับคำกล่าวครั้งก่อนของพยานแล้วจะรับฟังเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงของคำกล่าวนั้นไม่ได้

ในการถามคำถามพยานเป็นสิ่งสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของศาลอังกฤษจึงถูกจำกัดอย่างเคร่งครัดตลอดมา รัฐสภาของอังกฤษก็ได้ตระหนักในข้อนี้เป็นอย่างดี จึงได้พยายามหาทางผ่อนคลายเป็นการตราพระราชบัญญัติออกมาหกวันหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา นอกเหนือจากข้อยกเว้นที่มีอยู่ตามหลักคอมมอนลอว์เดิมซึ่งจะไดกล่าวต่อไปในเรื่องข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าที่ศาลสามารถรับฟังได้

ข. หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าในสหรัฐอเมริกา

หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าในสหรัฐอเมริกา เป็นผลมาจากการรับเอาหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษมาใช้เป็นกฎหมาย แต่สหรัฐอเมริกาได้นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร¹ ตามรูปแบบของกฎหมายแองโกลอเมริกัน (Anglo - American) โดยถือว่าพยานบอกเล่าที่รับฟังไม่ได้และตราเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนใน The Federal Rules of Evidence Rule 802 ซึ่งบัญญัติว่า "พยานบอกเล่าที่รับฟังไม่ได้ เว้นแต่จะได้อำนาจไว้โดยข้อบังคับของหลักเกณฑ์นี้ หรือโดยข้อบังคับอื่นซึ่งกำหนดโดยศาลสูง โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายหรือโดยรัฐบัญญัติ (Act) ของรัฐสภา"

ตำรากฎหมายของสหรัฐอเมริกาและนักนิติศาสตร์ต่างก็ให้เหตุผลสนับสนุนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าไว้อย่างแพร่หลายเช่นเดียวกับของอังกฤษ Professor Morgan เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาในการประเมินคุณค่าและน้ำหนักของคำเบิกความของพยานก็คือ ความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ (Perception) ความทรงจำ (Memory) และลักษณะการบรรยายถ่ายทอด

¹ ลักษณะของหลักคอมมอนลอว์ที่ใช้ในสหรัฐอเมริกานั้น นอกจากจะนำมาใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องไม่ขัดต่อสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ในการดำรงชีวิตของสังคม ตลอดจนทั้งสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการพัฒนาของสหรัฐอเมริกาเป็นสำคัญ

(Narration) ของพยาน¹ พยานคนใดมีความสามารถในการรับรู้สมมุติ มีความทรงจำดีและสามารถบรรยายถ่ายทอดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนประสบพบเห็นมาในศาลได้อย่างละเอียดแล้ว คำเบิกความของพยานปากนั้นย่อมมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ดังนั้นการที่พยานมาเบิกความต่อศาลโดยมีประสาทรับรู้บกพร่องหรือสภาวะแวดล้อมในขณะที่เกิดเหตุซึ่งพยานพบเห็นไม่เอื้ออำนวยที่จะจดจำเหตุการณ์ได้ เช่น บริเวณสถานที่เกิดเหตุแสงสว่างไม่พอ อยู่ในระยะห่างไกลหรือโดยสภาวะการณ์ใดก็ตามที่เห็นได้ว่า พยานอาจมีความบกพร่องในการรับรู้ เช่น เป็นกรณีที่ถูกละหุกระพันพันนอกเหนือจากพยานอาจมีความจำไม่ดี หรือไม่สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่พบเห็นมาให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาษาที่ใช้หรือบรรยายเหตุการณ์ไปโดยไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของพยาน ดังนั้นความสามารถของตัวพยานเองย่อมเป็นสิ่งสำคัญและไม่ว่าพยานจะเบิกความอันเป็นเท็จโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม น้ำหนักของคำเบิกความของพยานย่อมไม่ต่างกันคือ ไม่มีคุณค่าที่น่าเชื่อถือ

ในการที่จะทำให้พยานใช้ความพยายามอย่างดีที่สุดในการเบิกความเพื่อสามารถแสดงให้ศาลเห็นว่า พยานเป็นผู้มีคุณสมบัติในการรับรู้ (Perception) ความทรงจำ (Memory) และการบรรยายถ่ายทอด (Narration) ครบทั้ง 3 ประการนี้ ระบบกฎหมาย Anglo - American จึงได้มีการกำหนดแบบแผนการสืบพยานบุคคลขึ้นมาโดยกำหนดว่าพยานจะต้องเบิกความภายใต้เงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ²

¹ Morgan, Hearsay Dangers and The Application of the Hearsay Concept, 62 Harv. L. Rev. 177 (1948) ; ดู Mc Cormick, Ibid, p. 581.

² Mc Cormick, Ibid. p. 581.

(1) พยานต้องสาบานหรือปฏิญาณตนก่อนเบิกความ เหตุผลก็คือ เพื่อให้พยานเกิดความรู้สึกผิด ละอายต่อบาปที่ได้สัจย์สาบานไว้หากจะกล่าวความอันเป็นเท็จและทำให้พยานรู้สึกว่ามีหน้าที่จะต้องพูดความจริง ขณะเดียวกันยอมทำให้พยานเกิดความกลัวว่าหากขึ้นให้การอันเป็นเท็จแล้ว พยานอาจถูกลงโทษทางอาญาได้

(2) พยานต้องมาปรากฏตัวและเบิกความต่อหน้าศาล เพราะการพิจารณาคดีเป็นการกระทำโดยลักษณะที่เปิดเผยจริงจังและศักดิ์สิทธิ์ การให้พยานปรากฏตัวต่อหน้าการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยนั้น ย่อมมีส่วนโน้มน้าวพยานให้เบิกความตามความเป็นจริงและโดยเฉพาะการที่พยานต้องมาเผชิญหน้าต่อคู่ความฝ่ายที่จะต้องเสียประโยชน์จากคำเบิกความของพยานโดยตรงแล้ว ในทางจิตวิทยา การเบิกความให้ผิดจากความเป็นจริงยอมทำได้ยากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการกำจัดข้อสงสัยที่ว่า คำบอกเล่าของพยานนอกศาลนั้นจะไม่มีความแน่นอน เพราะคู่ความไม่มีโอกาสตรวจสอบกริยาท่าทางและคุณสมบัติของพยานนั้น เป็นสำคัญ

(3) ต้องให้โอกาสคู่ความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสถามค้านพยาน (Cross - Examination) การถามค้านพยานเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันแล้วว่าเป็นเหตุผลประการสำคัญที่สุดของหลักการห้ามยอมรับฟังพยานบอกเล่า Professor Bentham นักนิติศาสตร์สหรัฐอเมริกาเรียกการถามค้านว่า เป็นเครื่องประกันความถูกต้องสมบูรณ์ของคำให้การ และเป็นลักษณะพิเศษโดยเฉพาะที่ใช้ในระบบการดำเนินคดีแบบมีลูกขุน¹ ส่วน Chancellor Kent ผู้พิพากษากล่าวว่า พยานบอกเล่าเป็นเรื่องที่ผู้มาเบิกความไม่สามารถตอบคำถาม ไม่สามารถอธิบาย ไม่สามารถทำให้ความเคลือบคลุมของคดีนั้นกระจ่างขึ้น เพราะไม่มีโอกาสถามค้านผู้บอกเล่า² ความสำคัญของการถามค้านนี้ Professor Wigmore ปรมาจารย์ทางกฎหมายลักษณะพยานของสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า "การถาม

¹ Rational of Judicial Evidence, (1827) ; Mc Cormick.
Ibid, p. 583.

² Coleman V. Southwick, 9 John. 50 (N.Y. 1812).

คำนั้นเป็นเครื่องจักรกลทางกฎหมายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดตั้งแต่เคยมีมาสำหรับการค้นคว้าหาข้อความจริง . . ." ¹ นอกจากนี้ Professor Morgan ได้วิเคราะห์ความมุ่งหมายของการถามคำถามและสรุปว่า ²

(1) การถามคำถามในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยทำให้พยานไม่กล้าที่จะกล่าวเท็จ เพราะการเปิดเผยความโหดร้ายไปจากความจริงย่อมทำได้ยากขึ้น และนอกจากนี้การถามคำถามยังเป็นการช่วยกระตุ้นให้พยานเปิดเผยความในเรื่องที่ เป็นความจริงอีกด้วย

(2) การถามคำถาม เป็นเครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพในการชี้ให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือหรือความบกพร่อง ในเรื่องการรับรู้และความทรงจำของพยาน

คำเบิกความของพยานที่ดีถือว่าเป็นพยานบอกเล่าและรับฟัง เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เช่น ³ คดีที่มีประเด็นว่าผู้ขับรถได้รับอนุญาตจากเจ้าของรถแล้วหรือไม่นั้น คำเบิกความของพยานที่ว่าเจ้าของรถได้พูดหลังจากเกิดอุบัติเหตุแล้วว่า คนขับได้รับอนุญาตจากเขาแล้ว รับฟังไม่ได้เพราะเป็นพยานบอกเล่า ⁴ หรือในกรณีที่มีผู้ทำหน้าที่แทนนายอำเภอในการสอบสวนมาเบิกความต่อศาลโดยกล่าวว่า จำเลยได้บอกกับตนว่าผู้ตายยังคงรู้สึกเจ็บปวดอยู่ เป็นพยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้ ⁵ สำหรับพยานเอกสารต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า เช่น การอ้างข้อความในเอกสารเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ในเรื่องอุบัติเหตุ โดยไม่มีตัวพยานผู้จดข้อความนั้นมาเบิกความต่อศาล ⁶ หรือบันทึกทางการแพทย์

¹ Wigmore, Evidence sec 1367, p. 29.

² Mc Cormick, Ibid, p. 583.

³ Mc Cormick, Ibid, pp. 587 - 588.

⁴ Coureas V. Allstate Ins. Co., 198 Va. 77, (1956).

⁵ Agee V. State, 185 So. (Miss 1966).

⁶ Izzo V. Growley, 157 Conn, (1969).

โดยแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาไม่ได้มาเบิกความเพื่อพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยซึ่ง โจทก์ได้รับ
 อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุที่จำเลยเป็นผู้กระทำขึ้น¹ หรือข้อความในพินัยกรรมที่ว่า ภริยา
 คนที่สองของ เจ้าของมรดกได้ตกลงแบ่งสมบัติให้กับลูกของเขา เพื่อพิสูจน์ถึงความตกลงยอม
 รับฟังไม่ได้² นอกจากนี้ ใบส่งของ รายการสินค้า และใบรับต่าง ๆ เพื่อนำมาพิสูจน์
 ถึงการชดเชย ค่าใช้จ่าย หรือราคาของนั้นรับฟังไม่ได้เพราะถือว่าข้อความในเอกสารนั้น
 เป็นพยานบอกเล่า³ เช่นเดียวกัน เอกสารที่ประมาณค่าเสียหายหรือค่าชดเชยที่ทำขึ้น
 โดยผู้เสียหายไม่ได้มาเป็นพยานในศาลก็ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า⁴ เหตุผลที่ศาลเห็นว่าการรับฟัง
 ไม่ได้เนื่องจากพยานหลักฐานเหล่านี้ขาดการสาบาน การมาเบิกความหรือปรากฏตัวต่อหน้า
 ศาลและการถามค้านตามเงื่อนไข³ ประการที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่ง Bayley, J.
 ผู้พิพากษาในคดี Berkeley Peecrage Case (1811), 4 Camp, 401. ได้เคยกล่าว
 ว่า "บุคคลใดก็ตามซึ่งรวมอยู่ในการพิจารณาคดีที่มีการซักถาม (examination)
 ถามค้าน (Cross - examination) และถามติง (re - examination)
 พยานแล้ว ย่อมมีโอกาสได้สังเกตเห็นความแตกต่างในกริยาท่าทางที่เขาได้แสดงในแต่ละ
 เรื่อง แต่ละคดีในคอกพยาน"⁵ ซึ่งลักษณะกริยาท่าทาง โดยเฉพาะขณะที่พยานถูกถาม
 ค้านนั้นอาจแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของพยานว่าพยานเบิกความโดยรับรู้มาอย่างไร
 จริงหรือเท็จประการใดและศาลควรจะเชื่อได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตามในบางกรณี
 ศาลก็อาจยอมรับฟังพยานบอกเล่าบางชนิดซึ่งศาลเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
 กับเหตุต่าง ๆ หลายประการซึ่งจะได้นำกล่าวต่อไป

¹ Potts V. Howser, 274 N.C. 49, (1968).

² Colgrove V. Goodyear, 325 Mich (1949).

³ Pacific Gas & Elec. Co. V. G.W. Thomas Frayage & R.
 Co., 69 Cal. (1968).

⁴ Schaefer V. Schaefer, 235 Ark. (1962).

⁵ J.D. Heydon, Ibid, p. 311.

นอกจากนี้เหตุผลประการอื่นที่สำคัญโดยเฉพาะในการพิจารณาคดีอาญาของสหรัฐอเมริกา คือหลักขบวนการนิติธรรม (Due Process) ซึ่งเป็นการสนับสนุนหลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าอีกกรณีหนึ่ง โดยผลของบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญข้อที่ 6 ของสหรัฐอเมริกา (The Sixth Amendment to the Federal Constitution) ซึ่งกำหนดว่า "ในการดำเนินคดีอาญาทั้งปวง จำเลยทรงไว้ซึ่งสิทธิ . . . ที่จะได้รับทราบถึงลักษณะและเหตุที่กล่าวหา (สิทธิ) ที่จะมีการสืบพยานโจทก์ต่อหน้า . . . และ (สิทธิ) ที่จะมีทนายทนายต่างแค้นคดี" ดังนั้น การรับฟังพยานบอกเล่าจึงถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการเผชิญหน้ากับพยาน¹ (Right to confront witness) ข้อกำหนดนี้มีผลให้จำเลยมีสิทธิที่จะรับรู้การดำเนินคดีทุกครั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเขา ซึ่งในคดี Barber V. Page, 390 U.S. 719 (1968). ศาลสหรัฐอเมริกาได้เคยตัดสินว่า บันทึกคำให้การของพยานซึ่งถูกกักขังตัวในสถานกักกันที่อยู่คนละรัฐนั้น รับฟังไม่ได้ เพราะจำเลยในคดีนี้ขาดสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยาน และนอกจากจำเลยหรือทนายจำเลยจะไม่มีโอกาสถามค้านพยานแล้ว ลูกขุนเองก็ไม่มีโอกาสขุ่นน้ำหนักโดยสังเกตจากพฤติกรรมต่าง ๆ ของพยานที่กล่าวขณะนั้นอีกด้วย การละเมิดสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการเผชิญหน้ากับพยานนี้เป็นเหตุให้ผู้เห็นเหตุการณ์ที่แท้จริงไม่ต้องมาเบิกความในศาล ซึ่งเป็นการเอาเปรียบและไม่เป็นธรรมกับจำเลย โดยเหตุนี้ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาจึงพัฒนาหลักนี้จากบรรทัดฐานในคำพิพากษาของศาลชั้นอ้างอิงไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนของสหรัฐอเมริกา โดยศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยขัดกับบทบัญญัตินี้ ดังนั้นในการวางกฎเกณฑ์ข้อ

¹ ความสัมพันธ์กันระหว่างหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าและสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานของจำเลย คือ

- (1) การที่พยานมาปรากฏตัวเผชิญหน้ากับจำเลยทำให้มีโอกาสสังเกตกริยาท่าทางของพยานเพื่อช่วยในการขุ่นน้ำหนักว่า พยานมีความน่าเชื่อถือหรือบกพร่องประการใด
- (2) การเผชิญหน้าของพยานและจำเลยทำให้มีโอกาสถามค้านพยานได้

ขยกเว้นของพยานบอกเล่าในสหรัฐอเมริกา จึงทำได้เฉพาะกรณีที่มิเป็นการละเมิดต่อสิทธิที่จะได้รับการเผชิญหน้าพยานของจำเลย หรือในกรณีที่พยานบอกเล่านั้นมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือ นอกเหนือจากกรณีที่มีความจำเป็นซึ่งไม่อาจนำตัวพยานมาศาลได้ ขอยกเว้นดังกล่าวนี้ได้กำหนดไว้ชัดเจนเพื่อให้ศาลยึดถือเป็นหลักในการพิจารณา เช่น ที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การรับฟังพยานสำหรับศาลสหรัฐอเมริกา (F.R.E.) ใน Rule 801 ถึง Rule 806 ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในเรื่องขยกเว้นของหลักพยานรับฟังพยานบอกเล่าของศาลสหรัฐอเมริกา

ค. การรับฟังพยานหลักฐานของประเทศฝรั่งเศส

สำหรับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีระบบการพิจารณาคดีเป็นแบบไต่สวน (Inquisitorial System)¹ ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้การพิสูจน์พยานหลักฐานของระบบไต่สวนจึงไม่มีใครมีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัด เช่น ระบบกล่าวหา เพราะมุ่งหวังที่จะได้รู้ถึงความเท็จและความจริงมากกว่า ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายลักษณะพยานแยกไว้โดยเฉพาะ การดำเนินคดีและการพิสูจน์พยานหลักฐานทั่วไปเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความ ส่วนการรับฟังพยานหลักฐานเป็นเรื่องของหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญา² กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการรับฟังพยานหลักฐานไม่ได้ยึดหลักเคร่งครัด เช่นประเทศอังกฤษ และไม่ได้อำนาจไว้โดยชัดเจนเช่นหลัก

¹ ระบบไต่สวน เป็นระบบที่สืบเนื่องมาจากการดำเนินคดีโดยรัฐ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการกับผู้กระทำผิด คือ จะต้องชวนขวนขวายค้นหาพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด ศาลสามารถเรียกพยานมาสืบและซักถามพยานได้เอง ซึ่งต่างจากระบบกล่าวหาที่ศาลจะต้องวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดที่สุด

² Rene David, French Law, Its Structure, Sources, and Methodology, translated by Michael Kindred ; (Baton Rouge : Louisiana State University Press, 1972), p. 146.

เกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานในประเทศแองโกลอเมริกัน¹ โดยเฉพาะกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (Procedure Civile) และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Procedure Penale) ไม่ปรากฏว่ามีหลักข้อจำกัดในเรื่องการรับฟังพยานบอกเล่ากำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีหลักประการสำคัญเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานของศาลฝรั่งเศสว่า บุคคลที่จะมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล จะต้องมีความรู้โดยตรงในข้อเท็จจริงนั้น การที่พยานมาเบิกความต่อศาลโดยรับทราบข้อเท็จจริงมาจากผู้อื่นมีค่าเท่ากับข้อสันนิษฐานอย่างหนึ่งเท่านั้น² ดังนั้นโดยทั่วไปศาลของฝรั่งเศสจึงรับฟังเฉพาะพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้รู้เห็น หรือรับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่จะมาเบิกความโดยตรงเท่านั้น พยานบอกเล่าถือว่าไม่ควรจะรับฟังเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่โดยเหตุที่ระบบการพิจารณาคดีของฝรั่งเศสให้อำนาจศาลอย่างกว้างขวางในการแสวงหาความจริงจากพยานหลักฐาน ศาลฝรั่งเศสจึงอาจรับฟังพยานบอกเล่าได้หากศาลพิจารณาเห็นว่าพยานบอกเลานั้นน่าเชื่อถือ หรือรับฟังเพื่อประกอบกับพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดี

การรับฟังพยานหลักฐานของศาลฝรั่งเศสวางหลักไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น ในคดีแพ่ง หลักในเรื่องการนำสืบพยานบุคคล (enquite) ประมวลแพ่ง มาตรา 252 บัญญัติไว้ว่า "ข้อเท็จจริงที่พยานบุคคลจะมาให้การไต่กันจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ระบุโดยคู่ความหรือโดยศาล และอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิสืบหากล้างได้" ซึ่งหมายความว่า พยานบุคคลที่มาเบิกความต่อศาลนั้นอาจกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ๆ ก็ตาม เพื่อมุ่งพิสูจน์ถึงประเด็นแห่งข้อพิพาทเป็นสำคัญ โดยมีข้อจำกัดเคร่งครัดว่า พยานบุคคลนั้นจะไต่รับรู้อย่างไร เพียงแต่ข้อเท็จจริงนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่คู่ความหรือศาลไต่ระบุอ้างถึงไว้แล้ว ส่วนการรับฟัง

¹ Gaston Stefani, Georges Levasseur, Procedure Penale, Dixieme edition, (Paris : Dalloz, 1977), p. 24.

² Jean Larguier, Droit Penal General et Procedure Penale, Septieme Edition ; (Paris : Dalloz, 1977), p. 191.

พยานเอกสารแม้ในกรณีที่เอกสารนั้นจะเป็นพยานบอกเล่าตามระบบคอมมอนลอว์ก็ตาม ศาลฝรั่งเศสก็สามารถรับฟังพยานเอกสารดังกล่าวได้ ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปซึ่งกำหนดไว้ในประมวลแห่งในเรื่องนั้น ๆ โดยมีใต้วงหลักเกณฑ์ว่าพยานเอกสารเป็นพยานบอกเล่าและต้องนำผู้จัดทำเอกสารนั้นมาเบิกความโดยตรงต่อศาลตามระบบคอมมอนลอว์แต่อย่างใด ในทางกลับกัน ศาลอาจกำหนดให้ดูความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำพยานเอกสารมาพิสูจน์ โดยการทำสำเนาเอกสารให้ดูความอีกฝ่ายหนึ่งได้มีโอกาสตรวจสอบก่อน¹ โดยทั่วไปศาลสามารถรับฟังข้อความในเอกสารเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแห่ง เช่น เอกสารที่ทำกับ notaire (actes notarie's) ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า เป็นเท็จ หรือในกรณีที่เอกสารนั้นได้ทำขึ้นโดยไม่มีเจ้านักงานรับรองความถูกต้องจะรับฟังได้ต่อเมื่อเอกสารนั้นได้มีการลงนามรับรองโดยผู้กระทำการที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทนที่มีอำนาจตามกฎหมาย และเนื่องจากเอกสารที่ทำกันขึ้นเองนี้อาจมีการปลอมแปลงได้ เพื่อประโยชน์ในการรับฟังจึงต้องทำเป็นต้นฉบับเท่ากับจำนวนคู่สัญญาและจะต้องระบุจำนวนต้นฉบับไว้² หลักเกณฑ์การรับฟังพยานเอกสารนี้เป็นเรื่องเฉพาะในการพิจารณาคดีแพ่งและศาลสามารถรับฟังได้โดยไม่จำกัดว่าจะต้องมีบุคคลผู้จัดทำเอกสารนั้นมาเบิกความโดยตรงต่อศาลและไม่ว่าเอกสารนั้นจะเป็น

¹ ไพจิตร สวัสดิ์สาร, ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ, เล่ม 2 หน่วยที่ 13 พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่บริษัทวิคตอรีเพาเวอร์พอยท์ จำกัด, 2528), หน้า 756. และพัฒนาต พวงลาภหลาย และกุศล พลวัน, "วิธีพิจารณาความอาญาในประเทศฝรั่งเศส" วารสารอัยการ, 3 (มกราคม 2523), หน้า 32.

² Raoul Dufour et Jean Delhale, "The Law Society of English and French," Law and Legal Procedure, Being a Series of paper discussed at the Anglo - French Legal Conference held in London. June, 1947 (London : The Law Society's Hall), 1947 pp. 190 - 193.

พยานบอกเล่าหรือไม่ ส่วนจะเชื่อถือใดแค่ไหนเป็นเรื่องของการซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐาน
อีกชั้นหนึ่ง

ส่วนการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของฝรั่งเศสนั้น ประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 427 บัญญัติว่า "เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็น
อย่างอื่น ในความผิดอาญาพยานหลักฐานทุกชนิดให้นำมาพิสูจน์ได้และให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจ
ในการรับฟัง . . ." ในคดีอาญาเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริง โจทก์หรือศาล
อาจอ้างพยานหลักฐานทุกชนิดที่จะนำมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้¹ เนื่องจากการพิสูจน์
ความผิดในทางอาญาโจทก์มีภาระการพิสูจน์หนักและเป็นเรื่องยากแก่การแสวงหาพยานหลักฐาน
เพราะเรื่องดังกล่าวมักเป็นความลับและผู้กระทำผิดพยายามปกปิด ดังนั้นแม้จะเป็นพยาน
บอกเล่าศาลก็รับฟังได้โดยมีข้อจำกัดน้อยหรือไม่มีเลย การพิจารณาคดีอาญาของฝรั่งเศส
จึงมักปรากฏว่า พยานบอกเล่า (Temoins Par oue - dire) มีปรากฏสู่การ
พิจารณาคดีของศาลเสมอ แม้จะแปล่าประโยชน์และเป็นอันตรายโดยเหตุที่ปราศจากความ
น่าเชื่อถือ เช่น คำบอกเล่ากล่าวโทษจำเลย คำพู่คำให้ร้ายหรือเรื่องส่วนตัวอื่น ๆ ที่
กระทำขึ้นนอกศาล

---

¹ คดีอาญาศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้
เว้นแต่ในกรณีซึ่ง

ก. เป็นปัญหานอกเหนือกฎหมายอาญาซึ่งจะต้องใช้วิธีการพิสูจน์ตามกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องนั้น เช่น การพิสูจน์สัญญาซึ่งตามกฎหมายต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ข. ความผิดบางฐานมีกฎหมายกำหนดวิธีการพิสูจน์ความผิดไว้โดยเฉพาะ
เช่น การพิสูจน์ว่าภริยามีชู้ มาตรา 338 วรรคสอง ประมวลกฎหมายอาญา ยอมให้
พิสูจน์ได้เฉพาะเมื่อพบการกระทำผิดซึ่งหน้าหรือโดยจดหมาย หรือเอกสารอื่นซึ่งเขียนโดย
ผู้ต้องหาเท่านั้น

ค. รายงานของตำรวจฝ่ายคดี (Officier de police judiciaire
or Agent de police judiciaire or Fonctionnaire) บางตำแหน่งให้ถือข้อเท็จจริง
ตามรายงานนั้นจนกว่าจะพิสูจน์เป็นอย่างอื่น

หลักในการรับฟังพยานหลักฐาน (L' administration des preuves) ในคดีอาญาของฝรั่งเศสนั้น มาตรา 427 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า "ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานใดแต่เฉพาะพยานหลักฐานที่ได้นำมาแสดงในการพิจารณาและได้มีการโต้แย้งกันแล้วต่อหน้าศาลเท่านั้น" หมายความว่า พยานหลักฐานทุกชนิดรวมทั้งพยานบอกเล่าศาลสามารถรับฟังได้ ถ้าพยานหลักฐานนั้นได้เข้ามามี การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและมีการโต้แย้ง (publique et contradictoire) ต่อหน้าศาลแล้วซึ่งเป็นหลักประกันที่สำคัญในการพิจารณาคดีอาญาของฝรั่งเศส¹ ข้อกำหนด ในเรื่องการซักถาม การถามค้าน และการถามตั้ง ที่ใช้พิสูจน์คำให้การของพยานนั้นไม่มี กำหนดไว้เช่นในระบบคอมมอนลอว์² แต่ศาลจะปฏิเสธพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่มีการ คัดค้านหรือโต้แย้งต่อหน้าศาล เช่น ข้อเท็จจริงที่ทราบมาจากการสนทนาภายนอกศาล (Crim 20 Oct, 1925) หรือข้อเท็จจริงที่นำมาจากคดีอื่นซึ่งได้พิพากษาไปก่อนแล้วโดย มิได้มีการนำสืบข้อเท็จจริงนั้นในการพิจารณาคดีนี้อีก (Crim 22 Dec, 1933) หรือ ข้อเท็จจริงที่สร้างขึ้นเป็นเอกสารโดยมิได้สำเนาให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ (Crim 26 Dec, 1961) นอกจากนี้แม้ว่าศาลฝรั่งเศสจะมีคณะลูกขุนร่วมพิจารณาคดีด้วยก็ตาม³ ลูกขุนของศาลฝรั่งเศส ก็ไม่เคยได้รับอนุญาตให้วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงอย่างเช่นลูกขุนในศาลอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา เนื่องจากลูกขุนมีหน้าที่เพียงเสนอคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษ และตอบบัญชีคำถาม

¹ โกลเมน ภัทรภิรมย์, "เอกสารประกอบการบรรยายวิชาพยานหลักฐานใน ประเทศฝรั่งเศส," หลักสูตรปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2527, หน้า 5.

² อัยการฝรั่งเศสจะไม่ทำการซักถาม ถามค้าน หรือคัดค้านการยอมรับหรือไม่ ยอมรับคำให้การใด ๆ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องดำเนินการให้ข้อเท็จจริงปรากฏ

³ ระบบลูกขุน (Jury) ในฝรั่งเศส จะใช้ในการพิจารณาคดีอาญา มหันตโทษในศาลอุทธรณ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็น กูร์ คัสซิส

ซึ่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะจะยื่นถามก่อนปิดการพิจารณาคดีโดยตอบคำถามเพียงว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" เท่านั้น¹ ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้จึงไม่มีความจำเป็นประการใดที่จะต้อง มีหลักเกณฑ์ห้ามรับฟังพยานบอกเล่ากำหนดไว้ในการพิจารณาคดีของศาลฝรั่งเศส ซึ่งจะ เป็นผลให้ขัดกับหลักการค้นหาความจริงของศาลเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้หลักเกณฑ์ห้าม รับฟังพยานบอกเล่าจะไม่มีกำหนดไว้ นักนิติศาสตร์ของฝรั่งเศสก็ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการ รับฟังพยานบอกเล่าเอาไว้ เช่น โปเตียร์ กล่าวว่า "ถ้าพยานมาให้การว่าตนได้รู้ เรื่องมาโดยมีบุคคลอื่นบอกเล่าให้ฟังเช่นนั้น คำให้การของพยานคนนั้นใช้เป็นพยานหลักฐาน ไม่ได้" ส่วนเมลแลง นักนิติศาสตร์อีกผู้หนึ่งมีความเห็นว่า คำพยานบอกเล่านั้นอาจรับ ฟังได้ในบางกรณี แต่ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข คือ²

- (1) พยานรู้เห็นว่าผู้มาบอกเล่าได้รู้เห็นเหตุการณ์มาจริง
- (2) พยานเป็นผู้แต่งตั้งหรือใช้ให้บุคคลนั้นไปรู้เห็นข้อเท็จจริงนั้นมา
- (3) บุคคลนั้นเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้และอย่างน้อยต้องมีจำนวน 2 คน
- (4) เป็นการพนันวิสัยที่จะนำตัวผู้รู้เห็นข้อเท็จจริงมาสืบได้

ดังนั้นแม้ว่าโดยทั่วไปแล้ว ศาลควรรับฟังพยานที่รู้ข้อเท็จจริงนั้นมาโดยตรง ก็ตาม ศาลก็ยังอาจรับฟังพยานบอกเล่าได้เพราะไม่มีข้อจำกัดโดยกฎหมายและศาลมีดุลพินิจ ในการชั่งน้ำหนักว่าพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อถือหรือรับฟังได้แค่ไหน เพียงไร และทั้งนี้หาก ศาลเห็นว่าพยานบอกเล่าไม่มีความจำเป็นในการโต้แย้งและพิจารณาของศาลแล้ว ศาลย่อม ปฏิเสธที่จะรับฟังพยานบอกเล่านั้นได้

¹ พัทธนาถ พวงลาภหลาย และกุลพล พลวัน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 34 - 35.

² แอล ดูปลาต์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 315.

จ. หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของศาลไทย

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า เดิมพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ของไทย ได้เคยบัญญัติห้ามรับฟังพยานบอกเล่าไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 9 ข้อ 16 ที่ว่า "อนึ่ง คุ้มครองความทั้งสองอ้างพยาน แต่พยานให้การว่ามีได้เห็นแก่จักษุ มิได้ยื่นแก่โสต เป็นแต่ผู้มีคดีมาบอกเล่าจึงรู้ ทานว่าที่พยานก็คื อุครพยานก็คื อุครพยานก็คื ทานมิฟังให้ฟังเอาพยานนั้นเลย" แต่ปัจจุบันหลังจากที่ได้อัปเดตแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่า หลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าได้นำมาบัญญัติไว้ใน มาตรา 95 คือ "ห้ามมิให้ยอมรับฟังพยานบุคคลใด เว้นแต่บุคคลนั้น . . . (2) เป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวใน เรื่องที่จะให้การ เป็นพยานนั้นมาด้วยตนเอง โดยตรง . . ." บทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีข้อความโดยชัดแจ้งว่าเป็นข้อจำกัดการรับฟังพยานบอกเล่า แต่การบัญญัติดังกล่าวมีผลทำให้ศาลไม่อาจรับฟังพยานบุคคลที่ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน หรือไม่ได้ทราบข้อเท็จจริงนั้นมาด้วยตนเอง คือ หากพยานผู้นั้นมาเบิกความโดยได้รับการบอกเล่ามาแล้ว ศาลจะรับฟังคำให้การของผู้นั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีไม่ได้ และบทบัญญัตินี้ กำหนดห้ามรับฟังเฉพาะพยานบุคคลเท่านั้น แม้ว่าพยานบอกเล่าจะอยู่ในรูปของพยานเอกสารด้วยก็ตาม

ศาสตราจารย์ประมวล สุวรรณศรี ให้เหตุผลในการห้ามรับฟังพยานบอกเล่าไว้ว่า ¹

- (1) ผู้ที่บอกเล่ามานั้นไม่ต้องรับผิดชอบในข้อเท็จจริงที่เล่าให้ฟังนั้นแม้จะเป็นเท็จ
- (2) การเล่ากันต่อ ๆ มา ทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงกลบกลายไปได้
- (3) โอกาสที่พยานจะแต่งเติมเสริมสร้างข้อเท็จจริงที่รับฟังมามีได้ง่าย
- (4) พยานบอกเล่าไม่ใช่พยานที่ดีที่สุด เพราะหากศาลยอมรับฟังแล้วจะเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวพยานกันได้

¹ ประมวล สุวรรณศรี, เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

เหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุผลในทางหลักการ (rationale) เช่นเดียวกับความเห็นของนักนิติศาสตร์อื่น ๆ เช่น ศาสตราจารย์คิง ฤาไชย¹ และศาสตราจารย์โอสถ โกศล² ซึ่งเป็นการสนับสนุนหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าที่ใช้อยู่ในศาลอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ทั้งที่การพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงของศาลไทยไม่ใช่ระบบลูกขุนก็ตาม³ ส่วนศาสตราจารย์สุธรรม ภัทราคม ให้เหตุผลว่าการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานบอกเล่านี้ เนื่องจากมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายห้ามรับฟัง คือ มาตรา 95 (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง⁴ ซึ่งก็คือคำตอบที่ยังไม่ชัดเจนว่าพยานบอกเล่าทุกกรณีนั้นห้ามรับฟังหรือไม่

3.2 ข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า

3.2.1 ข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของศาลอังกฤษ

ข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าของศาลอังกฤษได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับที่มีการวางหลักเกณฑ์ห้ามรับฟังพยานบอกเล่า เนื่องจากศาลอังกฤษไม่อาจที่จะเลิกสมหรือปฏิเสธที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นพยานบอกเล่าในบางกรณีได้ เช่น สมมุติบทบัญญัติการคำ ซึ่งถือว่าเป็นพยานบอกเล่าและยอมให้รับฟังได้นับแต่ในสมัยประวัติศาสตร์ ต่อมาเมื่อหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าได้ชัดเจนขึ้นจนถือเป็นกฎเกณฑ์แน่นอนแล้ว ข้อยกเว้นต่าง ๆ ก็เริ่มพัฒนาและถูกรวบรวมขึ้นเพื่อใช้เป็นทางผ่อนคลายนโยบายและมีการยอมให้รับฟังได้เป็นบางครั้งบางคราว จนกระทั่งประมาณปี ค.ศ. 1950 จึงยอมรับเป็นที่แน่นอนว่าพยานบอกเล่าบางอย่างนั้นน่าเชื่อถือและมีค่าควรแก่การรับฟัง

¹ คิง ฤาไชย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

² โอสถ โกศล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 312.

³ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เคยมีตำแหน่งลูกขุน ณ ศาลา และลูกขุน ณ ศาลหลวง ลูกขุน ณ ศาลา เป็นตำแหน่งเสนาบดีฝ่ายบริหาร ส่วนลูกขุน ณ ศาลหลวง เป็นตำแหน่งฝ่ายตุลาการ ซึ่งไต่ถาม ผู้รุกรกฎหมาย มีหน้าที่ตรวจชำระพระราชกำหนดกฎหมายเพื่อนำมาปรับแก้คดี ตูรายละเอียดยในเอียร์ เจริญวัฒนา "ลูกขุนและตระลาการ" บทบัญญัติ 32 (มกราคม 2518), หน้า 57 - 90.

⁴ สุธรรม ภัทราคม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

Jessel M.R. ผู้พิพากษาของศาลอังกฤษ ในคดี Sugden V. Lord St. Leonards (1876), 1 P.D. 154 at 241, C.A. ได้วางหลักทั่วไปไว้ว่า การที่ศาลจะยอมรับฟังคำพยานบอกเล่าเป็นข้อยกเว้นนั้นควรอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ดังนี้ คือ ¹

1. คดีนั้นจะต้องมีลักษณะไปในทางที่จะหาพยานอื่นได้ยาก นอกจากพยานบอกเล่า

2. ผู้ที่บอกข้อเท็จจริงมานั้นจะต้องไม่กระทำเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์
3. คำบอกเล่านั้นจะต้องเกิดขึ้นก่อนมีคดีพิพาท
4. ผู้บอกเล่ามีโอกาสรู้ข้อเท็จจริงนั้นเป็นพิเศษ

เนื่องจากว่าข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่านี้มีมากมาย ดังนั้นในบางกรณีการรับฟังพยานบอกเล่าจึงอาจอยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งศาลจะรับฟังพยานบอกเล่าโดยคำนึงถึงหลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ ²

1. เนื่องจากความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการที่จะค้นหาความจริง เช่น ตามรูปคดีไม่มีพยานอื่นที่ดีกว่าพยานบอกเล่า
2. เนื่องจากพฤติการณ์พิเศษอื่น ๆ ที่ทำให้พยานบอกเล่ามีคุณค่าควรแก่การรับฟัง เช่น คำบอกเล่าที่ประชาชนรู้จักทั่ว ๆ ไป ซึ่งถ้าไม่ใช่ความจริงย่อมจะถูกหักท้วงและแก้ไขให้ถูกต้อง หรือคำกล่าวของผู้ตายที่ขัดต่อผลประโยชน์ของตนเอง การที่จะถือเอาความพยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้เลยนั้นอาจทำให้คดีเสียความยุติธรรมได้โดยเฉพาะในกรณีที่รูปคดีนั้นไม่อาจหาพยานหลักฐานอื่น ๆ เพราะพยานตนต่อจริง ๆ ล้มหายตายจากไปหมดแล้ว ดังนั้น ศาลอังกฤษจึงยอมให้รับฟังพยานบอกเล่าในบางกรณี และโดยปกติจะต้องเป็นพยาน

¹ Nokes, G.D., Ibid, p. 279.

² Ibid.

บอกเล่าชั้นแรก (first hand hearsay) คือเป็นผู้ที่ได้รับคำบอกเล่าจากผู้เห็นข้อเท็จจริงนั้นมาด้วยตนเอง โดยตรงและได้มาเบิกความเป็นพยานต่อศาล (direct oral evidence) หรือพยานบอกเล่าชั้นสอง (second hand hearsay)¹ ในกรณีที่มิได้มีลักษณะพิเศษควรแก่การเชื่อถือ เช่น คำเล่าลือ คำกล่าวเกี่ยวกับสิทธิสาธารณะ หรือข้อความในใบรับรองต่าง ๆ และเนื่องจากข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของอังกฤษมีมากมายโดยที่บางกรณีมิได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและข้อยกเว้นบางอย่างอาจรับฟังได้เฉพาะในคดีแพ่ง แต่บางกรณีรับฟังได้เฉพาะคดีอาญา หรืออาจรับฟังได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าวได้แก่กรณีดังต่อไปนี้ คือ

1. คำรับ
2. คำบอกเล่าของผู้ตาย
3. คำให้การของพยานในครั้งก่อน
4. คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน
5. คำพิพากษาในคดีเรื่องก่อน
6. กิตติศัพท์และคำเล่าลือ
7. ข้อความในเอกสารมหาชนและเอกสารอื่น ๆ
8. Res Gestae
9. ข้อยกเว้นอื่น ๆ

1. คำรับ (Admission)

คำรับที่เป็นข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าซึ่งใช้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา หมายถึง คำรับที่กระทำขึ้นนอกศาล (Informal Admission) และถูกความฝ่ายตรงข้ามนำมาอ้างเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ คำรับที่จะถือเป็นข้อยกเว้นต้องเป็น

---

¹ พยานบอกเล่าชั้นสอง (second hand hearsay) หมายถึงพยานบอกเล่าชั้นต่อ ๆ มา ซึ่งอาจได้รับการบอกเล่าต่อในชั้นที่ 3 หรือชั้นอื่น ๆ ด้วย

คำกล่าวซึ่ง เป็นปฏิญญาต่อประโยชน์ของผู้กล่าวถ้อยคำในคดีนี้ ถ้าเป็นคำรับที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้บอกเล่าแล้วรับฟัง เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เช่นในคดีที่ฟ้องเรียกค่าชื้อเชื่อสินค้าจากจำเลย หากปรากฏในบัญชีของร้านว่าบุคคลที่สามเป็นหนี้ค่าสินค้านั้นอยู่ ถือว่าเป็นคำรับของโจทก์ที่แสดงให้เห็นว่าคนอื่นเป็นหนี้โจทก์ไม่ใช่จำเลยคดีนี้จึงรับฟังได้ เพราะเป็นคำกล่าวที่ขัดกับผลประโยชน์ของโจทก์เอง แต่ถ้ายายการบัญชีระบุว่าจำเลยเป็นหนี้ค่าสินค้าเชื่ออยู่ ดังนั้นรับฟังไม่ได้เพราะข้อความนั้นเป็นคำรับที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ทำคำบอกเล่านั่นเอง ¹

คำรับอาจทำด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือด้วยอาการความประพฤติ ซึ่งอาจกระทำโดยตัวผู้ความเองหรือโดยผู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้ความทางใดทางหนึ่งและจะต้องกระทำขึ้นในขณะที่มีสติสัมปชัญญะ การอ้างคำรับเป็นพยานหลักฐานนี้จะต้องอ้างข้อความทั้งหลายที่มีอยู่ในคำรับนั้นทั้งหมด คือ จะตัดทอนนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งนั้นไม่ได้

ข้อยกเว้นที่ยอมให้รับฟังคำรับที่กระทำขึ้นนอกศาล สำหรับคดีแพ่งกำหนดไว้โดย The Civil Evidence Act 1968 มาตรา 9 (2) (a) ซึ่งกำหนดว่า "ยอมให้นำคำรับ (Admission) ที่เป็นโทษต่อผู้ความฝ่ายใดในคดีเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามคำกล่าวนั้นได้ ไม่ว่าจะ เป็นคำกล่าวของผู้ความฝ่ายที่จะได้รับผลร้ายนั้นเองหรือของบุคคลอื่น" ส่วนในคดีอาญานั้นรับฟังได้ตามหลักคอมมอนลอว์ ²

คำบอกเล่าที่เป็นคำรับซึ่งศาลอังกฤษยอมรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ คือ

¹ Smyth V. Anderson (1849), 7 C.B.21; Nokes, G.D., Ibid, p.283.

² แต่เดิมคำรับเป็นข้อยกเว้นตามหลักคอมมอนลอว์ สำหรับคดีแพ่งเมื่อได้มีการประกาศใช้ The Civil Evidence Act 1968 แล้วโดยผลของมาตรา 1 ได้ยกเลิกหลักคอมมอนลอว์แทบทั้งหมด ส่วนที่เหลือเช่นในเรื่องคำรับนี้ได้รับการอนุรักษ์โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 9

1. คำรับของตัวรู้ความเอง

ข้อความที่รู้ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เคยกล่าวไว้นอกศาลและเป็นผลเสียแก่คู่ความฝ่ายนั้นในข้อเท็จจริงซึ่งเป็นประเด็นใดประเด็นหนึ่งแห่งคดี คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยอมสามารถนำมาอ้างเพื่อพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่รู้ความฝ่ายนั้นได้กล่าวไว้ เช่น คดีที่มีการฟ้องให้ชำระหนี้โจทก์ยอมสามารถนำพยานมาเบิกความในเรื่องที่จำเลยเคยกล่าวกับพยานว่าจำเลยยังเป็นหนี้โจทก์อยู่ได้ หรือในคดี *Slatterie V. Pooley* (1840) 6 M. & W. 664. โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญาที่ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรฉบับหนึ่งและข้อความในสัญญานั้นกล่าวว่า จำเลยจะต้องรับผิดชอบโจทก์ตามสัญญาที่ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรฉบับอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่ไม่อาจนำมาสืบได้ เพราะมิได้ปิดอากรแสตมป์ตามกฎหมายศาลยอมรับฟังคำกล่าวของจำเลยที่เคยกล่าวว่า หนี้ที่ฟ้องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบของจำเลยตามสัญญาฉบับอื่น ๆ ซึ่งนำมาสืบไม่ได้ หรือนอกจากนี้ยังมีรายจ่าย จดหมายโต้ตอบ หรือข้อความในเอกสารสัญญาต่าง ๆ ที่รู้ความทำขึ้นและเป็นผลเสียต่อคู่ความฝ่ายนั้นในการพิจารณาคดี คู่ความอีกฝ่ายยอมอ้างเป็นพยานหลักฐานได้โดยถือว่าเป็นคำรับของคู่ความ คำรับที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้กล่าวยอมใช้ไต่ถามไม่ได้ตั้งใจให้ผู้อื่นได้ยินแต่เป็นการไต่ถามโดยบังเอิญ เช่น สามีบันทึกภรรยาขณะที่เดินออกมาจากศาลโดยพูดถึงเรื่องการกระทำความผิดของตน บุคคลภายนอกที่ได้ยินคำกล่าวนั้นอาจถูกอ้างมาเป็นพยานเพื่อนำสืบในข้อนี้ได้¹

2. คำรับของผู้มีส่วนได้เสียกับคู่ความ

ในกรณีที่บุคคลภายนอกมีส่วนได้เสียกับคู่ความ (Privity) ในทางใดทางหนึ่ง คำกล่าวของบุคคลภายนอกซึ่งขัดต่อผลประโยชน์ของคู่ความในการพิจารณาคดีอาจรับฟังเพื่อชี้ชัดรู้ความฝ่ายนั้นได้โดยถือว่าเป็นคำรับของคู่ความฝ่ายนั้น เพราะถือว่าบุคคลภายนอกกับคู่ความมีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวนั้นเป็นอย่างเดียวกันหรือร่วมกันซึ่งมาตรา 9 (2)

¹ *R. v. Simons* (1834), C & P. 540 Cross & Wilkins, Outline of the law of evidence, 5th ed, (London : Butterworths 1980), p. 144.

(a) แห่ง The Civil Evidence Act 1968 ยอมให้ดูความอีกฝ่ายหนึ่งอ้างคำกล่าวของบุคคลภายนอกที่มีส่วนได้เสียกับคู่ความเป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้ยื่นดูความฝ่ายนั้นได้ คำรับของผู้มีส่วนได้เสียกับคู่ความ ได้แก่

ก. คำรับของผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นอยู่ก่อน (Predecessors in Title)

คำรับของผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นอยู่ก่อน ถ้าได้กระทำขึ้นในระหว่างที่ทรัพย์สินยังอยู่ในกรรมสิทธิ์ของตน คำรับนี้ยอมผูกพันผู้รับโอนหรือเจ้าของคนต่อ ๆ มา เช่น ในคดี Woolway v. Rowe (1834) 1 A. & E. 114 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยบุกรุกโดยเดินผ่านที่ดินของโจทก์ จำเลยต่อสู้ว่าเป็นทางสาธารณะและนำสืบว่าเจ้าของที่ดินพิพาทเดิมเคยรับว่าทางนั้นเป็นทางสาธารณะ ศาลรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้

ข. คำรับของตัวแทน

คำรับของตัวแทนที่ถือเป็นพยานหลักฐานใช้ยื่นตัวการนั้นจะต้อง เป็นกรณีตัวแทนได้กระทำการภายในขอบเขตอำนาจแห่งความเป็นตัวแทนและคำกล่าวนั้นเป็นผลเสียต่อตัวการซึ่งเป็นคู่ความในคดีนี้¹ เช่น คดี Kirkstall Brewery Co. v. Furness Railway Co. (1874), L.R. 9 Q.B. 468. โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหาย เนื่องจากพัสดุที่ส่งไปเกิดการสูญหาย ศาลตัดสินว่าบริษัทที่นายสถานีรถไฟจำเลยได้ให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยกล่าวว่าพัสดุและสินค้าเหล่านั้นได้ถูกลูกจ้างของจำเลยขโมยไป สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานยื่นจำเลยได้ คำกล่าวที่เสนอเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในฐานะที่เป็นตัวแทนของตัวการนี้จะต้องปรากฏว่า คำกล่าวนั้นได้ทำขึ้นในขณะที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวการตัวแทนอยู่² แต่ข้อความซึ่งตัวแทนเสนอต่อตัวการนั้นไม่ถือว่าเป็นคำรับต่อบุคคลภายนอก

¹ ต้องมีการพิสูจน์ก่อนเสมอว่าเป็นการกระทำในฐานะตัวแทน

² Peto v. Haque (1804), 5 Esp. 134.; Nokes, G.D., Ibid,

เช่น คำกล่าวหรือรายงานของประธานกรรมการบริษัท ซึ่งแถลงกิจการของบริษัทต่อผู้ถือหุ้นไม่ถือว่าเป็นคำรับของบุคคลภายนอกที่จะใช้ยื่นบริษัทได้

กรณีต่อไปนี้ กฎหมายอังกฤษถือว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทน โดยปริยาย¹ คือ

1. หุ้นส่วน (Partners) คำรับที่กระทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนเกี่ยวกับการประกอบกิจการในทางปกติของห้างหุ้นส่วนนั้นรับฟัง เป็นพยานหลักฐานยืนยันห้างหุ้นส่วนนั้นได้²

2. บริษัทจำกัด (Corporations) คำรับของกรรมการบริษัทอาจผูกพันบริษัทได้ แต่เลขานุการบริษัทไม่มีอำนาจกล่าวข้อความที่จะถือว่าเป็นคำรับของบริษัท เว้นแต่จะได้มีการมอบหมายเป็นพิเศษให้ทำได้ เช่นเดียวกัน การที่ผู้ถือหุ้นในบริษัทกล่าวคำรับก็ไม่ถือว่าเป็นผลผูกพันบริษัทแต่อย่างใด

3. ลูกจ้าง (Servants) คำรับของลูกจ้างต้องอยู่ภายในขอบเขตแห่งหน้าที่เท่านั้นจึงจะถือว่าเป็นการผูกพันนายจ้าง เช่น นายสถานีรถไฟยอมมีสิทธิกล่าวเกี่ยวกับเรื่องสินค้าที่บรรทุกรถไฟนั้นเกิดการสูญหายขึ้น เพราะเป็นการกล่าวภายในขอบอำนาจหน้าที่ของตน

4. สามีภรรยา (Spouses) โดยทั่วไปไม่ถือว่าภรรยาเป็นตัวแทนของสามีในการที่จะทำคำรับกับบุคคลภายนอกเพื่อใช้ยื่นสามี เว้นแต่ในกรณีที่สามีหรือภรรยาได้มอบอำนาจให้อีกฝ่ายโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อกำเนินการแทน คำรับของสามีหรือภรรยาจึงจะใช้ยื่นภรรยาหรือสามีได้³

¹ Ibid, p. 305 - 306, ; Halsbury, Ibid, p. 224.

² The Partnership Act 1890, S.2.

³ Clifford V. Burton (1823), 1 Bing 199.; Cross, Ibid,

5. ทนายความ (Lawyers) เนื่องจากทนายความเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากลูกความให้ดำเนินคดีในศาล คำรับของทนายความที่ทำขึ้นเฉพาะในศาลเท่านั้นที่ผูกมัดลูกความ ทนายความไม่มีสิทธิทำคำรับนอกศาล เว้นแต่ลูกความจะได้มอบอำนาจไว้โดยชัดแจ้ง

6. ผู้ที่ถูกร้องถึง (Referees) คำกล่าวของบุคคลที่คู่ความฝ่ายใดอ้างถึงว่าเขาเป็นผู้รู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น อาจนำมาพิสูจน์เพื่อผูกมัดคู่ความฝ่ายผู้กล่าวอ้างนั้นได้ เช่น ในคดี Williams V. Innes (1804), 1 Camp. 364. จำเลยเป็นผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย จำเลยได้อ้างบุคคลที่สามมาชี้แจงเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย ศาลตัดสินว่าคำกล่าวของบุคคลที่สามนั้นยอมผูกมัดจำเลย หรือในคดีที่ตำรวจสอบสวนจำเลยถึงเรื่องทรัพย์สินและสิ่งของต่าง ๆ จำเลยให้การต่อตำรวจว่าจะให้ภรรยาเป็นผู้ทำรายการสิ่งของเหล่านั้น การที่ภรรยาทำบันทึกรายการสิ่งของและส่งให้ตำรวจต่อหน้าจำเลยนั้นยอมถือได้ว่าเป็นคำรับของจำเลยว่าตนเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินเหล่านั้น ¹

3. การยอมรับข้อความหรือคำกล่าวที่บุคคลอื่นทำขึ้น

คำรับอาจเกิดขึ้นโดยปริยายจากการกระทำของคู่ความ เช่น การนิ่งเฉยไม่ยอมตอบขณะที่มีผู้กล่าวหาด้วยวาจาต่อหน้าหรือการไม่ตอบแก้ตัวข้อกล่าวโทษที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่บุคคลอื่นทำขึ้น อาจถือว่าเป็นการยอมรับโดยปริยายว่าข้อกล่าวหาเหล่านั้นเป็นความจริง การนิ่งเฉยเมื่อมีผู้กล่าวหาว่าเขาเป็นผู้กระทำผิดทางอาญาซึ่งพฤติการณ์นั้นสามัญชนยอมคาดหมายว่าเขาควรจะต้องปฏิเสธถ้าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์จริงอาจถือว่าเป็นคำรับ ²

¹ R.V. Mallory (1884) 13 Q.B.D. 33.; Nokes, G.D., Ibid, p. 306.

² British Thomson - Houston Co., Ltd. V. British etc. Cables Ltd. (1924) 2 ch. 160, C.A.

ในคดี *Bessela v. Stern* (1877) 2 C.P.D. 265. หญิงเป็นโจทก์ฟ้องชายว่า ผิดสัญญาที่ให้คำมั่นว่าจะแต่งงานกับตน โดยนำสืบถึงคำพูดที่โจทก์เคยพูดกับจำเลยว่า "เธอสัญญากับฉันมาหลายครั้งแล้วว่าเราจะแต่งงานกัน แต่เธอไม่รักษาสัญญาเลย" ซึ่งจำเลยไม่เคยที่จะคัดค้านหรือโต้เถียงเลย ศาลเห็นว่าการนิ่งเฉยของจำเลยเช่นนี้เท่ากับเป็นการยอมรับว่าจำเลยเคยสัญญาจะแต่งงานกับโจทก์ แต่การที่อีกฝ่ายนิ่งเฉยไม่ตอบจดหมายยังไม่พอถือว่าเป็นคำรับตามนั้น จึงต้องดูพฤติการณ์ในแต่ละกรณี เช่น ในคดี *Wiedemane v. Walpole*, (1891) 2 Q.B. 534 ศาลตัดสินว่า การที่จำเลยนิ่งเฉยไม่ตอบจดหมายที่หญิงเขียนมาตอบว่าจำเลยจะไม่ยอมแต่งงานตามสัญญานั้น ยังไม่ถือว่าเป็นคำรับที่ชายเคยสัญญาว่าจะแต่งงานกับหญิงนั้น

ในคดีอาญาการนิ่งไม่ถือว่าเป็นคำรับเสมอไป จึงไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ต้องพิจารณารูปคดีเป็นกรณี ๆ ไป และมีหลักดังนี้ คือ ¹

(1) การนิ่งไม่ยอมปฏิเสธข้อกล่าวหาในขณะที่เกิดเหตุ หรือก่อนมีคดีมาถึงศาลยังไม่พอที่จะถือว่าเป็นคำรับ แต่ถ้ามามีกริยาอื่นประกอบก็อาจถือว่าเป็นคำรับได้ เช่น พอลูกกล่าวหาที่วิ่งหนี

(2) การกล่าวหาขณะที่ทำการจับกุมซึ่งถ้าไม่มีหมาย เจ้าพนักงานผู้จับจะต้องแจ้งข้อหาให้ทราบ หรือถ้ามีหมายก็อ่านหมายให้ผู้ต้องหาฟัง ถ้าผู้ต้องหาไม่ตอบยังไม่ถือว่าเป็นคำรับ เพราะเป็นสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ยอมให้การอย่างใดก็ได้ ²

(3) ในระหว่างการสอบสวน ผู้สอบสวนต้องแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบและเตือนว่าถ้าให้การอย่างใด คำให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานขึ้นศาลได้ ถ้าผู้ต้องหาไม่ยอมให้การ ก็ไม่ถือว่าเป็นคำรับว่ากระทำผิด ³

¹ Nokes, G.D., Ibid, pp. 290 - 291.

² R. v. Tate (1908) 2 K.B. 680, C.C.A.

³ R. v. Whitehead (1929) 1 K.B. 99, C.C.A.

(4) การที่จำเลยไม่ยอมให้การในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ไม่ถือว่าเป็นการรับ¹

(5) ในชั้นพิจารณาหากจำเลยไม่ต่อสู้คดี ไม่ว่าจะโดยการทำเป็นคำให้การ หรืออ้างตัวเองเป็นความเป็นพยานก็ตาม ไม่ถือว่าเป็นคำรับ²

นอกจากนี้คำกล่าวของบุคคลอื่น ๆ นอกศาลต่อหน้าผู้ต้องหาไม่ถือว่าเป็นคำรับ โดยปริยายของผู้ตองหานั้น เช่น ในคดีที่จำเลยถูกฟ้องข้อหาจับของโจร ถ้าผู้ที่เป็นคนร้ายลักทรัพย์ ได้ทำการรับสารภาพต่อหน้าตำรวจและจำเลยว่าได้ลักทรัพย์ไปจริง และจำเลยมิได้โต้เถียงอย่างไร ไม่ถือว่าจำเลยในคดีรับของโจรยอมรับว่าเขาทราบวาทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่ถูกคนร้ายลักมา จึงรับฟังไม่ได้³

4. กริยาอาการหรือพฤติการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นคำรับของคู่ความ

คำรับอาจเกิดจากกริยาทางและความประพฤติโดยการกระทำหรือละเว้น การกระทำซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนาของคู่ความตามพฤติการณ์นั้น เช่น ในคดี *Moriarty v. London, Chatham and Dover Railway* (1890), 5 Q. B. 314 ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่น่าสืบว่า โจทก์ได้พยายามเสียมสอนพยานให้เบิกความเท็จเพื่อเป็นประโยชน์แก่ การฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่โจทก์ได้รับอุบัติเหตุจากรถไฟ โดยถือว่าเป็นคำรับของ โจทก์ที่เกิดจากกริยาความประพฤติซึ่งแสดงว่าโจทก์ไม่มีหลักฐานเพียงพอ การอ้างเอกสาร ต่าง ๆ ที่อยู่ในความครอบครองหรือการตรวจสอบของคู่ความฝ่ายใดก็อาจถือว่าเป็นคำรับของ คู่ความฝ่ายนั้น เช่น การที่คู่ความอ้างข้อความในเอกสารอย่างใดอย่างหนึ่งมาเป็นพยาน หลักฐาน ย่อมถือได้ว่าคู่ความฝ่ายนั้นยอมรับว่าข้อความในเอกสารนั้นเป็นความจริง หรือ ในกรณีที่บุคคลใดมีเอกสารซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ในความครอบครองย่อมสันนิษฐานว่าผู้

¹ R. V. Naylor (1933), 1 K.B. 685, C.C.A.

² R. V. Jackson (1953), 37 C.A.R. 43.

³ R. V. Cox (1858), 1 F. & F. 90.

ครอบครองข้อความในเอกสารเหล่านั้นแล้ว เช่น เอกสารเกี่ยวกับการยกย่อง หรือเอกสารที่เกี่ยวกับข้อความหมิ่นประมาท¹ หรือการที่บุคคลใดมีโอกาสตรวจสอบข้อความในเอกสารนั้นแล้วก็ถือว่าเป็นคำรับได้ เช่น กฎข้อบังคับและระเบียบรายงานการประชุมต่าง ๆ ที่จำเลยเป็นสมาชิกอยู่ ย่อมฟังได้ว่าจำเลยรับรู้ข้อความในกฎและระเบียบเหล่านั้น โจทก์สามารถใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้โดยถือว่าเป็นคำรับของจำเลย²

5. คำรับสารภาพของผู้ต้องหาชั้นสอบสวน (Confession)

คำรับสารภาพของผู้ต้องหาชั้นสอบสวน หมายถึง คำรับของผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดตามที่ถูกลกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย และการที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมาเบิกความถึงคำรับสารภาพที่กระทำขึ้นนอกศาล ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า แต่สามารถรับฟังได้ตามหลักคอมมอนลอว์ เพราะเป็นคำกล่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตน แต่โดยเหตุที่คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญามีผลต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจึงมีหลักเกณฑ์ในการรับฟังเคร่งครัดกว่าที่กำหนดไว้ในคดีแพ่ง เพื่อคุ้มครองและเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว

Lord Sumner ผู้พิพากษาในคดี Ibrahim v. R. (1914), A.C. 599. กล่าวไว้ว่า "หลักประการสำคัญที่ยึดถือตลอดมาในคดีอาญานั้นคือ คำกล่าวใด ๆ ของจำเลยจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานอันเขาใดต่อเมื่อโจทก์ได้พิสูจน์แล้วว่า คำกล่าวนั้นกระทำขึ้นด้วยความสมัครใจ ปราศจากความกลัว การข่มขู่หรือความคาดหวังใด ๆ ซึ่งอาจได้รับจากเจ้าหน้าที่" การข่มขู่ซึ่งทำให้ผู้ต้องหาเกรงกลัวว่าจะได้รับภัยอันตรายนั้น ผลแห่งภัยไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้ต้องหาหรือครอบครัวของผู้ต้องหาเอง เพียงแต่เกิดขึ้นกับคนอื่นซึ่งผู้ต้องหาไม่ปรารถนาให้เป็น เช่นนั้นก็มีผลทำให้คำรับสารภาพนั้นรับฟังไม่ได้

¹ R. v. Francia (1717), 15 St. Tr. 897.; Nokes, G.D., Ibid, p. 289.

² Alderson v. Clay (1816), 1 Stark, 405.

ในคดี R.v. Middleton (1974) Q.B. 191, (1974) 2 All E.R. 1190. ศาลอังกฤษตัดสินว่า คำรับสารภาพของจำเลยซึ่งเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบอกเขาว่า หากยังไม่ยอมให้การอะไรเลย ตำรวจก็จะกักตัวหญิงเจ้าของบ้านซึ่งยอมให้จำเลยหลบซ่อนตัวอยู่ ถือว่าคำรับสารภาพนี้ใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เพราะขาดความสมัครใจของจำเลย

เงื่อนไขของคำรับสารภาพที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้มีดังนี้ คือ ¹

1. ต้องพิสูจน์ว่าคำรับสารภาพได้ทำขึ้นโดยสมัครใจซึ่งศาลจะเป็นผู้พิจารณาว่าคำรับสารภาพนั้นกระทำขึ้นด้วยความสมัครใจหรือไม่ โดยโจทก์มีหน้าที่จะต้องพิสูจน์จนปราศจากความสงสัยใด ๆ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีนั้นเคยให้การรับสารภาพไว้ในคดี R. V. Hammond (1941), 3 All E.R. 318. ศาลกล่าวว่า นายจำเลยจะต้องถามตนจำเลยว่าคำรับสารภาพนั้นทำขึ้นด้วยสมัครใจหรือไม่ ความจริงเป็นอย่างไร หากปรากฏว่าจำเลยรับโดยมีมูลเหตุจงใจแล้ว ถือว่าเป็นคำรับสารภาพที่ทำขึ้นโดยไม่สมัครใจและไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ดังนั้นก่อนที่จะมีการสอบสวนผู้ต้องหาทุกครั้ง เจ้าหน้าที่ต้องเตือนผู้ต้องหาจนเสมอว่า ผู้ต้องหาจะไม่ถูกบังคับให้กล่าวข้อความใด ๆ นอกจากเป็นเรื่องที่เขามีความประสงค์จะให้การแก้ชอกกล่าวหาอย่างไรอย่างหนึ่ง และข้อความใดที่เขาได้ให้ไว้ จะถูกบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีขึ้นศาล การเตือนผู้ต้องหาถือว่าเป็นข้อกำหนดตามระเบียบของศาลซึ่งจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

คำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่จะมีผลรับฟังได้หรือไม่ มีข้อพิจารณาถึงเหตุในการรับสารภาพ ดังนี้ ²

¹ The Judges' Rules 1964, Rule I.

² Nokes, G.D. Ibid, pp. 295 - 296.

ก. เหตุที่ผู้ต้องหาได้รับสารภาพนั้นหากเป็นเรื่องทางศีลธรรมหรือความเชื่อดี
ในทางศาสนา ไม่ถือว่าทำให้คำรับสารภาพนั้นเสียไป เช่น กล่าวว่าจะต้องตกนรก
หากกล่าวเท็จ จะได้อัปมงคลแก่ตนหรือบอกว่าเป็นคนที่ต้องพูดความจริง

ข. การจูงใจจะต้องเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องหาเข้าใจ
ใจว่าจะได้รับประโยชน์หรือได้รับโทษซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป กล่าวว่าจะยกโทษ
ให้ จะขออภัยโทษให้ หรือจะใช้วิธีการทรมานเพื่อให้รับสารภาพนั้นเป็นมูลเหตุจูงใจทั้ง
สิ้น ศาลอังกฤษไม่รับฟังคำรับสารภาพซึ่งเจ้าหน้าที่บอกกับผู้ต้องหาว่า "ถ้าคุณไม่ยอมบอก
คุณจะลำบากและจะต้องได้รับผลร้าย" ¹ หรือ "หากไม่รับคุณจะต้องถูกดำเนินคดีในศาล
ทหารและครอบครัวคุณจะต้องลำบาก" ² หรือคำรับสารภาพที่คาดหวังว่าจะได้หลุดพ้น เช่น
"รับเสียแล้วจะอนุญาตให้กลับบ้าน" ³ หรือแม้แต่คำพูดที่ว่า "เป็นโอกาสดีที่คุณควรจะพูด
ได้แล้ว" ⁴ แต่การบอกว่า "โปรดระวังเรารู้เรื่องมากกว่าที่คุณคิดไว้" ถือว่าไม่เป็น
การจูงใจและรับฟังได้ ⁵

ค. ประโยชน์หรือโทษที่เป็นเหตุจูงใจต้องเกี่ยวกับการพิจารณาตีความผิด
นั้น ถ้าหากพนักงานสอบสวนให้คำมั่นสัญญาต่อผู้ต้องหาโดยไม่มีผลใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณา
คดี ไม่ถือว่าเป็นการจูงใจอันจะเป็นเหตุให้คำรับสารภาพนั้นเสียไป เช่น พนักงานสอบสวน
บอกผู้ต้องหาว่า รับเสียแล้วจะยอมให้พบกับภรรยา เช่นนี้ถือว่าการรับนั้นยังสามารถ
รับฟังได้ ⁶ และการจูงใจนี้อาจทราบถึงตัวผู้ต้องหาโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ เช่น

¹ R. V. Coley (1968), 10 Cox C.C. 536.

² Spark V.R. (1964), A.C. 964.

³ R. V. Zaveckas (1970), 1 All E.R. 413.

⁴ R. V. Richards (1967), 1 All E.R. 829.

⁵ R. V. Jarvis (1867), L.R. 1 C.C.R. 96.

⁶ R. V. Joyce (1958), 1 W.L.R. 140.

การที่พนักงานสอบสวนกล่าวกับบุคคลอื่น ๆ แต่รู้ถึงผู้ต้องหาในภายหลัง ในคดี R.V. Thomson (1893), 2 Q.B. 12. ก่อนที่จะมีการรับสารภาพ ประธานของบริษัทได้กล่าวลงใจพิช่ายของผู้ต้องหาเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาได้รับสารภาพ ศาลถือว่าคำรับสารภาพที่เกิดจากการลงใจโดยอ้อมนี้รับฟัง เป็นพยานหลักฐานไม่ได้

2. คำรับสารภาพใดกระทำต่อบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีนั้น คำรับสารภาพซึ่งจะใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาโดยปกติต้องทำต่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีตามกฎหมาย ได้แก่ พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ของศาล Magistrate

3. ในขณะที่ยุต้องหาถูกควบคุมตัวเพื่อการสอบสวนจะต้องไม่มีคำแนะนำใด ๆ จากเจ้าหน้าที่ ในคดี R. V. Doherty (1874) การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบอกกับผู้ต้องหาในตอนเช้าว่าผู้ต้องหาควรให้การตามความเป็นจริง และเย็นวันนั้นผู้ต้องหาได้รับสารภาพกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกนายหนึ่ง ศาลไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐาน แต่ถาการลงใจนั้นไม่มีอิทธิพลต่อผู้ต้องหาหรือการลงใจนั้นสิ้นผลแล้วยอมไม่กระทบกระเทือนต่อการรับฟังคำรับสารภาพนั้น เช่น การพูดว่าจะเรียกตำรวจมาแต่ผู้ต้องหาทราบอยู่แล้วว่าตำรวจอยู่ที่นั่นแล้ว

4. การรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาต้องรับฟังข้อความที่ผู้ต้องหากล่าวทั้งหมด¹ จะรับฟังแต่เพียงส่วนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ต้องหาไม่ได้ เพราะอาจมีบางส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา ในบางกรณีคำรับก็อาจมีลักษณะที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ แม้จะมีได้ฟ้องขอหานั้นก็ตาม ก็ต้องรับฟังทั้งหมดเพราะการกระทำอยู่ในวาระเดียวกัน เช่น จำเลยถูกฟ้องว่าฆาปนตรของตนตาย จำเลยรับสารภาพว่าฆาปนตรและภริยาด้วยศาลรับฟังข้อเท็จจริงตามที่รับนั้นได้โดยไม่ต้องแยกคำรับเรื่องฆาปนตรรายออกต่างหาก²

¹ R. V. Higgins (1829), 3 C. & P. 603.; Cross, Ibid, p. 545.

² R. V. Evans (1950), 1 All E.R. 610.

5. คำรับสารภาพของผู้ต้องหาคนใดยอมรับฟัง เป็นพยานหลักฐานเฉพาะผู้ต้องหาคนนั้น จะรับฟัง เป็นโทษแก่คนอื่นด้วยไม่ได้ เช่น จำเลยในคดีลักทรัพย์เคยรับสารภาพขึ้นสอบสวนว่าลักสินค้าที่จำเลยอีกคนหนึ่งครอบครองอยู่ ไม่อาจนำมาเป็นพยานใช้ยันจำเลยอีกคนหนึ่งนั้นในคดีรับของโจรได้¹

2. คำบอกเล่าของผู้ตาย

คำบอกเล่าของผู้ที่ตายแล้ว หมายถึง คำกล่าวของบุคคลที่บอกเล่าแก่ผู้อื่น หรือได้เขียนไว้เป็นหนังสือ และต่อมาได้มีการอ้างคำบอกเล่าของบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐาน โดยปกติตามหลักการสืบพยานที่ดีที่สุดบุคคลผู้กล่าวข้อความนั้นต้องมาเบิกความเป็นพยานโดยตรงต่อศาล (Direct oral Evidence) แต่เนื่องจากกรณีนี้ไม่อาจนำตัวผู้กล่าวข้อความนั้นมาเป็นพยานได้จึงจำเป็นต้องยอมรับฟังคำพยานบอกเล่า ซึ่งศาลอังกฤษยอมรับฟังคำกล่าวของผู้ที่ตายแล้วเฉพาะกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ หรือน่าเชื่อถือว่าผู้บอกเล่าได้กล่าวความจริงเท่านั้น

คำบอกเล่าของผู้ตายรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้ในกรณีต่อไปนี้ คือ

1. คำบอกเล่าของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย (Dying Declaration)

คำบอกเล่าของผู้ถูกทำร้ายก่อนตายรับฟังได้เฉพาะในคดีอาญาซึ่งผู้บอกเล่าได้รับอันตรายจากการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตเท่านั้น และต้องเป็นการบอกเล่าในเรื่องที่เกี่ยวกับสาเหตุหรือพฤติการณ์แห่งความตายที่ผู้กล่าวกำลังได้รับ คำบอกเล่าของผู้ถูกทำร้ายก่อนตายสามารถรับฟังได้ไม่ว่าคำบอกเล่านั้นจะเป็นผลคดีหรือผลร้ายกับผู้บอกเล่าที่ตายแล้วก็ตาม เช่น คดี R. V. Scaife (1836), 2 Law C.C. 150. คำบอกเล่าของผู้ตายบอกว่า จำเลยไม่มาทำร้ายตนเพราะเหตุเพียงแคการยั่วยุนั้นเลย สามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในลักษณะที่เป็นคุณกับจำเลยได้ เหตุผลที่ศาลยอมรับฟังคำบอกเล่าของผู้ถูกทำร้ายก่อนตายนั้น ผู้พิพากษา Eyre, C.B., เคยให้เหตุผลว่า คำกล่าวเช่นนี้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน

¹ R. V. Cox, (1858), Ibid.

ได้เพราะน่าจะไม่มีสิ่งใดที่เป็นเท็จ เนื่องจากเป็นการกล่าวขณะที่ผู้นี้ใกล้จะตาย ความรู้สึกของคนทั้งหมดหวังจะมีชีวิตแล้วย่อมมารวมอยู่คนเดียวคือ การกล่าวความสัตย์จริง เพราะไม่มีเวลาที่จะคิดหาเหตุผลสร้างเรื่องเท็จขึ้นมา¹

เงื่อนไขในการรับฟังคำบอกเล่าของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย คือ²

- (1) ผู้บอกเล่าต้องถึงแก่ความตายแล้ว
- (2) รับฟังได้เฉพาะในคดีอาญาประเภทความผิดต่อชีวิต (murder or manslaughter) เช่น ฆ่าคนตายโดยเจตนา ทำร้ายผู้อื่นถึงตายโดยไม่มีเจตนาฆ่า ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยประมาท หรือความผิดอื่นใดที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เช่น ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย จะรับฟังในคดีอื่น ๆ ไม่ได้ เช่น ในคดีที่จำเลยถูกฟ้องขอหาเบิกความเท็จ ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีนั้นใหม่ จำเลยได้ยิงผู้ตายที่จะมาเป็นพยานในศาล คำกล่าวของผู้ตายที่เล่าเรื่องการกระทำของจำเลยเกี่ยวกับ เบิกความเท็จนั้นรับฟังไม่ได้³

(3) คำบอกเล่านั้นต้องเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์แห่งความตายเท่านั้น Abbott, C.J. ผู้พิพากษากล่าวไว้ในคดี R. V. Murton (1862) 3 F. & F. 492. ว่า คำกล่าวของผู้ตายนั้นรับฟังได้เฉพาะเท่าที่เกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์แห่งความตายที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่เคยมีคดีของอังกฤษที่ศาลรับฟังคำกล่าวของคนครว้ที่ตายเพราะถูกลอบวางยาพิษและได้กล่าวก่อนตายว่าสาเหตุเนื่องจากการกินเต็กลงเข้าไป ในการพิจารณาคดีที่เจ้าของบ้านถูกลอบวางยาพิษโดยการกินเต็กลงนั้นเช่นกัน เพราะคำกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับ ประเด็นแห่งคดีซึ่งผู้ตายได้รับผลจากการกระทำอันเดียวกัน⁴

¹R. V. Woodcock (1789), 1 Leach 500.; Cross, Ibid, p. 564.

²Cross, Ibid, pp. 564 - 567.

³R. V. Mead (1824), 2 B. & C. 605.

⁴R. V. Baker (1837), 2 Mood & R. 53.

(4) ผู้ตายกล่าวข้อความนั้นในขณะที่ตนรู้สึกว่าจะตายหรือหมดหวังว่าจะมีชีวิตรอดอยู่ซึ่ง เป็นเงื่อนไขประการสำคัญคือ ผู้กล่าวต้องปราศจากความหวังว่าจะมีชีวิตรอดอยู่โดยใจที่จะต้องทำการพิสูจน์ แม้วาความตายนั้นจะเกิดขึ้นเร็วหรือช้าหลังจากที่บอกเล่าก็ตาม ในคดี R. V. Bernadotti (1869) 11 Cox. C.C. 316. ผู้ตายถึงแก่ความตายหลังจากบอกเล่าสาเหตุและพฤติการณ์แห่งความตายถึง 3 สัปดาห์ ศาลก็ยังรับฟังคำบอกเล่านั้นเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ในคดี R. V. Jenkins (1869), L.R. 1 C.C.R. 187. เมื่อเจ้าหน้าที่จกทำให้การของผู้ตายโดยเขียนข้อความว่า "ข้าพเจ้าขอให้การขณะที่หมดหวังว่าจะมีชีวิตรอด" และอ่านให้ผู้ตายฟัง ผู้ตายขอให้เติมคำว่า "ในขณะที่" ต่อจากคำว่าหมดหวังด้วย ศาลฟังว่าในการที่ผู้ตายขอให้เติมคำว่า "ขณะนี้" ลงด้วยนั้น แสดงว่าผู้ตายยังมีความหวังว่าจะมีชีวิตรอดอยู่ คำกล่าวของผู้ตายจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

(5) ผู้ตายต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นพยานได้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ คือ ผู้ตายต้องสามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ ในคดี R. V. Pike (1829), C. & P. 598. ศาลไม่รับฟังคำกล่าวของเด็กที่มีอายุ 3 - 4 ขวบ ซึ่งได้กล่าวไว้ก่อนตาย หรือในกรณีที่ผู้ตายเป็นบุคคลวิกลจริต

2. คำกล่าวในเรื่องเครือญาติวงศ์ตระกูล (Pedegree)

คำกล่าวของผู้ตายในเรื่องเครือญาติวงศ์ตระกูล ที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ได้แก่ คำกล่าวที่ผู้ตายเคยกล่าวไว้ซึ่งอาจเป็นคำพูด หรือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องเกี่ยวกับประวัติของครอบครัว ความเกี่ยวพันของบุคคลในครอบครัว หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น การเกิด การแต่งงาน อายุ ที่อยู่ของบุคคล การมีบุตร การรับรองบุตร การรับมรดก ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นโดยตรงหรือเกี่ยวพันกับประเด็นแห่งคดี โดยปกติมักใช้ในคดีแพ่ง¹ ในคดีอาญาจะรับฟัง

¹ Civil Evidence-Act 1968, S. 9 (4).

คำกล่าวที่เป็นเรื่อง เกรือญาติเฉพาะคดีที่เป็นความผิดฐานบิดามารดากระทำชำเรากับบุตร (Incest) เท่านั้น เดิมหลักคอมมอนลอว์กำหนดว่าผู้กล่าวต้องถึงแก่ความตายแล้ว แต่ปัจจุบันโดยผลของมาตรา 2 แห่ง The Civil Evidence Act 1968 แม้ผู้กล่าวจะไม่ตาย ก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เช่น ผู้กล่าวกลายเป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรืออยู่ในระหว่างเดินทางในท้องทะเลหลวง¹ การที่ศาลรับฟังคำกล่าวของผู้ตายที่เกี่ยวกับเรื่อง เกรือญาติวงศ์ตระกูลเพราะนอกจากความจำเป็นแล้วโดยพฤติการณ์พิเศษคือ ผู้ตายเป็นบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กับเครือญาติในวงศ์ตระกูลย่อมสามารถรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์และความเป็นไปของบุคคลในตระกูลได้ดีกว่าผู้อื่น จึงน่าเชื่อว่าเป็นความจริง

คำกล่าวของผู้ตายที่ใช้เป็นพยานหลักฐานต่อศาลอาจเป็นบันทึกที่ผู้ตายจัดทำไว้ เช่น จดหมายโต้ตอบ หนังสือเกี่ยวกับประวัติครอบครัวที่ผู้ตายเขียน อักษรจารึกบนแหวน ข้อความบนหลุมศพ หรือหนังสือคู่มือการจดทะเบียนสมรส หลักฐานการจดทะเบียนการเกิด และการตายซึ่งทำโดยผู้ตาย และนอกจากนี้ยังรวมถึงพฤติกรรมอื่น ๆ ของผู้ตายที่แสดงให้เห็นปรากฏแก่บุคคลทั่วไป เช่น การปฏิบัติต่อเด็กว่าเป็นบุตรของตนโดยการผูกข้อมือ² หรือการปฏิเสธว่าเด็กไม่ใช่บุตรของตนโดยการไม่ยอมให้เด็กเป็นผู้รับมรดก

เงื่อนไขในการรับฟังคำบอกเล่าของผู้ตายเกี่ยวกับเรื่อง เกรือญาติวงศ์ตระกูล คือ³

¹ The Civil Evidence Act 1968, S. 8 ได้ผ่อนคลายความเคร่งครัดของหลักเกณฑ์เดิมโดยให้อำนาจศาลรับฟังคำกล่าวของบุคคลตาม S. 2 เป็นพยานหลักฐานได้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้มาเบิกความเป็นพยานโดยตรงต่อศาลก็ตาม เช่น กรณีที่บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลวิกลจริตไม่เหมาะที่จะมาเป็นพยานได้ เนื่องจากสภาพจิตใจหรือร่างกายก็ตาม หรืออยู่ในระหว่างเดินทางในท้องทะเลหลวง หรือไม่สามารถตามหาตัวได้ เมื่อได้ใช้ความพยายามพอสมควรแล้ว หรือบุคคลนั้นไม่อาจจำเรื่องราวได้

² Goodright d. Stevens V. Moss (1766), 2 Cowp. 591.

³ Cross, Ibid, p. 504.

(1) ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับเครือญาติและวงศ์ตระกูลโดยตรง เช่น คดีที่จำเลยปฏิเสธที่จะใช้ราคาสินค้าที่ซื้อมาจากโจทก์โดยยกข้อต่อสู้ว่าสัญญาเป็นโมฆียะ เนื่องจากการเป็นผู้เยาว์โดยอ้างคำกล่าวของบิดาจำเลยที่ตายไปแล้วเกี่ยวกับวันเกิดของจำเลย ศาลไม่รับฟัง เพราะประเด็นในคดีนี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องเครือญาติโดยตรง¹

(2) ผู้บอกเล่าต้องมีความสัมพันธ์ในทางเครือญาติ คือ ทางสายโลหิตหรือการแต่งงานเท่านั้น ดังนั้นถ้าผู้บอกเล่าเป็นบุตรนอกกฎหมาย จึงไม่ถือว่ามีความสัมพันธ์ในทางเครือญาติตามความหมายนี้ คำกล่าวของบุตรนอกกฎหมายจึงไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เว้นแต่คดีนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรองบุตรดังกล่าว² ในคดี Johnson V. Lawson (1824), 2 Bing. 86. ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังคำกล่าวของคนที่ใช้ประจำตระกูลซึ่งพักอาศัยอยู่กับครอบครัวนั้นมานานกว่า 20 ปี แม้ว่าคนใช้ผู้ตายจะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลในตระกูลได้เป็นอย่างดีก็ตาม เพราะถือว่าคนใช้ประจำตระกูลมิได้มีความสัมพันธ์อย่างใดในทางเครือญาติกับตระกูลนั้น

(3) ต้องกล่าวก่อนมีข้อพิพาทเกิดขึ้น (Ante litem motam) คำกล่าวที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้นี้จะต้องกล่าวก่อนมีข้อพิพาท หรือก่อนที่จะมีการโต้แย้งเป็นคดีเรื่องนี้ แต่ไม่จำเป็นว่าผู้กล่าวจะทราบหรือไม่ว่าจะมีข้อพิพาทกันในเรื่องดังกล่าว³

(4) ผู้กล่าวต้องมีความบริสุทธิ์ใจและไม่มีเจตนาที่จะกล่าวเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นฝ่ายใดหรือแม้ตัวผู้กล่าวเอง คำกล่าวที่ผู้ตายเคยกล่าวโดยหวังว่าตนจะได้รับประโยชน์จากคำกล่าวนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้⁴

¹ Nokes, G.D. Ibid, p. 314.

² Haines V. Guthrie (1884), 13 Q. B. D. 818.

³ Shedden V. Att - Gen (1860).

⁴ Plant V. Taylor (1861).

3. คำบอกเล่าของผู้ตายเกี่ยวกับสิทธิสาธารณะ (Public or General Rights)

สิทธิสาธารณะ ได้แก่ สิทธิที่ประชาชนทุกคนมีอยู่ร่วมกัน เช่น สิทธิในการใช้ทางหลวง ทางน้ำ หรือทางทะเล และยังหมายถึงสิทธิที่ใช้เฉพาะในกลุ่มชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง เช่น สิทธิในการใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ คำกล่าวของผู้ตายเกี่ยวกับสิทธิสาธารณะนี้ได้รับการยกเว้นโดยหลักคอมมอนลอว์ตลอดมาไว้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 9 ของ The Civil Evidence Act 1968 และรับฟังได้แม้ผู้กล่าวจะยังไม่ตายก็ตาม โดยผลของมาตรา 2 และมาตรา 4 เนื่องจากว่าคำกล่าวเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้ว การที่จะหาตัวผู้รู้เรื่องนั้นมาสืบยอมเป็นการยาก นอกจากนี้คำกล่าวยังมีความน่าเชื่อถือเพราะเหตุว่าประชาชนทุกคนมีส่วนได้เสียและใช้สิทธินี้ร่วมกัน หากคำกล่าวนั้นไม่เป็นความจริงน่าจะมีผู้คัดค้านให้ออกต้อง

เงื่อนไขในการรับฟังคำบอกเล่าของผู้ตายเกี่ยวกับสิทธิสาธารณะ คือ ¹

(1) ต้องเป็นคำบอกเล่าที่กล่าวก่อนมีข้อพิพาทในคดีนี้ (Ante litem motam)

(2) ผู้บอกเล่าต้องอยู่ในฐานะที่จะทราบข้อเท็จจริงนั้นได้ การที่ผู้ใดเคยใช้สิทธินี้ หรือเห็นผู้อื่นใช้สิทธิยอมสันนิษฐานว่าใครขอเท็จจริงเรื่องนั้นแล้ว เช่น เคยใช้ทางสาธารณะนั้น หรือการที่ผู้นั้นมีส่วนได้เสีย เช่น ใช้ทุ่งนั้นเลี้ยงสัตว์ตลอดมา

(3) คำกล่าวนั้นต้องเกี่ยวกับเรื่องสิทธิสาธารณะ คำกล่าวในเรื่องสิทธิสาธารณะรวมถึงการปฏิเสธว่าสิทธิสาธารณะนั้นไม่เคยมีด้วย ในคดี R. v. Berger (1894) 1 2. B. 823. ประเด็นมีว่าที่ดินนั้นอยู่ในเขตทางหลวงหรือไม่ ศาลไม่รับฟังแผนที่เก่าซึ่งแสดงถึงเขตที่ดินซึ่งอีกด้านหนึ่งติดกับขอบถนนโดยมีรั้วกั้นอยู่ เพราะแผนที่นั้น

¹ Cross, Ibid, pp. 505 - 507.

ไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงในเรื่องสิทธิสาธารณะโดยตรงการกล่าวเรื่องสิทธิสาธารณะจะต้องไม่เป็นการนำเรื่องอื่นมากล่าวโดยอ้อมเพื่อแสดงถึงสิทธิสาธารณะนั้นด้วย เช่น คดีที่พิพาทกันว่าทางนั้นเป็นทางสาธารณะหรือไม่ คำกล่าวของผู้ตายที่เคยกล่าวว่าไปปลูกต้นไม้ไว้เพื่อแสดงถึงเขตแนวทางนั้นจะนำมาเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงเขตทางสาธารณะไม่ได้¹ และประการสำคัญคือ การกล่าวจะต้องไม่มีเจตนาที่จะให้ไปประโยชน์ต่อผู้กล่าวเอง เมื่อกฎกล่าวจะมีส่วนได้เสียในสินทรัพย์ก็ตาม

4. คำกล่าวในหน้าที่การงาน (Declaration in the Course of Duty)

คำกล่าวของผู้ตายในเรื่องหน้าที่การงาน ได้แก่ ข้อความที่ผู้ตายได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน อาจเป็นคำพูดหรือบันทึกที่ทำในหน้าที่ของผู้ตาย ซึ่งถือว่าเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าที่ยอมให้รับฟังได้ทั้งในคดีแพ่ง² และคดีอาญา ในปัจจุบันแม้ผู้กล่าวจะยังไม่ตายก็สามารถรับฟังได้³ เหตุที่กฎหมายยอมให้รับฟังเพราะเป็นเรื่องที่กล่าวหรือจัดทำขึ้นโดยปกติธุระและในหน้าที่ของผู้ตายจึงไม่มีเหตุที่ผู้ตายจะสร้างความเท็จขึ้น และนอกจากนี้ข้อความในบันทึกต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผู้ตายมีหน้าที่แม่จะโดยหน้าที่ซึ่งได้รับคำสั่งจากผู้มีอำนาจ เช่น ผู้กล่าวเป็นลูกจ้างหรือพนักงานบริษัทซึ่งต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและรับผิดชอบต่องานที่ทำไป จึงน่าเชื่อว่คำกล่าวนั้นเป็นจริง

เงื่อนไขที่ยอมให้รับฟังคำกล่าวในหน้าที่การงาน คือ

(1) ผู้กล่าวต้องรู้และมีหน้าที่ในการจัดทำบันทึกหรือรายงานนั้น คำกล่าวหรือข้อความที่ใช้เป็นพยานหลักฐานต้องเป็นเรื่องที่ผู้กล่าวได้จัดทำขึ้นในหน้าที่แห่งความรับ

¹ R. V. Bliss (1837), 7 A. & E. 550.

² Civil Evidence Act 1968, SS. 2, 4.

³ กฎเชิงบรรทัดที่ 1 หน้า 80.

ผิดชอบของตน¹ เช่น คดี Price V. Torrington (1703), 1 Salk, 285. จำเลยถูกฟ้องให้ชำระค่าเบียร์ที่ได้อัดไปแล้ว บัญชีส่งของที่ลูกจ้างของโจทก์ซึ่งตายไปแล้วได้จดบันทึกในสมุดบัญชีนั้นสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับจำนวนเบียร์ที่ส่งไปให้จำเลยได้ เพราะถือว่าเป็นบันทึกที่ทำในหน้าที่ และเกี่ยวกับการกระทำของผู้นั้นเอง แต่การที่คนงานได้ตรวจนับจำนวนถ่านหินที่ตนมีหน้าที่ต้องส่งมอบแก่ลูกค้าและบอกกับหัวหน้าคนงานถึงจำนวนถ่านหินนั้น ศาลไม่รับฟังบัญชีที่หัวหน้าคนงานได้จดบันทึกเพราะถือว่าการบันทึกการรายชื่อนี้มิได้อยู่ในความรู้อย่างแท้จริงของหัวหน้าคนงานโดยตรง²

(2) หน้าที่นั้นต้องเป็นไปตามกฎหรือระเบียบที่กำหนดไว้ ในกรณีที่ผู้นั้นได้บันทึกหรือจดข้อความใด ๆ ไว้โดยที่ตนไม่มีหน้าที่ต้องจดและกระทำไปไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่ก็ตาม ถือว่าไม่ใช่เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เช่น ในคดี Rowlands V. De Vecchi (1882), 1 Cab. & El 10. สมุดบันทึกงานไปรษณีย์ที่มีการลงรับจดหมายที่ถูกส่งไปซึ่งจัดทำและเก็บรักษาโดยพนักงานไปรษณีย์ที่ตายไปแล้ว ไม่อาจรับฟัง เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าได้มีการส่งจดหมายในบันทึกนั้นแล้ว เพราะพนักงานผู้นั้นไม่มีหน้าที่ในการลงบันทึกดังกล่าว

(3) ข้อความในบันทึกต้องทำขึ้นทันทีหรือใกล้เคียงกับเหตุการณ์นั้น ระยะเวลาที่ถือว่าใกล้เคียงกับเหตุการณ์หรือการกระทำไม่อาจกำหนดให้เป็นที่แน่นอนได้ เช่น ได้มีการบันทึกในตอนเย็น แต่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในตอนกลางวัน ศาลรับฟังบันทึกนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ในคดี The Henry Coxon (1878), 3 P.D. 156. บันทึกเกี่ยวกับเหตุที่เรือชนกันซึ่งทำขึ้นหลังจากเกิดเหตุแล้ว 2 วัน ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังหนังสือแจ้งแล้วแต่ดุลพินิจของศาลในแต่ละกรณี

¹ Cross & Wilkins, Ibid, p. 176.

² Brain V. Preece (1842), 11 M. & W. 773.; Cross, Ibid, p. 562.

(4) ผู้กล่าวไม่มีเจตนาให้ตนเองได้รับประโยชน์ ข้อความที่ทำขึ้นนั้นต้องทำโดยบริสุทธิ์ใจไม่ได้หวังที่จะได้รับประโยชน์จากบันทึกนั้น เช่น คดี *The Henry Coxon* (1878) ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกของกัปตันเรือที่กล่าวถึงความประมาทเลินเล่อเนื่องจากเรืออีกลำหนึ่งเป็นเหตุ

5. คำกล่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเอง

คำกล่าวของผู้ตายที่ขัดต่อประโยชน์ของตนเองอาจทำเป็นคำพูดหรือเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และประโยชน์นี้อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิหรือประโยชน์ในทางเงินทอง (pecuniary interest) หรือสิทธิหรือประโยชน์ในทางทรัพย์สิน (proprietary interest) สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา และแม้ผู้กล่าวจะยังไม่ตายก็ตาม เช่น *วิกลจรีต* *หาตัวไม่พบ* เนื่องจากคำกล่าวนี้เป็นผลเสียต่อประโยชน์ของผู้กล่าวเองขณะกล่าวจึงน่าเชื่อว่าเป็นความจริงเพราะโดยปกติแล้วบุคคลทั่วไปย่อมจะไม่กล่าวข้อความใด ๆ ที่เป็นผลเสียต่อประโยชน์ของตนเอง เว้นแต่ข้อความนั้นจะเป็นความจริง

เงื่อนไขที่ยอมรับฟังคำกล่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเอง คือ ¹

(1) คำกล่าวนั้นต้องขัดต่อผลประโยชน์ในทางเงินทองหรือทรัพย์สินของผู้กล่าว ในขณะที่กล่าวข้อความนั้น ผลประโยชน์ในทางเงินทองมักเกี่ยวข้องกับเรื่องการชำระหนี้สิน เช่น กล่าวว่าคุณเป็นหนี้คนอื่นอยู่ หรือตนได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้ว ในคดี *Higham v. Ridgway* (1808), 10 East 108. ศาลยอมรับฟังบันทึกของผู้ทำคลอดที่ตายไปแล้วว่า ผู้ทำคลอดได้รับค่าทำคลอดจากมารดาเด็กซึ่งมีการลงบันทึกไว้ในรายการและรับฟังข้อเท็จจริงเรื่องวันเกิดของเด็กได้ด้วย เพราะการลงบันทึกนี้ย่อมแสดงว่าผู้ทำคลอดรับว่ามารดาเด็กไม่ได้เป็นหนี้ค่าคลอดบุตรแล้ว เป็นเรื่องผลประโยชน์ในทางเงินทองจึงรับฟังข้อเท็จจริงตามบันทึกนี้ได้ แต่คำกล่าวที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาซึ่งทำให้ตนอาจถูกฟ้องนั้นไม่ถือว่าเป็นคำกล่าวที่ขัดต่อประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือเงินทอง ² หรือในกรณีที่คำกล่าวนั้นเป็น

¹ Cross & Wilkins, *Ibid*, pp. 173 - 175.

² *Sussex Peerage Case* (1844), 11 Cl & Fin 85.

เรื่องสัญญาสองฝ่าย คือ สัญญาต่างมีหน้าที่กัน เช่น ข้อความในสัญญาว่าได้มีการจ้าง
 คนงานในอัตราวันละ 2 ปอนด์ เป็นเวลาครึ่งปี ไม่อาจรับฟังได้เพราะผู้ว่าจ้างยังไม่ต้อง
 รับผิดชอบในค่าจ้างจนกว่าจะได้มีการปฏิบัติตามสัญญานั้น¹ เช่นเดียวกันกับการคาดคะเน
 ในเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่จะต้องชดใช้ให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจรับฟังได้เพราะข้อความนั้นยังไม่
 แน่ชัดที่จะยืนยันได้ว่า มีการชดใช้หรือตนได้เสียประโยชน์ไปแล้ว² คำกล่าวที่เป็นการขัด
 ต่อผลประโยชน์ของผู้กล่าวนั้นมีข้อสันนิษฐานว่าต้องเป็นผลเสียเฉพาะในขณะที่กล่าวเท่านั้น
 ซึ่งเมื่อมีการพิสูจน์ตามคำกล่าวนั้นแล้วอาจเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้กล่าวเองก็ได้ เช่น คดีที่มี
 ประเด็นว่าพินัยกรรมของผู้ตายยังมีอยู่หรือไม่ในเวลาที่ยังไม่ถึงแก่ความตาย คำกล่าว
 ของสามีผู้ตายซึ่งได้ถึงแก่ความตายภายหลังที่เคยกล่าวว่า เขาได้ทำลายพินัยกรรมฉบับ
 นั้นแล้วหลังจากที่ภรรยาเขาตาย รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แม้ว่าตามพินัยกรรมนั้นเขา
 เป็นผู้รับมรดกในที่ดินของภรรยาก็ตาม³

(2) ผู้กล่าวต้องรู้ว่าข้อความนั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของตนเองขณะที่
 กล่าว ในคดี *Tucker v. Oldbury Urban Council* (1912) 2 K.B. 317.
 ได้มีการเรียกร้องค่าชดเชยคนงานที่ได้รับบาดเจ็บในนามของคนงานผู้ตาย ศาลตัดสินว่า
 คำกล่าวของผู้ตายที่ว่าขาดแคลที่นิ้วซึ่งเป็นเหตุแห่งการตายนั้นเนื่องจากการเป็นผี ไม่อาจรับ
 ฟังในฐานะที่เป็นคำกล่าวซึ่งเป็นผลเสียต่อประโยชน์ของผู้ตาย *Fletcher - Moulton*,
 L. J. ผู้พิพากษาในคดีนี้กล่าวว่า "คำกล่าวที่รับฟังได้โดยสาเหตุที่ว่าเป็นผลเสียต่อ
 ประโยชน์ของผู้กล่าวอย่างแท้จริงนั้นต้องปรากฏว่าผู้กล่าวรู้ว่าข้อความนั้นเป็นการขัดต่อผล
 ประโยชน์ของเขา"

¹ *R. V. Inhabitants of Worth* (1843), 4 Q.B. 132.

² *Smith v. Blakey* (1867) L.R. 2 Q.B. 326.

³ *Re Adams, Benton v. Powell* (1922) p. 240. ; *Cross, Ibid*,
 p. 558.

(3) ผู้กล่าวตงรูขอเท็จจริงแห่งข้อความที่กล่าวนั้น ในคดี Ward v. H.S. Pitt & Co., (1913), 2 K.B. 130. มารดาของเด็กได้ฟ้องเรียกค่าชดเชยแรงงานในนามของเด็กที่ยังไม่ได้มีการจดทะเบียนรับรองว่าเด็กเป็นบุตรของนางผู้ตาย คดีนี้ศาลไม่รับฟังคำกล่าวที่ผู้ตายเคยกล่าวว่า เธอเป็นบิดาของเด็กและประสงค์ที่จะแต่งงานกับมารดาเด็ก เพราะเหตุว่านางผู้ตายมิได้รูขอเท็จจริงว่ามารดาเด็กอาจมีความสัมพันธ์กับชายอื่น ๆ อีก คำกล่าวที่แสดงความประสงค์จะแต่งงานนั้นจึงไม่อาจรับฟังในฐานะเป็นพยานหลักฐานอันเป็นปฏิบัติข้อตัวผู้กล่าวเพราะเป็นเพียงแต่การจะปฏิบัติตามสัญญาของผู้กล่าวเท่านั้น

6. คำกล่าวของเจ้มรดกในเรื่องพินัยกรรม

คำกล่าวของเจ้มรดกในเรื่องพินัยกรรมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อนำสืบถึงข้อความในพินัยกรรมนั้นได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ในกรณีที่ไม่สามารถนำพินัยกรรมนั้นมาแสดงต่อศาลได้¹ แต่จะรับฟังคำกล่าวของเจ้มรดกเพื่อพิสูจน์ถึงความสมบูรณ์แห่งการทำพินัยกรรมไม่ได้ เหตุผลในการรับฟังเนื่องจากความจำเป็นและเพราะว่าเจ้มรดกยอมอยู่ในฐานะเป็นผู้ขอความในพินัยกรรมดีกว่าผู้อื่นทั้งหมดเพราะเป็นการแสดงเจตนาของเจ้มรดกเอง นอกจากนี้เจ้มรดกก็มีส่วนได้เสียใด ๆ ในขณะพินัยกรรมนั้นมีผล เพราะเจ้มรดกถึงแก่ความตายแล้ว ในคดี Sugden v. Lord St. Leonards (1876), 1 P.D. 154 C.A. พินัยกรรมของเจ้มรดกเกิดการสูญหายไปคงมีแต่สำเนาพินัยกรรมฉบับที่ร่างขึ้นจากความทรงจำของบุตรสาวเจ้มรดก ขอเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ขณะที่เจ้มรดกยังมีชีวิตอยู่ได้เคยปรึกษาเรื่องการจัดการในพินัยกรรมและอธิบายข้อความในพินัยกรรมให้บุตรสาวฟังอยู่เสมอ นอกจากนี้บุตรสาวเจ้มรดกยังเคยช่วยแก้ไขพินัยกรรมฉบับที่สูญหายไปอีกด้วย คดีนี้ศาลยอมรับฟังสำเนาพินัยกรรมที่บุตรสาวเจ้มรดกได้ทำไว้เป็นพยานหลักฐานได้

¹ รับฟังได้ตามหลักคอมมอนลอว์ ซึ่งปัจจุบันสำหรับคดีแพ่งอาจรับฟังได้โดยผลแห่ง The Civil Evidence Act 1968, S.2.

3. คำให้การของพยานในครั้งก่อน (Testimony in Former Proceedings)

คำให้การของพยานในครั้งก่อน คือ คำเบิกความของพยานที่ได้ทำเป็นพยานหลักฐานโดยมีการสาบานและดูความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสถามค้านแล้วในการพิจารณาครั้งก่อน และได้นำมาเสนอเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้อีกครั้งหนึ่ง ในบางกรณีคำให้การของพยานในครั้งก่อนอาจนำมาเสนอต่อศาลคดีนี้โดยไม่ได้ว่าเป็นพยานบอกเล่า เพราะมีใต๋มุงพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคำให้การนั้น เช่น ในกรณีที่พยานได้มาเบิกความต่อศาลในคดีนี้ อีก และคำให้การครั้งก่อนของเขาได้ถูกนำมาเสนอเพื่อเป็นการเตือนความทรงจำเมื่อเขาไม่อาจจำเรื่องราวที่เคยให้การไว้ หรือเมื่อคำเบิกความของเขาไม่สอดคล้องกับคำให้การในครั้งก่อน หรือในกรณีที่เป็นการอ้างคำให้การของพยานครั้งก่อนเพื่อสนับสนุนหรือทำลายน้ำหนักคำเบิกความของพยาน คำให้การของพยานในครั้งก่อนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้ ดังนี้¹

1. คดีแพ่ง โดยการตกลงของคู่ความ คำให้การของพยานในครั้งก่อนอาจเสนอเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้โดยการตกลงของคู่ความ ถ้าข้อเท็จจริงแห่งคดีทั้งสองเป็นอย่างเดียวกัน แม้คู่ความในการพิจารณาครั้งก่อนอาจไม่ใช่คู่ความในคดีนี้ก็ตาม เช่น ในคดีที่บริษัทฟ้องเรียกเงินประกันภัยจากการถูกปล้น บริษัทอาจอ้างคำให้การของพยานในคดีอาญาซึ่งมีการฟ้องขอหาปล้นทรัพย์เป็นพยานหลักฐานได้ การอ้างคำให้การของพยานครั้งก่อนเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานฝ่ายที่ประสงค์จะอ้างต้องแจ้งความประสงค์นั้นให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบเพื่อการตอบรับหรือปฏิเสธ นอกจากนี้ยังอาจมีการตกลงให้พยานเบิกความต่อศาลไว้ล่วงหน้าได้อีกด้วย เช่น ในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นพยานสำคัญที่จะต้องมาเบิกความต่อศาลและจะไม่อยู่หรือไม่อาจมาศาลในขณะที่มีการพิจารณาคดีโดยมีเหตุอันสมควร เช่น ต้องเดินทางไปต่างประเทศ อาจตกลงให้บุคคลนั้นเป็นพยานและให้การไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งอาจจะต้องถูกถามค้านโดยคู่ความหรือตัวแทนของคู่ความในคดีนี้

¹ Criminal Procedure Act 1865, SS. 4, 5 ; Civil Evidence Act 1968, S.3.

2. คำให้การของพยานครั้งก่อนสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐาน ได้ตามหลักคอมมอนลอว์ซึ่งเรียกว่า "Deposition" หมายถึงคำให้การของพยานที่มี การจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในชั้นศาลไต่สวน (Magistrate Courts) หรือได้ กระทำโดยเจ้าหน้าที่อื่นของศาล ซึ่งพยานได้ทำการสาบานและดูความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาส ถามคานพยานนั้นแล้ว นอกจากนี้สำเนาคำให้การของพยานดังกล่าวก็อาจรับฟัง เป็นพยาน หลักฐานได้ แม้จะไม่ไต่ลงชื่อพยานก็ตาม หากได้เรียกผู้ทำบันทึกคำให้การนั้นมาเป็นพยาน ต่อศาลเพื่อรับรองสำเนาดังกล่าว¹

คำให้การของพยานในครั้งก่อนซึ่งรับฟัง เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้จะต้อง เป็นกรณีดังต่อไปนี้ คือ

ก. เป็นคำให้การของพยานในชั้นศาลไต่สวน (Magistrate Courts) และพยานผู้นั้นไม่อาจมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลในชั้นพิจารณาได้โดยเหตุแห่งความตาย เจ็บป่วยเกินกว่าที่จะสามารถมาเป็นพยานต่อศาล วิกจริตหรือไม่อาจมาศาลได้โดยผลจาก การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลย² ซึ่งจะต้องได้พิสูจน์แล้วว่าพยานผู้นั้นไม่อาจมา ศาลได้จริง โดยพยานอื่นที่น่าเชื่อถือ การที่พยานผู้นั้นไปอยู่ต่างประเทศยังไม่พอที่จะถือว่า ไม่อาจมาเป็นพยานที่ศาลไต่ตามความหมายนี้ คำให้การของพยานในชั้นไต่สวนจะต้องมีการ ลงนามรับรองโดยผู้พิพากษาที่ทำการไต่สวน และในการอ้างเป็นพยานหลักฐานต้องพิสูจน์ โดยมีใบรับรองจากผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ของศาลไต่สวนนั้น หรือโดยพยานบุคคลที่น่าเชื่อ ถือซึ่งไต่สาบานและกล่าวรับรองว่าคำให้การของพยานครั้งก่อนนั้นได้เสนอต่อหน้าจำเลย ซึ่งจำเลยหรือทนายจำเลยได้มีโอกาสถามคานพยานนั้นอย่างเต็มที่แล้ว

¹ R. V. Hall (1973) Q.B. 496 ; J.D. Heydon, Ibid, p. 343.

² Criminal Justice Act 1925, S. 13 (3).

ข. ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษร้ายแรง ถ้าบุคคลใดมีความประสงค์ที่จะชี้แจงเรื่องราวเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยและบุคคลนั้นอยู่ในระหว่างอัยการแห่งการเจ็บป่วย ถ้าศาลพิจารณาและเห็นสมควรแล้วโดยมีหลักฐานจากแพทย์ว่า บุคคลนั้นอยู่ในระหว่างอัยการแห่งการเจ็บป่วยจริง โดยไม่อาจที่จะกลับคืนสู่สภาพเดิมได้ และไม่มีเหตุอันสมควรที่จะนำบุคคลนั้นมาให้การต่อศาลได้โดยวิธีที่สะดวก ศาลอาจให้บุคคลนั้นสาบานและให้การเป็นพยานในสถานที่ซึ่ง เป็นห้องพักผู้ป่วยหรือที่ใด ๆ ก็ได้¹ การอ้างคำให้การของพยานนี้จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้รับแจ้งและมีโอกาสถามค้านคำให้การพยานนั้นแล้ว²

ค. ในคดีที่เป็นความผิดซึ่งกระทำต่อเด็กหรือผู้เยาว์ ศาลอาจรับฟังคำให้การครั้งก่อนของเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งไม่ได้มาเบิกความเป็นพยานต่อศาลได้ เช่น คดีที่เป็นความผิดฐานกระทำการทารุณต่อเด็ก หรือความผิดทางเพศต่าง ๆ ที่กระทำต่อเด็ก หรือความผิดฐานกระทำอนาจารต่อเด็ก ถ้าศาลพิจารณาจากใบรับรองแพทย์แล้วเห็นว่า การมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลของเด็กหรือผู้เยาว์นั้นจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อชีวิตหรือร่างกายอันอาจทำให้เด็กหรือผู้เยาว์ได้รับอันตรายได้ ศาลอาจรับฟังคำให้การของเด็กหรือผู้เยาว์ที่ทำขึ้นนอกศาลและจำเลยควรจะได้มีการถามค้านแล้วเป็นพยานหลักฐานได้³

ง. ในกรณีที่เป็นการอ้างคำให้การของพยานที่กระทำในชั้นชั้นสูตรพลิกศพ (Coroner's inquisition) และจำเลยได้มีใจทักถามค้านพยานนั้นแล้ว ต่อมาในชั้นพิจารณาพยานไม่อาจมาเบิกความต่อศาลได้เพราะเหตุที่พยานกระทำการอัตวินิบาตกรรม ศาลอาจรับฟังคำให้การของพยานชั้นชั้นสูตรพลิกศพเป็นพยานหลักฐานได้⁴

¹ โดยผลของ The Magistrates' Court Act 1952, S. 41. และ The Criminal Law Amendment Act 1867, S. 6. อาจมีการทำคำให้การพยาน (deposition) นอกศาลได้ส่วน (Magistrate Courts) ได้

² R. V. Quigley (1868), 18 L.T. 211 ; Cross & Wilkins, Ibid, pp.155 - 156.

³ Children and Young Person Act 1933, S.42, 43.

⁴ R. V. Cowle (1907), 71 J.P. 152.; Cross & Wilkins, Ibid, p. 157.

4. คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน (Previous statement of witness)

คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน คือ คำบอกเล่าของพยานที่อาจทำเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษร ซึ่งกระทำโดยที่พยานมิได้สาบานตัวก่อนและถูกความฝ่ายตรงข้ามไม่มีโอกาสได้ถามค้านพยาน และต่อมาพยานนั้นได้มาเบิกความต่อศาลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ตนเคยกล่าวไว้ครั้งก่อน โดยทั่วไปศาลจะรับฟังคำกล่าวครั้งก่อนของพยานเฉพาะกรณีที่ไม่ว่างคละ (inconsistent statements) กับคำเบิกความของพยานในคดีนี้เท่านั้น ซึ่งดูความอีกฝ่ายหนึ่งได้นำมาเสนอต่อศาลเพื่อทำลายน้ำหนักคำเบิกความของพยานในคดีนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าคำเบิกความของพยานไม่น่าเชื่อถือ¹ เช่น การที่พยานเคยให้การกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า จำเลยร่วมในการกระทำผิดด้วย แต่ในชั้นพิจารณาของศาลพยานกลับเบิกความว่าจำเลยไม่ได้กระทำการดังกล่าว²

สำหรับคำกล่าวครั้งก่อนของพยานที่สอดคล้อง (Consistent statements) กับคำเบิกความของพยานในคดีนี้ ตามหลักคอมมอนลอว์ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เนื่องจากโดยปกติความฝ่ายใดก็ตามจะถามคำให้การพยานเกี่ยวกับเรื่องที่พยานเคยกล่าวไว้แล้วนอกศาลไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการกล่าวซ้ำเพื่ออธิบายคำกล่าวของตนเอง³ หรือจะนำพยานอื่นมาสืบว่าพยานเคยกล่าวข้อความเช่นนั้นนอกศาลซึ่งสอดคล้องกันก็ไม่ได้ เพราะเท่ากับเป็นการสร้างพยานสนับสนุนคำเบิกความของตนเอง⁴ เช่น

¹ Criminal procedure Act 1865, SS. 4, 5.

² R. v. White (1922), 17 Cr. App. 60. กรณีนี้ผู้พิพากษาไม่อาจแนะนำให้ลูกขุนเชื่อคำให้การใด ผู้พิพากษาทำได้เพียงแต่เตือนลูกขุนว่าไม่ต้องคำนึงถึงคำให้การทั้งสองกรณีเลยเท่านั้น

³ เป็นการขัดต่อหลัก Rule against narrative.

⁴ ศาลอังกฤษถือว่าเป็นการขัดต่อหลัก Rule against self - Corroboration เพื่อเป็นการป้องกัน การสร้างพยานหลักฐานขึ้นโดยการกล่าวข้อความใด ๆ ไว้นอกศาลให้เป็นประโยชน์แก่คดีของตนและอาจบุคคลที่ได้ยินเหล่านั้นมาเป็นพยานต่อศาล

ในคดีที่ฟ้องว่าจำเลยเจตนาฆ่าคนตายโดยใช้ปืนยิงเด็กหญิงผู้ตาย จำเลยต่อสู้ว่าเป็นอุบัติเหตุจากปืนลั่นจากการที่เขาแกล้งขู่เด็กหญิงผู้ตาย ศาลไม่รับฟังคำเบิกความของบิดาจำเลยที่ให้การว่าจำเลยได้เล่าให้ฟังว่าเป็นเรื่องอุบัติเหตุ¹ อย่างไรก็ตามคำกล่าวครั้งก่อนของพยานที่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอาจเสนอเข้ามาในคดีเพื่อเป็นการเตือนความทรงจำของพยานได้ โดยไม่ถึงว่ารับฟังอย่างพยานบอกเล่า เช่น สมุดรายงานการเดินเรือ บันทึกรายการสินค้า ซึ่งพยานอาจจำเหตุการณ์ วัน เวลา หรือรายการสิ่งของไม่ได้เพราะระยะเวลาที่พยานมาเบิกความในศาลกับเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้นอาจนานจนไม่อยู่ในวิสัยที่พยานจะจดจำได้ แต่คำกล่าวครั้งก่อนของพยานที่เสนอเพื่อเตือนความทรงจำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีแพ่งได้โดยการยินยอมของคู่ความ และเท่าที่เป็นคำเบิกความของพยานนั้นโดยตรงต่อศาล (direct oral evidence)² ส่วนคดีอาญาคำกล่าวครั้งก่อนของพยานยังคงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายคอมมอนลอว์ แต่ถ้าเอกสารนั้นเสนอเพื่อใช้เตือนความทรงจำของพยาน ก็อาจรับฟังเพียงสนับสนุนความน่าเชื่อถือของพยานเท่านั้น³

คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน อาจนำมาพิสูจน์เป็นพยานหลักฐานได้ดังนี้ คือ

1. คดีแพ่ง คำกล่าวครั้งก่อนของพยานอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้โดย

ก. ได้รับอนุญาตจากศาล เมื่อคู่ความฝ่ายใดประสงค์ที่จะเสนอคำกล่าวครั้งก่อนของพยานไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรก็ตามต้องแจ้งความประสงค์ดังกล่าวให้แก่คู่ความทุกฝ่ายทราบและได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว หรือศาลเห็นสมควรอาจอนุญาตให้

¹ R. V. Roberts (1942) 1 All E.R. 187 ; Cross & Wilkins, Ibid, p. 75.

² Civil Evidence Act 1968, S.3 (2).

³ R. V. Virgo (1978), 67 Cr. App. 323.; Cross & Wilkins, Ibid, p. 77.

เสนอคำกล่าวนั้นเป็นพยานหลักฐานได้โดยไม่ต้องแจ้งความประสงค์ให้ดูความอื่นทราบ¹ เช่น ในคดี Morris V. Stratford - on - Avon R.D.C. (1973). ศาลอุทธรณ์ เห็นด้วยกับศาลชั้นต้นที่ยอมรับฟังข้อความที่คนขับรถของจำเลยได้เคยกล่าวไว้กับนายจำเลย หลังจากเกิดอุบัติเหตุขึ้นแล้ว 8 เดือน เนื่องจากคดีนั้นพยานหลักฐานของโจทก์ไม่สอดคล้อง และสืบ เมาว่าจะไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้โจทก์ทราบก็ตามและโจทก์ก็มีได้คดีกัน

ข. เพื่อปฏิเสธการกล่าวหาว่าพยานเบิกความเท็จ (To Rebut Afterthought) คำกล่าวครั้งก่อนของพยานอาจนำมาเสนอเพื่อพิสูจน์โต้แย้งกรณีที่พยาน ถูกกล่าวหาว่าแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จหรือสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่อันเป็นเท็จ เพราะคำกล่าวครั้งก่อนของพยานแสดงให้เห็นว่าพยานเบิกความในศาลตรงกับ ข้อความที่ พยานเคยกล่าวไว้ ไม่ได้มีการแต่งเติมเสริมคำพูดขึ้นใหม่แต่อย่างใด²

ค. ในกรณีที่คำกล่าวครั้งก่อนของพยานเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์อันเป็น ประเด็นแห่งคดี (Res Gestae)³ เช่น คดีมีปัญหว่าโจทก์ทำสัญญาขายสินค้าที่ได้ส่ง มอบไปแล้วให้ A. ในฐานะที่ A. เป็นตัวแทนของ B. หรือในนามของ A. เอง โจทก์เบิกความต่อศาลว่า A. เคยกล่าวโดยทำให้โจทก์เชื่อว่าเป็นตัวแทนของ B. จึงได้มีการทำสัญญาขายสินค้านั้น ศาลอนุญาตให้โจทก์อ้างจดหมายที่โจทก์เขียนถึง A. โดยกล่าวถึงสินค้าที่ขายและทวงถามราคาค่าซื้อสินค้าในฐานะที่เป็นตัวแทน B. เป็นพยาน หลักฐานเพื่อเป็นการยืนยันคำเบิกความของโจทก์มิใช่เพื่อพิสูจน์ว่ามีการขายสินค้านั้นให้ B.

2. คดีอาญา คำกล่าวครั้งก่อนของพยานอาจนำมาพิสูจน์เป็นพยานหลักฐาน ในคดีได้ ดังนี้

¹ Civil Evidence Act 1968, S. 2, S. 4, S. 8.

² Ibid, S. 3 (1) (b).

³ Ibid, S.1 (1).

ก. เมื่อคำกล่าวนั้นเป็นส่วนหนึ่งของ เหตุการณ์อัน เป็นประเด้นแห่งคดี (Res Gestae) คำกล่าวครั้งก่อนที่ใดกล่าวในทันทีทันใดกับเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ประเด้นในคดี อาจรับฟัง เพื่อพิสูจน์ว่ามีความสอดคล้องกับคำเบิกความซึ่งผู้กล่าวข้อความ นั้นได้มาเป็นพยานในศาล เนื่องจากคำกล่าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ เหตุการณ์นั้น ผู้กล่าว ไม่มีเวลาที่จะคิดแต่งเติมเรื่องราวให้ผิดไปจากความจริง เพราะเกิดขึ้นอย่างกระทันหัน คำกล่าวนั้นจึงน่าเชื่อถือ เช่น ทันทีที่เด็กหญิงผู้ตายถูกยิง จำเลยได้บอกกับเพื่อน ๆ ที่อยู่ในเหตุการณ์ว่ากระสุนปืนลั่นโดยอุบัติเหตุ ศาลอนุญาตให้เพื่อนจำเลยเบิกความเป็น พยาน เพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยได้กล่าวข้อความนั้นได้โดยถือว่าเป็นคำกล่าวที่เป็นส่วนหนึ่งของ เหตุการณ์ (Res Gestae) หรือในคดีที่จำเลยซึ่งมีสมญานามว่า "the butcher" ถูกฟ้องว่าฆาตกรตาย บุตรของผู้ตายเป็นพยานเบิกความว่า ในเวลาเกิดเหตุพยานและ ตำรวจนายหนึ่งนั่งอยู่ในห้องนั้นพร้อมกับผู้ตาย พยานได้เห็นหน้าจำเลยปรากฏที่หน้าต่าง พร้อมกับเสียงปืนยิง และพยานได้ตะโกนขึ้นขณะนั้นว่า "there's butcher" ศาล อนุญาตให้พยานเบิกความโดยอ้างคำกล่าวที่ร้องตะโกนขึ้นขณะ เห็นหน้าจำเลยปรากฏที่ หน้าต่างได้ และยังรับฟังคำเบิกความของตำรวจที่เบิกความว่าได้ยินบุตรผู้ตายตะโกนเช่นนั้น ในฐานะที่เป็นคำกล่าวในขณะเกิดเหตุและเป็นประเด้นแห่งคดี

ข. เพื่อปฏิเสธการกล่าวหาว่าพยานเบิกความเท็จ (To Rebut Afterthought) คำกล่าวครั้งก่อนของพยานที่ใดกล่าวกับบุคคลอื่น หรือบันทึกส่วนตัว ของพยานสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้ ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าพยานเบิกความ อันเป็นเท็จในศาล เช่น คดีที่มีการถามค้านพยานซึ่งเป็นภรรยาจำเลยโดยกล่าวหาว่าพยาน บิดเบือนข้อเท็จจริงในการเบิกความต่อศาล เนื่องจากพยานได้ปรึกษาหารือกับจำเลยมาก่อน ข้อความที่พยาน เคยกล่าวกับทนายความก่อนที่จะพบปะกับจำเลยหลังจากเกิดเหตุสามารถรับ ฟัง เพื่อพิสูจน์การกล่าวหาว่านั้นได้¹ หรือในคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกฟ้อง โดยกล่าวหาว่าเบิก

¹R.V. Oyesiku (1972), 56 Cr. App. 240. ; Cross & Wilkins, Ibid, p. 81.

ความเท็จ ศาลอนุญาตให้เสนอสมมุติฐานที่กรายงานประจำวันเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้¹

ค. คำร้องทุกข์ในคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศ

(Complaints in Sexual Cases) คำกล่าวครั้งก่อนที่เป็นการร้องทุกข์ของผู้เสียหายในคดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่จะต้องเป็นคำกล่าวที่ผู้เสียหายได้กล่าวขึ้นทันทีที่มีโอกาสจะทำได้โดยง่ายและต้องทำขึ้นด้วยความสมัครใจของผู้เสียหายนั่นเอง มิใช่เกิดจากการแนะนำชักจูงใด ๆ หรือโดยมีผู้อื่นตามมา²

คำกล่าวครั้งก่อนที่เป็นการร้องทุกข์นั้นรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์และสนับสนุนว่าเป็นการสอดคล้องกับเรื่องที่พยานเบิกความต่อศาลถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศที่ผู้เสียหายได้รับ หรือเสนอเพื่อปฏิเสธว่าผู้เสียหายได้ยินยอมในการกระทำความผิดนั้นโดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเราซึ่งความยินยอมของผู้เสียหายเป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี แต่ไม่รวมถึงคดีที่เป็นการกระทำชำเราเด็กเพราะความยินยอมของผู้เสียหายมิใช่ประเด็นที่จะต้องพิจารณา อย่างไรก็ตามข้อความที่เป็นคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายนี้ไม่อาจรับฟังในฐานะเป็นคำเบิกความของผู้ร้องทุกข์นั้นเอง หรือเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าว เช่น ในคดีที่ฟ้องว่าจำเลยกระทำชำเราเด็กหญิงอายุ 5 ขวบ ซึ่งเป็นบุตรของจำเลยเอง (Incest) เด็กหญิงผู้เสียหายไม่ได้ให้การใด ๆ ในชั้นศาลเลย ศาลอุทธรณ์คดีอาญา กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นให้ยกฟ้องโจทก์ เพราะเห็นว่าลำพังแต่คำเบิกความของพยานโจทก์ซึ่งเป็นยายของเด็กหญิงผู้เสียหายที่กล่าวว่าเด็กหญิงผู้เสียหายได้เล่าเรื่องที่กระทำชำเรา นั้นไม่อาจรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ เพราะไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่เป็นคำกล่าวของผู้เสียหายโดยตรงในคดีนี้อันจะแสดงให้เห็นว่าเป็นการสอดคล้องกัน³

¹ R.V. Benjamin (1913), 8 Cr. App. 146.

² R.V. Lillyman (1896) 2 Q.B. 167 ; R.V. Osborne, (1905) 1 K.B. 551.

³ R.V. Wallwork (1958), 42 Cr. App. 153 ; Cross, Ibid, p. 242.

ง. คำกล่าวที่เป็นการชี้หรือระบุตัวจำเลย เมื่อพยานมาเบิกความต่อศาล มักมีการถามพยานและให้พยานชี้ตัวจำเลยซึ่งมักจะต้องอ้างและพิสูจน์คำกล่าวครั้งก่อนของ พยานที่เคยกล่าวหรือระบุตัวจำเลยหลังจากมีการกระทำความผิด ศาลรับฟังเป็นพยานหลัก ฐานได้ ถ้าคำกล่าวครั้งก่อนที่เป็นการระบุตัวจำเลยนั้นได้กระทำขึ้นทันทีที่เกิดเหตุการณ์นั้น¹

จ. คำกล่าวครั้งก่อนของจำเลยที่กล่าวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในขณะที่มีการ แฉงข้อหาหรือจับกุมถ้าคำกล่าวนั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อจำเลย และกล่าวด้วยความสมัครใจ สามารถรับฟังได้เสมือนเป็นคำรับอย่างหนึ่งของคู่ความ นอกจากนี้คำกล่าวครั้งก่อนของ จำเลย ขณะทราบการแจ้งข้อหาอาจแสดงปฏิกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสามารถรับฟังเป็น พยานหลักฐานได้เพื่อประกอบการพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกขุน² หรือในกรณีที่บุคคลใด ถูกพบว่าเป็นผู้ครอบครองสิ่งของที่เพิ่งถูกลักไป ย่อมสันนิษฐานจากข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้น จะต้องเป็นผู้ร้ายลักทรัพย์หรือรับของโจร คำกล่าวใด ๆ ของเขาขณะที่ทราบการแจ้งข้อหา สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์ว่าสอดคล้องกับเรื่องราวที่เขาได้เบิกความในศาลได้หากปรากฏว่า ต่อมาเขาถูกฟ้องเป็นคดีขึ้น

5. คำพิพากษาในคดีเรื่องก่อน

โดยปกติคำพิพากษาของศาลมีผลผูกพันเฉพาะคู่ความเท่านั้น ตามหลัก *res judicata* ซึ่งถือว่าการกระทำของคู่ความจะไม่เป็นผลเสียต่อบุคคลอื่นหรือผูกพัน บุคคลอื่นที่มีได้เป็นคู่ความในคดีนั้นด้วย เพราะบุคคลภายนอกไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้ตามคำ หรืออุทธรณ์ในคดีนั้น และบุคคลภายนอกก็ไม่อาจที่จะยกคำพิพากษานั้นไต่ถามบุคคลภายนอก ด้วยกันได้ ในคดี *Hollington V.F. Hewthorn & Co., Ltd. (1943) K.B. 587*, ศาลได้วางหลักไว้ว่า คำพิพากษาของศาลในคดีเรื่องก่อนเป็นเพียงพยานความเห็น และพยานบอกเล่า จึงไม่อาจนำมาเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้³

¹ Cross & Wilkins, *Ibid*, p. 82.

² *Ibid*, p. 82 ; R.V. Donaldson (1976), 64 Cr. App. 59.

³ Phipson, *Ibid*, pp. 564 - 565.

แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีหลักในเรื่องกฎหมายปิดปาก (Estoppel) ซึ่งถือว่าคำพิพากษาของศาลในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน สภาพหรือฐานะของบุคคล (Judgment in rem) ย่อมมีผลต่อบุคคลทั่วไปด้วยและสามารถที่จะยกขึ้นอ้างได้ หรือในกรณีที่มีกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดให้รับฟังคำพิพากษาในคดีเรื่องก่อนได้ในฐานะที่เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงในคำพิพากษานั้นเป็นความจริงซึ่งได้แก่

1. ในกรณีที่คดีปัจจุบันเป็นคดีแพ่ง คำพิพากษาในคดีเรื่องก่อนสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ 4 กรณี คือ

ก. ถ้าคำพิพากษาในคดีเรื่องก่อนเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สภาพ หรือสถานะของบุคคล คู่ความในคดีเรื่องก่อนหรือบุคคลภายนอกซึ่งมิได้เป็นคู่ความในคดีเรื่องก่อนสามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ เช่น คำพิพากษาเกี่ยวกับขอบเขตที่ดิน คำพิพากษาให้บุคคลล้มละลาย คำพิพากษาในเรื่องการขาดจากการสมรส การแต่งงานที่เป็นโมฆะ การรับรองบุตร หรือคำพิพากษาในเรื่องการแต่งตั้งผู้จัดการมรดก ซึ่งใช้อ้างได้เฉพาะในคดีแพ่งด้วยกันเท่านั้น¹

ข. ถ้าเรื่องก่อนเป็นคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกตัดสินว่ากระทำผิดโดยศาลแห่งสหราชอาณาจักร หรือศาลทหาร ศาลคดีแพ่งอาจรับฟังข้อเท็จจริงในคดีอาญาเรื่องก่อนได้ เพื่อพิสูจน์ว่าเขาได้กระทำความผิดดังกล่าวถ้าข้อเท็จจริงนั้นมีประเด็นอย่างเดียวกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะได้รับการตัดสินโดยผลแห่งการรับสารภาพว่ากระทำผิดหรือไม่ และไม่ว่าโจทก์จะเป็นคู่ความในคดีนั้นหรือไม่ก็ตาม การตัดสินประการอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมานั้นไม่อาจรับฟังได้²

¹ Ibid, p. 525.

² Civil Evidence Act 1968, S. 11.

การอ้างคำพิพากษาของศาลกรณีนี้จึงเป็นการอ้างเพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเกี่ยวกับประเด็นในคดีแพ่งนี้ เช่น ในคดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุรถชนกัน คำพิพากษาในคดีก่อนที่ตัดสินว่าจำเลยขับรถโดยประมาทสามารถอ้างเพื่อพิสูจน์การกระทำของจำเลยได้ หรือในคดีที่ภริยาฟ้องหย่าขาดจากสามี คำพิพากษาของศาลในคดีอาญาเรื่องก่อนที่ตัดสินว่าสามีได้กระทำความผิดฐานรวมประเวณีกับบุตรสาว (Incest) ขอมรับฟังแทนการพิสูจน์การกระทำดังกล่าวได้¹ แต่การตัดสินประการอื่นที่ไม่ใช่การลงโทษจำเลย เช่น การที่ศาลยกฟ้องโจทก์และปล่อยตัวจำเลยนั้น โจทก์อาจฟ้องจำเลยนี้เป็นคดีแพ่งเพื่อให้รับผิดได้อีก ซึ่งศาลในคดีแพ่งไม่จำเป็นต้องรับฟังข้อเท็จจริงตามนั้น

ค. ในคดีระหว่างสามีภรรยา² ข้อเท็จจริงที่พบว่าบุคคลกระทำการผิดประเวณี และข้อเท็จจริงที่บุคคลถูกพิพากษาโดยศาลแห่งสหราชอาณาจักรว่าเป็นบิดาของเด็กในคดีที่ฟ้องขอให้รับรองเด็กเป็นบุตรขอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นกระทำการผิดประเวณีตามที่ศาลพิพากษา หรือ เป็นบิดาของเด็ก ไม่ว่าจะพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นจะได้นำการโต้แย้งข้อกล่าวหาหรือจะเป็นคู่ความในคดีแพ่งนี้ด้วยหรือไม่ก็ตาม³ เช่น ในคดีที่ ก. สามีฟ้องหย่า ข. ภรรยาโดยได้พิสูจน์ถึงการผิดประเวณีระหว่าง ข. กับ ค. และศาลได้พิพากษาให้หย่าขาดจากกันแล้ว ข้อเท็จจริงที่มีการผิดประเวณีดังกล่าว สามารถรับฟัง

¹ Taylor V. Taylor, (1970), 2 All E.R. 609. ; Cross & Wilkins, Ibid, p. 286.

² คดีระหว่างสามีภรรยา หมายถึง คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลสูง หรือศาลใด ๆ ในอังกฤษ เวลส์ หรือ ศาลสูงในไอร์แลนด์เหนือ สกอตแลนด์ หรือคดีที่มีการอุทธรณ์จากเหตุหรือการดำเนินคดีดังกล่าว ดังนั้นคดีระหว่างสามีภรรยาที่ตัดสินโดย Magistrate Court จึงไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

³ Civil Evidence Act 1968, S. 12.

ในคดีแพ่งคดีหลังที่ ง. ภรรยาฟ้อง ค. สามีว่า กระทบการฉีประเวณีกับหญิงอื่นเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวได้¹ เช่นเดียวกัน การที่ศาลพิพากษาว่า นาย ก. เป็นบิดาของเด็กในคดีฟ้องขอให้รับรองเด็กเป็นบุตร ย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีที่นาง ข. ฟ้องหย่านาย ก. ซึ่งเป็นสามีตนเพื่อพิสูจน์ว่า นาย ก. ฉีประเวณีกับหญิงอื่นได้

ง. ถ้าคำพิพากษาในคดีเรื่องก่อนเป็นคดีอาญา ซึ่งบุคคลถูกตัดสินโดยศาลแห่งสหราชอาณาจักร หรือศาลทหารว่ากระทำความผิด ย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีที่มีการฟ้องว่ามี การกล่าวหรือเขียนข้อความอันเป็นการหมิ่นประมาททางแพ่ง ซึ่งมีปัญหาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเช่นนั้นหรือไม่อันเกี่ยวกับประเด็นที่มีการฟ้องร้อง² ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันจำเลยในคดีอาญากลับเป็นโจทก์ฟ้องผู้กล่าวหรือเขียนข้อความเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเขา โดยหาว่าหมิ่นประมาททางแพ่งทำให้ได้รับความอับอายเสื่อมเสียชื่อเสียง³ จำเลยในคดีแพ่งจึงอาจอ้างข้อเท็จจริงซึ่ง โจทก์เคยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดนั้นเป็นหลักฐานแทนการพิสูจน์ดังกล่าวได้ เช่น การที่โจทก์ในคดีแพ่งเคยถูกตัดสินว่าทำการปล้นธนาคาร และหนังสือพิมพ์จำเลยได้ลงข่าวดังกล่าวโดยไม่มีข้อความอื่นใดอันจะแสดงให้เห็นว่าเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จำเลยย่อมอ้างข้อเท็จจริง

¹ Sutton C. Sutton, (1969), 3 All E.R. 1348. ; Cross & Wilkins, Ibid, p. 287.

² Civil Evidence Act 1968, S. 13.

³ เนื่องจากเดิมศาลเคยตัดสินในคดี Goody V. Odhams Press Ltd., (1967) 1 Q.B. 333 ว่า คำพิพากษาของศาลในคดีอาญาเรื่องก่อนที่ตัดสินว่า จำเลยกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งครั้งหลังเพื่อพิสูจน์การกล่าวหาว่าจำเลยได้พิมพ์ข้อความอันเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาเรื่องก่อน

ซึ่งศาลได้ตัดสินในคดีอาญาเรื่องก่อนเป็นพยานหลักฐานได้ในการที่ถูกโจทก์ฟ้องว่าหมิ่นประมาท¹

2. ในกรณีที่คดีปัจจุบันเป็นคดีอาญา หลักในคดี Hollington V. Hewthorn Co., Ltd, (1943) K.B. 587. นำมาใช้กับคดีอาญาคด้วยโดยถือว่าข้อเท็จจริงในคำพิพากษาเรื่องก่อนไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญาคด้วยนั้นก็ตามไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาคได้ แม้วาคดีทั้งสองจะมีประเด็นอย่างเดียวกันก็ตาม และกรณีหาได้มีกฎหมายที่ตราเป็นลักษณะอันกระกำหนดข้อยกเว้นไว้ อย่างเช่นในคดีแพ่งไม่ ดังนั้นในคดีอาญาคจึงถืออย่างเคร่งครัดที่จะไม่รับฟังข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีเรื่องก่อนเป็นพยานหลักฐาน เช่น การที่จำเลยถูกฟ้องว่ารับของโจร (สินค้า) ศาลไม่รับฟังคำตัดสินในคดีก่อนเป็นพยานหลักฐานซึ่งจำเลยอีกคนหนึ่งถูกตัดสินว่าลักทรัพย์ (สินค้า) นั้น² หรือคำพิพากษาของศาลในคดีก่อนที่ตัดสินว่าหญิงมีความผิดฐานค้าประเวณี ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาคครั้งหลังที่มีการฟ้องว่า ชายค้าประเวณีด้วยการค้าประเวณีของหญิงนั้น³

6. กิตติศัพท์หรือคำเลาเลื่อ

กิตติศัพท์หรือคำเลาเลื่อ หมายถึง ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวถึงกันอย่างแพร่หลายในหมู่ชนทั่วไปหรือเฉพาะในสังคมกลุ่มหนึ่ง ๆ คำเลาเลื่อโดยปกติถือว่าเป็นความเห็นของคนทั่วไป แต่เหตุที่รับฟังได้เพราะความจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถหาตัวผู้กล่าวคนแรก

¹ Levene V. Roxhan (1970) 1 W.L.R. 1322 (C.A.). ; Phipson, Ibid, p. 574.

² R. V. Turner (1832), 1 Mood. C.C. 347. ; Cross & Wilkins, Ibid, p. 289.

³ R. V. Hassan, (1970) 1 Q.B. 423.

มาเป็นพยานได้ หรือไม่สามารถระบุตัวผู้บอกเล่าได้แน่นอน และนอกจากนี้ยังมีความน่าเชื่อถือ เพราะการเล่าลือในชุมชนนั้นย่อมจะต้องมีข้อยุติเป็นเสียงเดียวกันซึ่งน่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ในเรื่องต่อไปนี้ คือ ¹

(1) คำเล่าลือเกี่ยวกับบุคคลิกของบุคคล หมายถึงคำเล่าลือเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคมนั้น ๆ ซึ่งยอมเป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงใคร อาจเป็นใครทั้งในแง่ดีหรือเลว เช่น นาย เอ. เป็นคนแสนควนซึ่งคนในบริเวณนั้นเรียกว่า ไอควน ย่อมเข้าใจว่าหมายถึง นายเอ.

(2) คำเล่าลือเกี่ยวกับประวัติของบุคคลหรือครอบครัว เช่น คำเล่าลือในเรื่องการแต่งงาน หรือความสัมพันธ์ในทางเครือญาติ การหย่า หรือประเพณีในครอบครัว

(3) คำเล่าลือเกี่ยวกับชื่อเสียงหรือประเพณีของครอบครัวเพื่อพิสูจน์ถึงการมีอยู่ของสิทธิสาธารณะ หรือเพื่อจำแนกตัวบุคคลหรือสิ่งของ

7. ข้อความในเอกสารมหาชนและเอกสารอื่น ๆ

7.1 ข้อความในเอกสารมหาชน

ข้อความในเอกสารมหาชนสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานโดยถือเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าทั้งในคดีแพ่ง ² และคดีอาญา เอกสารมหาชนมีอยู่ในรูปทะเบียนราษฎรต่าง ๆ เช่น ทะเบียนเกิด ทะเบียนสมรส ใบมรณบัตร หรือการสอบสวนต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวม หรือเอกสารซึ่งเป็นรายงานต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จัดทำเพื่อเสนอต่อรัฐบาล เช่น รายงานการสอบสวน

¹ Civil Evidence Act 1968, S.9 (3), (4).

² Civil Evidence Act 1968, S. 9.

ถึงสิทธิหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ใบประเมินหรือทะเบียนอาชีพอ่างที่กฎหมายบังคับ
ให้จดทะเบียน โดยสามารถนำสืบถึงคุณสมบัติและตำแหน่งหน้าที่ของผู้มีชื่อในทะเบียนนั้นได้
เช่น ทะเบียนนายความ ทะเบียนทหาร هنگกองทัพบก ทะเบียนแพทย์หรือเภสัชกร
ตลอดทั้งกฎหมายต่าง ๆ เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องรับรู้และปฏิบัติตาม

เอกสารราชการมิใช่เอกสารมหาชนทั้งหมด เพราะเอกสารราชการบางอย่าง
ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของงานราชการโดยเฉพาะมิได้เกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไป เอกสาร
มหาชนตามความหมายของอังกฤษมีลักษณะสำคัญ คือ ¹

1. ข้อความในเอกสารนั้นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับประชาชนทั่วไป เช่น
ทะเบียนราษฎรต่าง ๆ กฎหมายที่ประชาชนต้องปฏิบัติตาม เอกสารที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือ
การเงินของประเทศซึ่งถือว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้วย หรือเอกสารที่มีข้อความเกี่ยวกับ
สังคมและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ

2. ผู้ทำเอกสารต้องมีหน้าที่รักษาและปฏิบัติงานนั้น คือ ต้องมีระเบียบหรือ
กฎเกณฑ์ตามกฎหมายกำหนดการปฏิบัติและการเก็บรักษาเอกสารนั้น ๆ การที่เจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานนอกเหนือจากหน้าที่ แม้จะทำเพื่อประชาชนหรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ก็ไม่ถือว่าเป็น
เอกสารมหาชน เช่น บันทึกของนายไปรษณีย์ที่ลงเวลารับโทรเลข ไม่ถือว่าเป็น
เอกสารมหาชน เพราะบันทึกดังกล่าวผู้ทำไม่มีหน้าที่จะต้องจดบันทึกเพื่อการตรวจสอบของ
ประชาชนแต่อย่างใด ² หรือการสำรวจของทางราชการที่ทำขึ้นเพื่อใช้ชั่วคราวมิได้มีวัตถุประสงค์
ประสงค์จะใช้ตลอดไปไม่ถือว่าเป็นเอกสารมหาชน ³

¹ Nokes, G.D. Ibid, pp. 347 - 348.

² Heyne V. Fischel & Co. (1913), 30 T.L.R. 190. ;
Cross, Ibid, p. 517.

³ Mercer V. Denne, (1905) 2 Ch. 538.; Nokes, G.D.
Ibid. 348.

3. ประชาชนทั่วไปมีสิทธิอ้างและขอตรวจดูเอกสารนั้นได้เสมอ เพราะถือว่าทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ทั้งนี้ลักษณะแห่งการใช้ต้องเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไปด้วย เช่น ในคดีที่ภริยาของนายทหารถูกฟ้องว่าแจ้งจดทะเบียนชื่อบิดาเด็กเป็นเท็จเพราะเด็กไม่ใช่บุตรของนายทหารผู้นั้น จำเลยยกข้อต่อสู้ว่าเคยอยู่กับนายทหารนั้นก่อนที่จะเข้าอยู่ประจำการ โดยอ้างบันทึกของกรมการทหารซึ่งสำมีประจำการอยู่ ศาลไม่รับฟังว่าบันทึกนี้เป็นเอกสารมหาชน¹

เหตุที่ศาลยอมรับฟัง เอกสารมหาชน เนื่องจากความจำเป็นและความเหมาะสม เพราะนอกจากจะเป็นการไม่สะดวกอย่างยิ่งที่จะนำตัวผู้ทำเอกสารเหล่านั้นมาสืบแล้วข้อความนั้นยังมีความน่าเชื่อถือ เพราะหากเป็นเท็จแล้วประชาชนย่อมจะต้องโต้แย้งคัดค้าน

7.2 เอกสารอื่น ๆ ที่รับฟังได้โดยถือว่าเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า ได้แก่

1. เอกสารที่เจ้าหน้าที่ออกรับรองให้และประกาศนียบัตรต่าง ๆ ซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย สามารถรับฟังได้เนื่องจากความจำเป็นและความสะดวก เพื่อป้องกันมิให้อำนาจหน้าที่อันชอบด้วยกฎหมายของผู้ออกเอกสารถูกปฏิเสธ นอกจากนี้ผู้ทำหรือผู้รับรองเอกสารก็อยู่ในฐานะที่น่าเชื่อถือเพราะทำไปตามอำนาจที่มีกฎหมายรองรับ เช่น ใบรับรองการจดทะเบียนบริษัท ใบรับรองการแต่งงาน ใบรับรองบุตรต่างประเทศ หรือใบรับรองบุคคลที่เป็นข้าราชการ

2. สมุดบันทึกรายงานการประชุมบริษัท หรือสมุดบันทึกรายงานการประชุมของกรมการมหาวิทยาลัย สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ ได้

3. สมุดบันทึกของธนาคารชาติ สมุดรายการต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย อังกฤษสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับการโอนพันธบัตรของรัฐบาลได้

¹ Lilley V. Pettit, (1946) K.B. 401; Nokes, G.D., Ibid,

4. เอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในคดีเสริมความรู้ของบุคคลทั่ว ๆ ไปหรือเพื่อใช้ในการอ้างอิง สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงในเอกสารนั้นได้ เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ปทานุกรมทางด้านภาษา หรือแผนที่เกี่ยวกับที่ตั้งของจังหวัด ถนน ทางหลวงต่าง ๆ ¹

5. บันทึกที่ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ ในคดีแห่งข้อความในเอกสารซึ่งได้จากการป้อนข้อมูลให้เครื่องคอมพิวเตอร์ยอมรับฟังข้อเท็จจริงในบันทึกนั้นเป็นพยานหลักฐานได้เท่าที่พยานมาเบิกความโดยตรงต่อศาล โดยผลแห่งมาตรา 5 ของ The Civil Evidence Act 1968 ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ คือ

(1) ข้อความในเอกสารนั้นต้องได้มาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ในระหว่างปฏิบัติการเก็บหรือเสนอข้อมูลตามปกติ เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามปกติขณะนั้นไม่ว่าจะทำการค้นหาทำหรือไม่

(2) ได้มีการป้อนข้อมูลที่เป็นข้อความประเภทเดียวกับที่ปรากฏ หรือที่นำเสนอแก่เครื่องคอมพิวเตอร์

(3) เครื่องคอมพิวเตอร์นั้นจะต้องทำงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หรือมิฉะนั้นช่วงเวลาเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานได้ จะต้องไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการผลิตเอกสารหรือความถูกต้องแห่งข้อความในเอกสารนั้น และ

(4) ข้อเท็จจริงตามข้อความซึ่งได้รับจากเครื่องคอมพิวเตอร์ จะต้องเป็นปกติวิสัยของงานนั้น

ข้อความในเอกสารที่ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ แม้ผู้ทำข้อมูลจะมีได้เป็นผู้ป้อนข้อมูลหรือควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือผู้ป้อนข้อมูลจะไม่มีความรู้ในข้อมูลที่ตนป้อนก็ตาม สามารถรับฟังได้หากได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและได้มีการแจ้งความประสงค์ให้

¹ Civil Evidence Act 1968, S.9.

คู่ความอีกฝ่ายทราบแล้ว โดยจะต้องระบุตัวบุคคลผู้รับผิดชอบในการจัดทำบันทึกหรือป้อนข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล ส่วนในคดีอาญาจะรับฟังบันทึกที่ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์เฉพาะ ในกรณีที่บันทึกนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้าหรือธุรกิจเท่านั้น¹

6. เอกสารที่จัดทำขึ้นในการปฏิบัติงานตามหน้าที่

ก. คดีแพ่ง มาตรา 4 ของ Civil Evidence Act 1968 ศาลอาจอนุญาตให้รับฟังข้อความในเอกสารต่าง ๆ ได้เท่าที่พยานมาเบิกความโดยตรงต่อศาลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้น ถ้าเอกสารดังกล่าวได้จัดทำขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหน้าที่นี้หมายรวมถึงในทางการค้า ธุรกิจ วิชาชีพหรืออาชีพอื่น ๆ ไม่ว่าจะโดยดำเนินการเองหรือรับจ้าง หรือไม่ว่าจะมี薪金หรือไม่ก็ตาม เช่น บันทึกประวัติผู้ป่วยในโรงพยาบาล รายการสินค้า บัญชีแสดงหนี้สิน หรือบันทึกประจำวันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ถ้าผู้จัดทำบันทึกดังกล่าวได้มาเบิกความเป็นพยานโดยตรงต่อศาล

ข. คดีอาญา มาตรา 1 (1) ของ The Criminal Evidence Act 1965² กำหนดให้ศาลรับฟังข้อความในเอกสารได้เท่าที่พยานมาเบิกความโดยตรงต่อศาลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้นได้ ถ้า

(1) เอกสารนั้นเป็น หรืออยู่ในรูปแบบบันทึกที่เกี่ยวกับการค้าหรือธุรกิจ และข้อความในเอกสารดังกล่าวเป็นเรื่องในทางการค้าหรือธุรกิจ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่บันทึกนั้น และ

¹ Criminal Evidence Act 1965, S. 1 (1).

² Criminal Evidence Act 1965 เป็นผลสืบเนื่องมาจากคดี Myers V. Director of Public Prosecutions, (1965) A.C. 1001. ซึ่งคดีนี้ศาลไม่อาจรับฟังข้อความในบันทึกการผลิตเครื่องยนต์ที่โรงงานของบริษัทผลิตรถยนต์ ทำขึ้นเป็นพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ถึงหมายเลขของกระบอกสูปรถยนต์คันที่ถูกขโมยไปเป็นเหตุให้ศาลต้องยกฟ้องคดีโจทก์ปล่อยจำเลยไป

(2) ผู้จัดทำบันทึกได้ถึงแก่ความตาย หรืออยู่ในระหว่างการเดินทางในท้องทะเลหลวง หรือสภาพร่างกายหรือสมองไม่เหมาะสมที่จะมาเป็นพยาน หรือไม่อาจนำตัวมาศาล หรือไม่อาจหาตัวพบได้เมื่อได้ใช้ความพยายามพอสมควรแล้ว หรือเป็นที่คาดหมายได้เมื่อกำหนดถึงระยะเวลาที่ล่วงผ่านไปและพฤติการณ์ทั้งปวงว่าพยานไม่อาจจดจำเรื่องราวนั้นได้

ข้อความในเอกสารที่ดีถือว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้าหรือธุรกิจและสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาได้ เช่น บัญชีสินค้าของเรือเดินทะเล ใบตราส่งสินค้า ใบรับสินค้า แต่บันทึกทางการแพทย์ของโรงพยาบาลของรัฐไม่ถือว่าเป็นบันทึกทางการค้าหรือธุรกิจตามความหมายนี้

8. Res Gestae

Res Gestae หมายถึง พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและเกิดขึ้นกระชั้นชิดกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดี หรือเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวแห่งพฤติการณ์ในคดีซึ่งสามารถรับฟังได้โดยดีถือว่าเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าและใช้เฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น¹

Res Gestae เป็นศัพท์ภาษาลาติน ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับ ข้อเท็จจริง (facts) หรือเหตุการณ์ (events) เริ่มปรากฏเป็นที่ยอมรับในปี ค.ศ. 1693 โดยศาลยอมให้รับฟังถ้าพยานหลักฐานนี้เกิดขึ้นพร้อมกับข้อเท็จจริง² (concomitant with facts)

Res Gestae ในฐานะที่เป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าซึ่งสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ คือ

¹ Cross Rupert, Ibid, pp. 575 - 593.

² Thompson V. Trevanion (1693), Skin. 402.

1. ในกรณีที่เป็นการกล่าวซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับพฤติกรรมอันเป็นประเด็นแห่งคดี และอธิบายถึงพฤติกรรมนั้น (Statements Accompanying and Explaining Relevant Acts) ในการดำเนินคดีอาญาโจทก์มักจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดโดยเจตนาหรือไม่ โดยทั่วไปมักกล่าวกันว่า "กรรมเป็นเครื่องแสดงถึงเจตนา" แต่ในบางครั้งการกระทำที่เกิดขึ้นก็ไม่อาจบ่งชี้ให้เห็นได้โดยตัวของมันเองว่าผู้กระทำได้กระทำให้ไปโดยมีเจตนาหรือไม่ ศาลอังกฤษในคดี *Howe V. Malkin* (1878), 40 L.T. 196 ตัดสินโดยผู้พิพากษา *Grove, J.*, ได้วางหลักไว้ว่า "ในกรณีที่การกระทำนั้นไม่อาจบ่งบอกถึงเจตนาของผู้กระทำได้โดยตัวของมันเองแล้ว ถ้าในขณะที่กระทำ ผู้กระทำได้พูดหรือกล่าวด้วยคำอย่างใดอย่างหนึ่งไว้พร้อม ๆ กับการกระทำ ซึ่งเมื่อนำคำกล่าวนั้นมาพิจารณารวมกับการกระทำของผู้กระทำนั้นแล้วจะทำให้เข้าใจพฤติการณ์แห่งคดีที่เกิดขึ้นว่าผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือไม่ คำกล่าวนั้นก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบคดีได้"

เหตุผลที่ศาลยอมรับฟังพยานหลักฐานชนิดนี้ก็เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในแง่ของความจำเป็น เพราะเหตุว่าบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถอธิบายและชี้ให้เห็นถึงเหตุที่ทำให้เกิดพฤติการณ์เช่นนั้น ก็คือบุคคลที่กระทำการนั้นเองและนอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่ว่าคำกล่าวนั้นได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด หรือกระชั้นชิดกับการกระทำที่เกิดขึ้นย่อมเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้คำกล่าวนั้นน่าเชื่อถือ เช่น ในคดีที่จำเลยถูกฟ้องว่าฆ่าคนตายโดยเจตนา ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในขณะที่จำเลยได้ลงมือกระทำความผิดอยู่นั้น ก็ได้ตะโกนออกมาด้วยว่า "ต้องฆ่ามันให้ตาย" ในกรณีนี้สามารถนำพยานบุคคลที่ได้ยินคำกล่าวนั้นมาเบิกความเป็นพยานในศาลได้ เพื่อประกอบการพิจารณาว่าจำเลยได้กระทำโดยเจตนา แต่จะรับฟังว่าจำเลยเป็นผู้ฆ่าผู้ตายไม่ได้ เพราะพยานไม่เห็นเหตุการณ์โดยตรง หรือในคดี *R.V. Edwards* (1872), 12 Cox C.C.230 ผู้ตายซึ่งเป็นภรรยาของจำเลยได้ฝากขวานและมีดไว้กับเพื่อนบ้านและกล่าวว่า ตนรู้สึกปลอดภัยขึ้นถ้ามีดและขวานนี้อยู่ห่างออกไป ศาลยอมให้รับฟังได้โดยถือว่าเป็นพยานหลักฐานประกอบที่ชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้ตายขณะนั้นว่าถูกขู่ขี้ใจมาจากจำเลย

เงื่อนไขแห่งการรับฟังในกรณีนี้ต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ ¹

ก. คำกล่าวนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เกิดขึ้น

ในคดี R.V. Bliss โดยศาล Queen's Bench (1837), 117

E.R. 657. คดีมีประเด็นว่า ถนนที่พิพาทนั้นเป็นถนนสาธารณะหรือถนนส่วนบุคคลได้มีการนำสืบถึงคำกล่าวของผู้ตายซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียง ซึ่งได้กล่าวในขณะที่ปลูกต้นไม้ว่า ตนได้ปลูกต้นไม้ไว้รอบเขตที่ดินของตน ศาลไม่รับฟังโดยถือว่าคำกล่าวนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำในคดี

ข. คำกล่าวนั้นต้องเกิดขึ้นกระชั้นชิดกับเหตุการณ์อันเป็นข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี โดยมีลักษณะที่ผู้พูดหรือผู้กล่าวไม่มีโอกาสนึกคิดไตร่ตรองไว้ก่อน

เหตุผลที่ให้รับฟังอยู่ที่ว่า คำกล่าวนั้นสามารถอธิบายถึงการกระทำนั้นได้เพราะเกิดขึ้นโดยกระชั้นชิด ในคดี Peacock V. Harris (1836), 5 Ad. & El. 449. Lord Denman ได้กล่าวไว้ว่า "การแสดงเจตนาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับการกระทำยอมรับฟังได้โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำนั้น แต่การกระทำยอมรับเปลี่ยนแปลงหรือถูกจำกัดโดยคำกล่าวต่างหากซึ่งเกิดขึ้นภายหลัง" ซึ่งเท่ากับว่าศาลจะรับฟังคำกล่าวนั้นต่อเมื่อเกิดขึ้นในขณะเดียวกับการกระทำเท่านั้น คำกล่าวที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำจะนำมาเป็นหลักฐานแสดงถึงเจตนาของการกระทำในขณะก่อนนั้นไม่ได้เพราะเท่ากับจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำมีเวลาคิดสร้างเรื่องราวบิดเบือนเจตนาของข้อเท็จจริงตอนแรกได้

ค. คำกล่าวนั้นต้องกล่าวโดยตัวผู้กระทำการนั้นเอง

ในคดี Howe V. Malkin (1878), 40 L.T. 196. ศาลปฏิเสธที่จะ

รับฟังคำกล่าวของบิดาโจทก์เกี่ยวกับเขตรั้วของที่ดินซึ่งผู้อื่นทำการก่อสร้าง เพราะถือว่าเป็นคำกล่าวของบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้กระทำการนั้นเอง

¹ Cross, Ibid, pp. 577 - 578.

2. คำกล่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี ซึ่งบุคคลผู้เกี่ยวข้อง
กับเหตุการณ์หรือผู้เห็นเหตุการณ์ในขณะนั้นเป็นผู้กล่าวโดยกระชั้นชิดกับเหตุ
(Spontaneous Statement relating to an Event in Issue made by
Participants or Observers)

ลักษณะของคำกล่าวเช่นนี้มีใช้เป็นคำกล่าวของผู้กระทำกรณนั้น แต่เป็นคำกล่าว
ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ใดกล่าวถ้อยคำใด ๆ ออกมาใน
ขณะกระชั้นชิดกับเหตุ โดยไม่มีโอกาสได้ทันนึกคิดไตร่ตรองไว้ก่อน¹ แต่จะต้องเป็นคำ
กล่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี ซึ่ง Holt C.J. ผู้พิพากษาในคดี
Thompson V. Trevanion (1693), Skin. 402. กล่าวว่า "ข้อความซึ่งภริยา
โจทก์กล่าวในทันทีทันใดที่ถูกทำร้าย ก่อนที่จะมีโอกาสนึกคิดไตร่ตรองหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง
เพื่อประโยชน์แก่ตนนั้น ย่อมน่าสืบเป็นหลักฐานได้" หรือในคดี Tustin V. Arnold & Sons
(1915), 84 L.J.K.B. 2214. ตัดสินว่า คำกล่าวของผู้ขับรถที่มีเวลาเขียนขึ้นเป็น
หนังสือในทันทีภายหลังที่เกิดอุบัติเหตุรถชนกันนั้น ไม่อาจรับฟังได้โดยหลัก Res Gestae
เพราะมิใช่ปฏิกริยาโต้ตอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้น

ในคดี R.V. Bedingfield, Norwich Assizes, (1879), 14 Cox
C.C. 341. เป็นคดีตัวอย่างที่สำคัญคดีหนึ่งของอังกฤษซึ่งจำเลยถูกฟ้องในข้อหาฆาต
ตายโดยการเชือดคอหญิงผู้ตาย จำเลยต่อสู้ว่าหญิงนั้นฆ่าตัวตาย ในการพิจารณาคดีปรากฏ
ข้อเท็จจริงว่า หญิงผู้ตายได้ออกมาจากห้องซึ่งเป็นสถานที่พบตัวจำเลย โดยที่ลำคอหญิงมี
บาดแผลถูกเชือดและหญิงได้ร้องขึ้นทันทีทันใดว่า "คุณ Bedingfield ทำร้ายฉัน"
และร้องขอความช่วยเหลือ แต่ได้ตายในเวลาต่อมา Cockburn, C.J. ผู้พิพากษาใน
คดีนี้ไม่รับฟังคำกล่าวของหญิงผู้ตายโดยให้เหตุผลว่าเป็นถ้อยคำที่กล่าวขึ้นภายหลังจากที่เหตุการณ์
หรือการทำร้ายได้สิ้นสุดลงโดยสมบูรณ์แล้ว นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อสังเกตว่า ถ้าหากคำกล่าว

¹ Cross, Ibid, pp. 578 - 579.

นี้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการทำร้ายก็อาจรับฟังได้ เช่น กล่าวว่า "อย่าทำร้ายฉัน" แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายวิ่งออกมาจากสถานที่เกิดเหตุโดยมีโชห่วยเล็กเลี้ยงจากการทำร้าย แต่เพื่อรักษาบาดแผลที่ตนได้รับและได้กล่าวคำพูดใด ๆ ออกมา ถือว่ารับฟังไม่ได้เพราะกล่าวหลังจากเกิดการกระทำนั้นแล้ว

เหตุผลที่ศาลยอมรับฟัง เพราะคำกล่าวนั้นน่าเชื่อถือและเนื่องจากว่าเหตุการณ์นี้กระทบต่อจิตใจและความรู้สึกของผู้กล่าวจนไม่อาจจะเก็บความรู้สึกนั้นได้แลษผู้กล่าวยังไม่มีโอกาสที่จะคิดปิดเป็นขอเท็จจริงได้

เงื่อนไขในการรับฟังคำกล่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี คือ

ก. คำกล่าวต้องเกิดขึ้นในขณะกระช่นชิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผู้กล่าวไม่มีโอกาสนึกคิดไตร่ตรองไวก่อน

ข. ต้องเป็นคำกล่าวของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือได้รู้เห็นเหตุการณ์อันเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี

ค. คำกล่าวนั้นต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี คือ กล่าวขึ้นเนื่องจากได้พบเห็นเหตุการณ์นั้นมาโดยตรง

ในคดี *Teper V. R (1952) A.C. 480.* จำเลยถูกดำเนินคดีข้อหา ลอบวางเพลิง Lord Nornmand ผู้พิพากษาในคดีนี้ ปฏิเสธไม่รับฟังคำเบิกความของ ตำรวจซึ่งเป็นพยานว่า ในขณะที่เกิดเหตุขึ้นเขาได้ยินเสียงผู้หญิงตะโกนว่าชายผู้ที่ขับรถผ่านไปซึ่งเพิ่งออกจากบริเวณที่เกิดเหตุ และมีหน้าตาคล้ายจำเลยนี้ว่า "ไฟกำลังไหม้บ้านคุณ และคุณกำลังออกมาจากไหน" โดยให้เหตุผลว่าคำกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับเหตุการณ์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขากระทำผิด เพราะกล่าวหลังจากเพลิงไหม้แล้วถึง 25 นาที ในการยืนยันตัวบุคคลผู้กระทำผิดในคดีอาญา คำกล่าวที่ถูกนำมาสืบเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยเป็นผู้ก่อเหตุจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับจนเป็นส่วนหนึ่งของ *Res Gestae* และต้องมีการกระทำผิดอยู่ในตัว เช่น การปากอันทิน กายิงปืน การจุกไฟเผาอาคารหรือการกระทำผิดอื่น ๆ ในคดี *R.V. Gibson, (1887), 18 Q.B.D. 537* จำเลยคดีนี้ถูกกล่าวหาว่าทำร้าย

ร่างกายโจทก์ให้ได้รับบาดเจ็บโดยการปาก้อนหิน โคนโจทก์ คำเบิกความของโจทก์ที่ว่า หลังจากเกิดเหตุผู้หญิงคนหนึ่งเข้าไปที่ประตูบ้านของจำเลยและพูดขึ้นว่า "คนที่ปาก้อนหินวิ่งเข้าไปที่นั่น" หลังจากนั้นจำเลยก็ถูกจับในบ้านนั้นเอง ศาลไม่รับฟังคำให้การของโจทก์เพราะ คำกล่าวของผู้หญิงนั้นเกิดขึ้นหลังจากที่มีการทำร้ายแล้ว

3. คำกล่าวที่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้กล่าวในขณะนั้น

(Statement Concerning the Maker's Contemporaneous State of mind or Emotion)

ศาลอังกฤษไดวางหลักไว้ในคดี Thomas V. Connell (1838), 4 M. & W. 267 ว่า "คำกล่าวที่บุคคลใดได้กล่าวออกมาในขณะที่กำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ และคำกล่าวนั้นเกี่ยวข้องกับสภาวะจิตใจหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของผู้นั้นแล้ว ย่อมสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาวะทางจิตใจหรืออารมณ์ขณะนั้น

เหตุผลที่ยอมรับฟัง เพราะเป็นที่น่าเชื่อว่า บุคคลผู้กล่าวถ้อยคำนั้นควรจะกล่าว ถ้อยคำออกมาโดยแสดงจากความรู้สึกของจิตใจหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นในทันทีขณะนั้น

เงื่อนไขแห่งการรับฟัง คือ

ก. คำกล่าวนั้นต้องเกี่ยวข้องกับสภาพของจิตใจและอารมณ์ของผู้กล่าวในขณะนั้น ซึ่งกรณีนี้ต้องพิจารณาว่าในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวคำพูดนั้นเป็นช่วงขณะเดียวที่เกิดจากอารมณ์หรือสภาพจิตใจของผู้กล่าวหรือไม่

ในคดี R.V. Vincent, Frost and Edwards (1840), 9 C. & P. 275 ก็มีประเด็นว่า การชุมนุมกันนั้นทำให้ประชาชนตื่นตระหนกหรือไม่ ตำรวจผู้หนึ่งได้รับอนุญาตให้เบิกความว่ามีประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นหลายคนบอกตนว่าเกิดความรู้สึกตระหนกตกใจกับการประชุมนี้ และคำร้องทุกข์นั้นก็ยังคงกล่าวถึงความรู้สึกของผู้นั้นอยู่

ด้วยจึงรับฟังได้ และในคดี R.V. Kay (1887), 16 Cox C.C. 292. มีประเด็นว่าฝ่ายหญิงจะทราบในขณะที่ทำพิธีแต่งงานหรือไม่ว่า การประกาศชื่อตนให้เป็นเจ้าสาวในพิธีแต่งงานนั้นเป็นการประกาศโดยสำคัญผิด คำเบิกความของมารดาหญิงที่ว่า หญิงใดกล่าวหลังจากพิธีแต่งงานแล้วว่าตนได้ทราบถึงการสำคัญผิดนี้มาก่อนแล้วนั้นไม่อาจรับฟังได้ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้กล่าวขณะนั้น

ข. คำกล่าวนั้นแสดงให้เห็นถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้กล่าว ซึ่งจำกัดเฉพาะในแง่ของการพิสูจน์ว่าผู้กล่าวได้กระทำการลงไปโดยมีสภาพจิตใจและอารมณ์อย่างไร อันเป็นประเด็นแห่งคดี หรือเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี จะรับฟังคำกล่าวนั้นเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอื่น ๆ ไม่ได้ แม้ว่าคำกล่าวนั้นจะพาตึงถึงก็ตาม เช่น การที่ Y. เบิกความเกี่ยวกับคำยืนยันของ X. ที่กล่าวว่าเขาทราบว่า A. และ B. กระทำผิดในข้อหาฆาตกรรมผู้อื่น คำเบิกความนี้รับฟังได้เฉพาะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของ X. ที่ว่า A. และ B. เป็นฆาตกรเท่านั้น ไม่อาจนำมาพิสูจน์เพื่อแสดงว่า A. และ B. กระทำความผิดเช่นนั้นจริงเพราะเป็นพยานบอกเล่า

ในกรณีอื่น ๆ ที่จะรับฟังคำกล่าวที่แสดงให้เห็นเจตนาอันโดยทั่วไปย่อมพิสูจน์ได้จากคำพูดของบุคคลนั้น Mellish, L.J. ได้เคยกล่าวในคดี Sugden V. St. Leonards (Lord), (1876), 1 P.D. 154. ว่า "เมื่อจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงจิตใจของบุคคล หรือสิ่งซึ่งบุคคลนั้นคิดหรือเจตนาของบุคคลใด ย่อมสามารถพิสูจน์ได้จากสิ่งซึ่งบุคคลนั้นพูด เพราะเป็นวิธีเดียวที่จะทราบเจตนาของเขา

สำหรับกรณีที่คำกล่าวแสดงเจตนาแยกต่างหากจากการกระทำ เช่น ใดแสดงเจตนาโดยกล่าวคำพูดอย่างใดอย่างหนึ่ง หลังจากที่มีการกระทำเกิดขึ้นแล้ว Crampton, J. กล่าวไว้ว่าถ้อยคำของบุคคลที่ใดกล่าวหลังจากที่ได้มีการกระทำอันเป็นประเด็นแห่งคดีแล้ว 2 - 3 วัน หรือแม้แต่ 1 สัปดาห์ก็ตาม ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันความจริงในประเด็นนั้นหรือเกี่ยวกับประเด็นนั้น เพราะจะเป็นเหตุให้บุคคลกล่าวอ้างถ้อยคำใด ๆ ที่เจตนาทำขึ้นภายหลัง เพื่อให้เขาพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาซึ่งกฎหมายไม่ประสงค์

จะให้มีการหาทางสร้างหลักฐานกันภายหลัง เพราะอาจเป็นคำกล่าวเท็จได้¹ ส่วนกรณีที่คำกล่าวนั้นแสดงเจตนาไว้วงหน้การกระทำที่เกิดขึ้นภายหลัง คำพิพากษาของศาลอังกฤษที่ปรากฏยังไม่สามารถถือเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนได้² แต่ก็เป็นการไม่ปลอดภัยที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็น เพราะอาจมีการเตรียมสร้างพยานหลักฐานก่อนที่จะกระทำความผิดอีกเช่นกัน

เกี่ยวกับอารมณ์และสภาพจิตใจของผู้กล่าวที่แสดงออกมาเป็นคำพูดนั้น ในคดี Ratten V. R. (1972) A.C. 378. ซึ่งเป็นคดีบรรทัดฐานของอังกฤษตัดสินในศาล Privy Council จำเลยถูกฟ้องในข้อหาทำการฆาตกรรมโดยการใช้ปืนยิงภรรยาผู้ตาย จำเลยต่อสู้ว่าเป็นอุบัติเหตุจากการที่เขาทำเป็นล้นขณะทำความสะอาดปืน ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในเวลา 13.12 นาฬิกา ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่และเหตุการณ์ยังปกติ โจทก์นำพยานซึ่งเป็นคนรับสายโทรศัพท์จากบ้านจำเลยมาเบิกความว่า ในเวลา 13.15 นาฬิกา มีเสียงผู้หญิงพูดในโทรศัพท์ด้วยความตระหนกตกใจว่า "โปรดเรียกตำรวจให้ด้วย" คณะกรรมการพิจารณาตัดสินตัดสินว่า คำกล่าวของผู้ตายที่พูดด้วยความตระหนกตกใจซึ่งพยานได้ยินนั้นสามารถรับฟังได้เพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ว่า มีใครกำลังทำอันตรายหญิงผู้นั้น คดีนี้ Lord Wilberforce เห็นว่าพยานหลักฐานนี้ไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าและสามารถรับฟังได้ โดยถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประเด็นในคดี

4. คำกล่าวที่แสดงถึงความรู้สึกทางร่างกายของผู้กล่าวขณะนั้น

(Statement of Contemporaneous Physical Sensation)

¹ R.V. Petcherini (1855), 7 Cox C.C. 79. ; Cross, Ibid, p. 586.

² ในคดี Sugden V. St. Leonards (Lord), (1876), 1 P.D.154 ซึ่งเป็นคดีแพ่ง มีประเด็นว่า เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้บุตรสาวหรือไม่ ศาลยอมรับฟังคำกล่าวที่แสดงเจตนาไววก่อนทำพินัยกรรมว่า เจ้ามรดกจะทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกให้บุตรสาวตามพินัยกรรมฉบับหลังสุดซึ่งหายไป

คำกล่าวของบุคคลที่แสดงออกมาเนื่องจากความเจ็บไข้ได้ป่วยทางร่างกายขณะที่ทำการตรวจเช็คร่างกายไม่ว่าจะโดยอาการหรือโดยคำพูดที่แสดงออกถึงความรู้สึกขณะนั้นย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ ได้ ในคดี *Gilbey V.*

Great Western Rail Co., (1910), 102. L.T. 202. Cozens - Hardy, M.R., ผู้พิพากษาในคดีนี้ตัดสินว่า "ข้อความที่คนงานได้บอกกล่าวแก่ภรรยาถึงความเจ็บปวดที่ได้รับจากบาดแผลข้างลำตัวและที่ศีรษะ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวที่แสดงออกโดยการร้องครวญคราง โดยกริยาอาการหรือโดยคำพูด ย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงอาการเจ็บป่วยนั้นได้" อย่างไรก็ตามถ้อยคำที่กล่าวนี้ต้องเป็นการกล่าวขณะที่อาการเจ็บปวดนั้นยังคงเป็นอยู่ และคำกล่าวนี้จะนำมาเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ถึงสาเหตุแห่งอาการของตนว่าใครเป็นผู้ทำร้ายหาได้ไม่ เช่น การที่บุคคลใดกล่าวกับศัลยแพทย์ว่า ตนรู้สึกเจ็บปวดในศีรษะหรือบริเวณส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย คำกล่าวนี้สามารถรับฟังได้ แต่ถ้าหากกล่าวกับศัลยแพทย์ผู้นั้นว่า ตนเจ็บปวดที่บาดแผลจากการที่ถูกจำเลยใช้มีดแทงนั้น ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามนั้นได้¹ เจื่อนไซในการรับฟังคำกล่าวในกรณีนี้ คือ ต้องเป็นคำกล่าวที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดความรู้สึกของอาการทางร่างกายขณะนั้น เช่น ในการพิจารณาคดีฆาตกรรม คำกล่าวของผู้ตายถึงอาการทางร่างกายของตนขณะใดรับการผ่าตัด รับฟังได้เฉพาะในเรื่องอาการเจ็บปวดในขณะนั้นเท่านั้น จะรับฟังเลยไปถึงประเด็นที่สามารถแต่งเรื่องขึ้นมาเช่นกล่าวหาว่าใครเป็นผู้ทำร้ายหรือกระทำโดยวิธีใดหาได้ไม่² คำกล่าวที่แสดงถึงความรู้สึกของอาการทางร่างกายอาจเป็นความรู้สึกที่ได้รับมาก่อนหน้านั้นและยังคงต่อเนื่องมาจนถึงขณะที่กล่าว เช่น ในคดี *Aveson V. Kinnaird* (1805), 6 East 188. คำกล่าวของหญิงผู้ตายซึ่งกล่าวกับเพื่อนในขณะที่รักษาตัวอยู่เกี่ยวกับสภาพทางร่างกาย สามารถรับฟังได้ไม่แต่เฉพาะเพื่อพิสูจน์ถึง

¹ *R.V. Nicholas* (1846). 2 Car. & Kir. 246. per Pollock, C.B. ; Cross, *Ibid*, p. 590.

² *R.V. Gloster* (1883), 16 Cox C.C. 471.

ความเมื่ออยู่หรือความเจ็บปวดของอาการเหล่านั้นในขณะนั้น แต่ยังสามารถรับฟังรวมถึงอาการก่อนหน้าซึ่งได้รับการตรวจโดยแพทย์ประมาณ 10 วัน ก่อนนั้นด้วย

9. ข้อยกเว้นอื่น ๆ

ในบางกรณีข้อความที่สร้างขึ้นนอกศาลโดยผู้ขึ้น มีใครขอเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาด้วยตนเอง ศาลก็ยอมรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้โดยถือว่าเป็นข้อยกเว้นตามหลักคอมมอนลอว์ เช่น คำกล่าวของลาม ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถพูดหรือฟังภาษาอังกฤษเข้าใจ และได้ให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ บันทึกคำให้การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำขึ้น โดยผ่านลามซึ่งมีใครขอเท็จจริงนั้นมาโดยตรง ไม่อาจรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้เพราะเสมือนเป็นพยานบอกเล่า เว้นแต่จะได้เรียกลามนั้นมาเบิกความให้การต่อศาลในเรื่องที่ตนได้ยินข้อความที่ผู้ถูกกล่าวหากล่าวโดยอนุญาตให้ลามบันทึกคำให้การเป็นการเตือนความทรงจำ¹ ซึ่งศาลสามารถรับฟังคำกล่าวของลามเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กล่าวข้อความนั้น เสมือนหนึ่งเป็นคำรับของผู้ถูกกล่าวหาเอง หรือในกรณีที่บุคคลใดมาเบิกความต่อศาลในเรื่องอายุของตนเอง แม้บุคคลนั้นจะไม่ทราบขอเท็จจริงถึงการเกิดของตนก็ตาม ศาลสามารถรับฟังคำกล่าวของบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานเกี่ยวกับอายุโดยประกอบกับพยานหลักฐานอื่น เช่น ทะเบียนเกิด หรือเอกสารที่เจ้าหน้าที่ออกรับรองให้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้²

นอกจากนี้ในคดีอาญา โดยผลแห่งมาตรา 9 ของ The Criminal Justice Act 1967 อนุญาตความฝ่ายตรงข้ามอาจตกลงยินยอมให้รับฟังข้อความในเอกสารเป็นพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ขอเท็จจริงได้โดยมีขอบเขตและผลเสมือนพยานที่มาเบิกความ

¹ R. V. Attard (1959), 43 Cr.; Cross, Ibid, p. 568.

² Ibid, pp. 569 - 570.

ด้วยวาจาต่อศาล¹ แต่สิ่งนี้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข คือ ข้อความนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้อของผู้จัดทำเอกสารโดยมีการลงชื่อรับรองข้อความดังกล่าว และกรณีจะต้องถูกลงโทษหากการนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานนั้น ผู้จัดทำใคร่ขอความนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ใส่ใจว่าข้อความนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่ โดยฝ่ายที่ประสงค์จะอ้างต้องจัดทำสำเนาเอกสารนั้นส่งให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามและถ้าไม่ได้รับการปฏิเสธจากอีกฝ่ายภายใน 7 วัน ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นตกลงยินยอมให้รับฟังข้อความในเอกสารเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาได้

3.2.2 ข้อยกเว้นของหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าของศาลสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละมลรัฐอาจมีกฎหมายที่ออกบังคับใช้เฉพาะในรัฐของตนแตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกันกับกฎหมายลักษณะพยานซึ่งต่างก็มีหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในแต่ละมลรัฐต่างกัน แต่หลักเกณฑ์ประการสำคัญนั้นก็ยังคงยึดถือตามหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษ คือ บุคคลที่จะมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะต้องให้การนั้น ๆ มาด้วยตนเองโดยตรง (first hand Knowledge)¹ โดยทั่วไป ศาลจึงไม่รับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้รับฟังได้ สำหรับศาลสหรัฐอเมริกา (Federal Court) ซึ่งเป็นศาลของรัฐบาลกลางนั้น ปัจจุบันมีหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานสำหรับศาลสหรัฐอเมริกา (Federal Rules of Evidence หรือ F.R.E.) ใช้บังคับอยู่ ซึ่งมีความทันสมัยและมีรายละเอียดในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานชัดเจนที่สุดเท่าที่มีอยู่ในสหรัฐอเมริกา³

¹ Ellis v. Jones (1973) 2 All E.R. 893. ; Cross, Ibid, p. 572.

² F.R.E. Rule 602.

³ เข็มชัย ชุตินวงศ์, "กฎเกณฑ์ของพยานหลักฐานสำหรับศาลสหรัฐ," หน้า 515.

สำหรับข้อยกเว้นของพยานบอกเล่านั้นกำหนดไว้ใน Rule 802 ว่า "พยานบอกเล่าจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ หรือโดยข้อบังคับอื่นซึ่งกำหนดโดยศาลสูง โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย หรือโดยรัฐบัญญัติของรัฐสภา"

ข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า (Hearsay) ตามหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานสำหรับศาลสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียดกำหนดไว้ใน Rule 803 และ Rule 804 นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า (Hearsay) กำหนดไว้ใน Rule 801 (d) จึงสามารถแยกพิจารณาพยานหลักฐานดังกล่าวออกเป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะและเหตุผลดังนี้

1. คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน (Prior statement by witness)
2. คำรับของคู่ความฝ่ายตรงข้าม (Admission by party -- opponent)
3. คำบอกเล่าที่น่าเชื่อถือซึ่งรับฟังได้โดยไม่คำนึงว่าตัวผู้กล่าวยังมีอยู่หรือไม่ (Availability of declarant immaterial)
4. คำบอกเล่าของบุคคลซึ่งไม่อาจมาเป็นพยานได้ (Declarant unavailable)

3.2.2.1 คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน (Prior statement by witness)

คำกล่าวครั้งก่อนของพยาน หมายถึง คำบอกเล่าหรือคำพูดของพยานที่เคยกล่าวไว้ครั้งก่อน ๆ ซึ่งมีได้ทำขึ้นในชั้นพิจารณาของศาล (trial) หรือในชั้นพิจารณาไต่สวน (hearing) เช่น การที่พยานเคยกล่าวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจขณะทำการจับกุม นายช่าวว่า ตนเห็นนายช่าวเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของนายคำเมื่อคืนนี้ หรือการที่พยานบอกกับผู้เสียหายว่า คนร้ายที่กระชากกระเป๋าของผู้เสียหายวิ่งหนีเข้าไปในบ้านของนายแดง ขณะที่ผู้เสียหายกำลังวิ่งตามคนร้ายอยู่ คำกล่าวครั้งก่อน ๆ ของพยานอาจเป็นคำพูดที่พยานเคยกล่าวไว้ในที่ใด ๆ ก็ตามนอกศาล เช่น กล่าวขณะพบเห็นเหตุการณ์ กล่าวขณะเห็นจำเลยถูกจับกุมตัว หรือเป็นการบอกเล่าธรรมดาให้ผู้อื่นฟัง และต่อมาได้มีการเสนอคำกล่าวของผู้นั้นเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาล

โดยทั่วไปแล้ว คำกล่าวครั้งก่อน ๆ ของพยานหากเสนอเข้ามาเพื่อพิสูจน์ความจริงตามที่กล่าวนั้น ย่อมต้องห้ามแก่การรับฟัง เพราะจะทำให้มีการสร้างพยานหลักฐานไว้ล่วงหน้า อย่างไรก็ตามอาจมีการเสนอคำกล่าวครั้งก่อนของพยานซึ่งมิใช่เสนอเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงและสามารถรับฟังได้โดยไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าโดย F.R.E. Rule 801 (d) บัญญัติว่า "คำกล่าวครั้งก่อนของพยานไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ถ้าผู้กล่าวได้มาเบิกความเป็นพยานในชั้นพิจารณาหรือในชั้นไต่สวนและมีโอกาสถามค้านพยานเกี่ยวกับคำกล่าว และคำกล่าวนั้น (A) ไม่สอดคล้องกับคำให้การของพยานซึ่งกระทำโดยมีการสาบาน และอาจถูกกลโฆษาในฐานะเบิกความเท็จในชั้นพิจารณาหรือในชั้นไต่สวนหรือในกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ หรือในการทำคำให้การขึ้นศาล หรือ (B) สอดคล้องกับคำให้การของเขา และได้อ้างเสนอเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายที่มีต่อเขาว่าให้การไม่เป็นความจริง หรือมีอิทธิพลหรือมูลเหตุจูงใจอื่นใดซึ่งไม่ถูกต้องหรือ (C) เป็นการระบุด่วนบุคคลหลังจากที่ไต่พบเห็นแล้ว"

การอ้างคำกล่าวของพยานครั้งก่อนเป็นพยานหลักฐานตามที่กำหนดไว้ใน Rule 801 (d) ไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าเพราะมิได้มุ่งพิสูจน์ความจริงของคำกล่าวและยังมีหลักประกันความถูกต้องและน่าเชื่อถือ คือ นอกจากคู่ความฝ่ายตรงข้ามอาจโต้แย้งคำกล่าวของพยานในครั้งก่อนได้แล้ว ตัวพยานก็ได้มาเบิกความในศาลนี้อีกโดยมีการสาบานตัวและคู่ความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสดำเนินการและตรวจสอบกริยาท่าทางของพยานได้อย่างเต็มที่¹ ดังนั้นอันตรายที่จะเกิดจากข้อบกพร่องในการรับฟังพยานดังกล่าวจึงไม่มี เพราะเสมือนเป็นการรับฟังพยานที่มาเบิกความโดยตรงต่อศาลเอง

การอ้างคำกล่าวครั้งก่อนของพยานซึ่งไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าตาม F.R.E. Rule 801 (d) คือ

¹ Uniform Rule 63 (1).

(1) ในกรณีที่พยานเบิกความไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งคำกล่าวครั้งก่อน ๆ ความฝ่ายตรงข้ามอาจอ้างคำกล่าวครั้งก่อนของพยานเพื่อชี้ชัดว่าพยานเบิกความในชั้นศาลไม่เป็นความจริงซึ่งพยานอาจต้องถูกดำเนินคดีฐานเบิกความเท็จ¹ เช่น คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนให้การว่า เอ. เป็นผู้ร้ายลักทรัพย์ แต่กลับเบิกความในชั้นศาลว่าจำคนร้ายไม่ได้ แสดงให้เห็นว่าพยานเบิกความไม่อยู่กับร่องกับรอย นอกจากจะเป็นการทำลายน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานปากนี้แล้วพยานยังอาจถูกลงโทษในฐานะเบิกความเท็จอีกด้วย

(2) ในกรณีที่คำกล่าวครั้งก่อนของพยานสอดคล้องกับคำให้การชั้นศาลกรณีนี้เป็นการอ้างเพื่อปฏิเสธข้อกล่าวหาว่า พยานให้การชั้นศาลไม่เป็นความจริงมีการบิดเบือน หรือมีเหตุการณ์อื่น ๆ ซึ่งมีอิทธิพลหรือมีมูลเหตุจูงใจอื่นใดต่อการที่พยานมาเบิกความชั้นศาล ดังนั้นฝ่ายที่อ้างพยานอาจเสนอคำกล่าวครั้งก่อนของพยานเพื่อปฏิเสธข้อกล่าวหาที่ว่า พยานเบิกความไม่เป็นความจริง หรือเพื่อแสดงว่าคำเบิกความของพยานไม่มีการเสริมแต่งขึ้นแต่ประการใด หรือไม่มีอิทธิพลอื่นใดที่ทำให้พยานเบิกความผิดไปจากความจริง เพราะคำเบิกความนี้สอดคล้องตรงตรงกับคำกล่าวของพยานในครั้งก่อน

(3) ในกรณีที่คำกล่าวครั้งก่อนของพยานเป็นการระบุตัวบุคคลซึ่งได้ทำขึ้นหลังจากที่พบเห็นว่าเป็นใครแล้วสามารถรับฟังได้ เนื่องจากเหตุผลที่ว่าคำกล่าวของพยานในครั้งก่อนย่อมใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นพยานย่อมจำเหตุการณ์ได้ดีกว่า เช่น หลังจากที่จำเลยถูกจับตัวได้ในขณะวิ่งราวทรัพย์ เจ้าทรัพย์ซึ่งชี้ตัวจำเลยและให้การในชั้นจับกุม ย่อมจำเหตุการณ์และตัวจำเลยได้ดีกว่าในเวลาที่มาเบิกความต่อศาลหลังจากนั้นอีก 2 - 3 เดือน ซึ่งการที่เจ้าทรัพย์ หรือแม่เตพยานที่มาให้การในชั้นศาลภายหลังนี้อาจจะจำหน้าจำเลยไม่ได้ การชี้ตัวในชั้นศาลอาจเกิดจากความเข้าใจ หรือสันนิษฐานจากการที่จำเลยผู้นั้นถูกควบคุมตัวหรือ นั่งใกล้ทนายหรือพฤติการณ์อื่น ๆ การอ้างคำกล่าวของพยาน

¹ State v. Wykert 198 Iowa 1219, 199 N.W. 331 (1924),;

ในครั้งก่อนที่เป็นการระบุตัวบุคคล อาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับคำเบิกความของพยานในคดีนี้ คือ ถ้าเป็นการสอดคล้องก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการยืนยันตัวบุคคลที่ระบุไว้ว่าตรงกัน หรือถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็นการอ้างเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำของพยานว่า พยานเคยชี้ตัวผู้ต้องหาคนใดในชั้นสอบสวน

3.2.2.2 คำรับของคู่ความฝ่ายตรงข้าม (Admission by party - opponent)

คำรับของคู่ความฝ่ายตรงข้ามโดยลักษณะทั่วไปอาจเป็นได้ทั้งคำพูด ลายลักษณ์อักษรหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งศาลสหรัฐอเมริกาไม่ถือว่าเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า ดังที่ F.R.E. Rule 801 (d) (2) กำหนดไว้ว่า คำรับของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ถ้าคำกล่าวนั้นเสนอเพื่อชี้ยืนยันคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งและเป็น

- (A) คำกล่าวของคู่ความเองไม่ว่าจะได้กระทำโดยส่วนตัวหรือโดยทำแทนผู้อื่น หรือ
- (B) คำกล่าวซึ่งคู่ความได้รับรองหรือเชื่อว่าเป็นความจริง หรือ
- (C) คำกล่าวโดยตัวแทนหรือลูกจ้างของคู่ความเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในขอบอำนาจของตัวแทนหรือการจ้างนั้น ซึ่งได้ทำระหว่างที่ยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ หรือ
- (D) คำกล่าวของผู้รวมกระทำผิดกับคู่ความ (coconspirator) ระหว่างที่ยังจะมีการกระทำผิดร่วมกันอีก

คำรับของคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ถือเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า¹ เนื่องจากความคิดเห็นที่ว่า การพิจารณาคดีของศาลสหรัฐเป็นระบบกล่าวหา (Adversary system) ซึ่งถือว่าให้โอกาสคู่ความทั้ง 2 ฝ่ายกล่าวอ้างและต่อสู้กันได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการที่คู่ความฝ่ายหนึ่งอ้างคำพูดซึ่งเป็นคำรับของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอันอาจเป็นผลเสียแก่ตัวเขา ย่อมต้องให้โอกาสคู่ความฝ่ายนั้นแสดง เหตุผลหรือปฏิเสธว่าไม่ได้พูดดังนั้นจริง หรือยกข้อต่อสู้โดย

¹ Uniform Rules 63 (7), (8), (9).

เหตุอื่น ๆ ได้ Professor Morgan ได้กล่าวไว้ว่า "การรับฟังคำรับที่กระทำโดยคุณความ
 เองไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นที่ว่าพฤติการณ์ซึ่งคำรับได้เกิดขึ้นนั้นได้ให้ความมุ่งหมายแก่ผู้
 ทดลองในการประเมินค่าคำรับนั้นอย่างเพียงพอ แต่ขึ้นอยู่กับทฤษฎีตรงกันข้าม
 (Adversary theory) แห่งการฟ้องร้อง คุณความที่กล่าวคำรับไม่อาจปฏิเสธได้เลย
 ว่าเขาไม่มีโอกาสที่จะถามคำถามตัวเองหรือว่าตัวเขาเองไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ เมื่อกล่าวภาย
 ใต้ข้อบังคับแห่งการสาบานตน" การที่ไม่ถือว่าคำรับของคุณความฝ่ายตรงข้ามเป็นพยานบอก
 เลานั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับระบบแห่งการต่อสู้ของคุณความแล้วยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ความรับผิดชอบ โดยถือว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน¹ เพราะวิญญูชนทั่วไป
 ย่อมคาดหวังว่าบุคคลควรจะถูกพิเคราะห์ในสิ่งที่เป็นความจริงมิใช่เพราะเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้
 แต่เป็นสิ่งที่ยอมรับกันในความคิดเห็นทางศีลธรรม ส่วน Professor Wigmore
 ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า คำกล่าวของคุณความโดยทั่วไปแล้วมีคุณค่าในการยืนยันตัวเขา
 เองและยังมีคุณค่าเป็นพิเศษเมื่อมีการเสนอคำกล่าวนั้นขึ้นเขา คือ แสดงว่าเขาไม่มีความ
 น่าเชื่อถือ (เช่นเดียวกับพยานซึ่งถูกฟ้องร้องเนื่องจากเบิกความเท็จ) เนื่องจากคำกล่าว
 ของเขาไม่สอดคล้องกับข้ออ้างที่เสนอในคดีเพื่อยืนยันคำให้การและคำเบิกความที่เขาอ้าง
 และโดยไม่ต้องใช้หลักของพยานบอกเล่าซึ่งยกเว้นเรื่องการยืนยันในศาลเป็นพิเศษ ในกรณี
 ที่ไม่มีโอกาสสำหรับคุณความอีกฝ่ายหนึ่งที่จะถามคำถาม เพราะเป็นคำกล่าวของคุณความฝ่ายนั้นเอง
 นอกจากนี้คุณความที่กล่าวคำรับก็ยังมีโอกาสเต็มที่จะแสดงตัวและอธิบายข้อยืนยันครั้งก่อนของ
 เขา²

ความเห็นของนักนิติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ไม่ถือว่าคำรับของคุณความฝ่ายตรง
 ข้ามเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า ทั้งนี้เนื่องจากระบบการพิจารณาที่เป็นแบบกล่าวหา
 เมื่ลักษณะแห่งคำรับนั้นจะเป็นพยานบอกเล่าก็ตาม ศาลก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐาน

¹ Truby V. Seybert, 12 Pa. St. 101, 104 (1849).; Lempert, Ibid, p. 366.

² Wigmore, Evidence 1048, pp. 2 - 5.

ได้เสมือนหนึ่ง เป็นการรับฟังพยานหลักฐานทั่วไปโดยดูความสามารถต่อสู้และปฏิเสธคำรับนั้น ได้อย่างเต็มที่ คำรับไม่จำเป็นต้องทำให้ตนเองเสียประโยชน์ เพราะขึ้นอยู่กับความเห็น ของดูความอีกฝ่ายหนึ่งจะเลือกอ้างเป็นพยานหลักฐาน แม้โดยทั่วไปจะขัดกับผลประโยชน์¹ แต่ก็ไม่มีเงื่อนไขกำหนดไว้เช่นนั้น²

คำรับของดูความฝ่ายตรงข้ามซึ่งไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าตาม F.R.E.

Rule 801 (d) (2) คือ

1. คำกล่าวของดูความ Rule 801 (d) (2) (A)

คำกล่าวของดูความนั้นเองสามารถใช้อย่างขึ้นดูความผู้กล่าวได้เสมอ ไม่ว่า จะกล่าวในฐานะส่วนตัวหรือโดยแทนผู้อื่นก็ตาม เช่น การที่ เอ. ผู้จัดการทรัพย์สินมรดกได้ กล่าวกับ บี. ในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกซึ่งอยู่ในการจัดการนั้น ในคดีที่ เอ. ถูกฟ้อง ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในทรัพย์สินมรดก คำกล่าวของ เอ. ที่กล่าวกับ บี. สามารถรับฟัง ได้โดยถือว่าเป็นคำรับของดูความแม้จะกล่าวในฐานะแทนผู้อื่นก็ตาม

¹ คำรับของดูความฝ่ายตรงข้ามต่างจากคำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์ตาม

Rule 804 (b) (3) คือ

1. คำรับไม่จำเป็นต้องเป็นผลเสียต่อผู้กล่าวในขณะที่กล่าว เช่น ดูความฝ่ายใด กล่าวหาว่าเครื่องหมายหรือโฉมที่ดินนั้นปลอม แต่ยังซื้อเครื่องหมายหรือที่ดินนั้น และภายหลัง ได้ฟ้องเรื่องนี้ขึ้น คำกล่าวของดูความนั้นยอมใช้ขึ้นเขาได้โดยถือว่าเป็นคำรับ แม้ขณะนั้นเขา จะไม่มีส่วนได้เสียใด ๆ ในคำกล่าวก็ตาม

2. คำรับต้องเป็นคำกล่าวของดูความฝ่ายใดในการฟ้องร้องและเสนอเพื่อใช้ ขึ้นเขา ส่วนคำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์อาจทำโดยบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นดูความ ฝ่ายใดในคดี

3. คำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์จะยอมรับเฉพาะเมื่อผู้กล่าวไม่อาจมาเป็นพยาน ได้ ไม่ว่าจะตายหรือโดยเหตุอื่น แต่ไม่มีข้อกำหนดเช่นนี้ในเรื่องคำรับของดูความฝ่ายตรงข้าม

² State V. Anderson, 10 Ore 448, 452 (1882).; Mc Cormick,

ส่วนคำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาญา นอกจากจำเลยจะสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่ออธิบายว่าเหตุใดจึงรับสารภาพ ซึ่งอาจมีการโต้แย้งคำรับสารภาพนั้นได้แล้ว เนื่องจากคำรับสารภาพของจำเลยมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลซึ่งจะต้องทำขึ้นโดยอิสระและสมัครใจ จำเลยจึงอาจอ้างหลักความคุ้มกันแห่งขบวนการนิติธรรม (Due Process) โดยเฉพาะบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญข้อ 5 (the fifth Amendment) ซึ่งให้สิทธิแก่จำเลยที่จะไม่ต้องการกล่าวโทษตนเอง (Right against Self Incrimination)¹ อย่างไรก็ตามการที่โจทก์นำพยานมาสืบถึงคำรับของจำเลยนอกศาลในคดีอาญานั้น ศาลส่วนใหญ่ยอมรับฟังได้โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของจำเลยตาม Rule 801 (d) (2) เพราะการที่กฎหมายให้การรับฟังพยานหลักฐานบัญญัติให้รับฟังคำรับของคู่ความโดยยอมผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการร่างกฎหมายแล้วว่าเป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

คำรับของคู่ความโดยพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งคู่ความฝ่ายตรงข้ามสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานอ้างอิงอีกฝ่ายได้ เช่น การไม่ยอมมาให้การต่อศาล (เฉพาะในคดีแพ่ง) การไม่ยื่นพยานหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองเมื่อเขามีสิทธิที่จะยื่น การปฏิเสธที่จะตรวจร่างกายตามขอเสนอของฝ่ายตรงข้าม การกระทำของจำเลยที่พยายามจะหลีกเลี่ยงบทบังคับของกฎหมายเนื่องจากมีความรู้สึกว่าตนเองผิด เช่น หนีจากเหตุการณ์หรือที่อยู่โดยปกติ หลังจากกระทำความผิด การใช้อุปกรณ์ การโกหกทนายความ ขัดขวางการจับกุม พยายามที่จะให้สินบนเจ้าพนักงานที่จับกุมหรือการกระทำอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับขบวนการยุติธรรม เช่น การใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย การนำข้อเท็จจริงหรือเอกสารเท็จเป็นพยานหลักฐาน การยื่นพยานโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้เบิกความเป็นประโยชน์แก่ตนหรือเพื่อไม่ให้พยานมาศาล ถือว่าเป็นคำรับที่ใช้ขึ้นคู่ความได้เสมอ ส่วนคำเสนอเพื่อประนีประนอมข้อเรียกร้องที่

¹ The fifth Amendment กำหนดว่า "บุคคลใดจะถูกบังคับให้ให้การเป็นภัยแก่ตนเองในคดีอาญาใด ๆ ไม่ได้ หรือจะถูกจำกัดสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยไม่ต้องควยกระบวนการแห่งกฎหมายไม่ได้ . . ."

พิพาทโดยทั่วไปศาลไม่รับฟังและไม่ถือว่าเป็นคำรับของคู่ความที่เสนอขอประนีประนอม เนื่องจากเหตุผลคือ การเสนอขอประนีประนอมมิได้แสดงว่าผู้เสนองจะเป็นฝ่ายผิด ทั้งนี้ เพราะอาจต้องการขจัดความยุ่งยากในการดำเนินคดี และเป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการมิให้คดียืดเยื้อในชั้นศาลเช่นเดียวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ (safety measures) หลังจากอุบัติเหตุ เช่น การซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยการติดตั้งเครื่องมือรักษาความปลอดภัย การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ ระเบียบ ความปลอดภัย เช่น ใส่ลูกจ้ำงที่ทำฝักออก ติดตั้งไฟฟ้า หรือให้มียามประจำ อันแสดงให้เห็นถึงการเยียวยาหรือปรับปรุงข้อบกพร่องนั้นให้ดีขึ้น มิให้ถือว่าเป็นคำรับของคู่ความฝ่ายตรงข้าม¹ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างความปลอดภัยให้ดียิ่งขึ้น²

2. คำกล่าวซึ่งคู่ความได้รับรองหรือเชื่อว่าเป็นจริง (Adoptive Admission) Rule 801 (d) (2) (B)³ บุคคลหนึ่งบุคคลใดอาจยอมรับโดยแจ่มชัดซึ่งคำกล่าวของบุคคลอื่นว่าเป็นของเขาเอง โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ โดยการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงการยอมรับข้อความที่บุคคลอื่นทำขึ้น แต่การที่คู่ความกล่าวเพียงว่าเขาได้ยินมาว่ามีบุคคลอื่นกล่าวถ้อยคำนั้นยังไม่พอที่จะถือว่าเป็นการยอมรับคำกล่าวนั้น⁴ การยอมรับคำกล่าวของบุคคลอื่นโดยชัดแจ้ง เช่น ก. พูดว่า "ข. เป็นฝ่ายถูก" และ ค. คู่ความในคดีนี้แสดงออกอย่างแจ่มชัดว่ามีความเห็นเหมือน ก. ถือว่า ค. ยอมรับตามคำกล่าวของ ก. และใช้อำนาจ ค. ได้ การยอมรับอาจขึ้นอยู่กับลักษณะท่าทางหลาย ๆ อย่างของผู้กระทำซึ่งพอประมาณเห็นได้ว่าเป็นการยอมรับปัญหาที่มักเกิดขึ้นจากการเซ็นชื่อในเอกสารต่าง ๆ เช่น จดประจำวันชีวิตหรือประกันอุบัติเหตุ การที่ผู้รับประโยชน์เซ็นชื่อใน

¹ Uniform Rule 51, 52. ; F.R.E. Rule 409.

² Mc Comick, Ibid, pp. 666 - 667.

³ Uniform Rule 63 (8)

⁴ Stephens V. Vroman, 16 N.Y. 381 (1857).; Mc Cormick,

เอกสารซึ่งบริษัทประกันชีวิตได้วางข้อกำหนดที่มีผลทำให้ไม่ต้องรับผิดชอบในเงินประกันภัย เช่น โดยมีใบชั้นสุตรพลิกศพซึ่งเป็นเรื่องผู้เอาประกันมาตัวตาย บางคดีศาลถือว่าเป็นการยอมรับข้อความในเอกสารนั้น¹ แต่ในบางคดีซึ่งบริษัทประกันหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบโดยการวางเงื่อนไขข้อจำกัดโทษเอียงและเขียนตัวเล็กมากไม่สะดวกแก่การที่ผู้เอาประกันจะทราบข้อความนั้นโดยสภาพแท้จริง ศาลถือว่าการเซ็นชื่อนั้นเป็นเพียงการปฏิบัติตามระเบียบการเท่านั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นการยอมรับของผู้เอาประกัน นอกจากนี้การที่ตัวแทนบริษัทได้เตรียมการพิสูจน์เอกสารประกอบต่าง ๆ ตามที่ไต่หาขึ้นมา และผู้รับประโยชน์ได้เซ็นชื่อในเอกสารดังกล่าว กรณีไม่ได้ถือว่าเป็นการยอมรับข้อความในเอกสารนั้น ถ้าตัวแทนบริษัทไม่ได้แจ้งให้ผู้รับประโยชน์ทราบถึงความขัดกันระหว่างการพิสูจน์และข้อความที่จำกัดไว้เอกสาร²

การยอมรับของคู่ความอาจอนุมานได้จากการเสนอพยานหลักฐาน เช่น ในคดีระหว่าง A. และ B. การที่ A. อ้างเอกสารขึ้นหนึ่งเป็นพยานหลักฐานของตนในคดียอมถือได้ว่า A. รู้ หรือควรจะรู้ข้อความในเอกสารนั้นแล้ว เพราะถือว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพที่จะเสนอข้อความเฉพาะในส่วนที่ตนต้องการ³ ดังนั้น ในคดีระหว่าง A. และ D. D. ย่อมสามารถอ้างเอกสารนี้ไต่หา A. ได้ โดยถือว่าเป็น Adoptive Admission เช่นเดียวกับกรณีที่อ้างบุคคลเป็นพยานเพื่อเบิกความถึงข้อเท็จจริงใด ข้อเท็จจริงนั้นยอมถือเป็นคำรับของคู่ความซึ่งรับรองแล้วว่าเป็นจริง

สำหรับการนิ่งเฉยนั้น มีหลักโดยทั่วไปคล้ายกับอังกฤษ คือ ปกติไม่ได้ถือว่าเป็นคำรับ แต่หาเป็นการกล่าวยืนยันข้อเท็จจริงซึ่งถ้าไม่จริงคู่ความควรจะปฏิเสธภายใต้พฤติการณ์

¹ Rudolph V. John Hancock Mut Life Ins. Co., 251 N.Y. 208, (1929).

² New York Life Ins. Co. V. Taylor, 79 U.S. App. D.C. 66, (1945).

³ Hallett V. O'Briin, 1 Ala, 585 (1840).; Mc Cormick, Ibid, p. 651.

ทั้งหมดนั้น การนิ่งเฉยจึงถือว่าเป็นคำรับโดยสันนิษฐานว่าความยอมรับตามที่ถูกกล่าวหา
นั้น สำหรับกรณีคำรับมีพฤติกรรมการสงสัย เช่น คำรับนั้นมีข้อคิดเห็นเป็น 2 นัย เมื่อ
มีการอุทธรณ์พยานหลักฐานนี้ไปสู่ศาล มักจะได้รับการแนะนำให้พิจารณาถึงข้อสังเกตุและ
ข้อจำกัดต่าง ๆ ในด้านความปลอดภัย ดังนี้คือ

- (1) สภาพของพยานหลักฐานนั้นเป็นการชักจูงให้ทำคำรับหรือไม่ ซึ่งควรจะ
ต้องระมัดระวัง โดยเฉพาะในคดีอาญาซึ่งจำเลยถูกควบคุมตัว
- (2) ในกรณีที่เป็นการรับในคดีอาญามีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจำกัดพยานหลักฐาน
ไว้หรือไม่
- (3) ข้อความนั้นมิได้เสนอเพื่อเป็นการพิสูจน์เนื้อหาในคำรับ แต่เป็นการแสดง
ถึงสิ่งที่ถูกความยินยอมเท่านั้นหรือไม่

ข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ที่พอจะถือได้ว่ามีการทำคำรับหรือไม่ อาจสรุปได้ดังนี้ คือ ¹

1. คุกคามที่ถูกกล่าวหาว่าทำคำรับโดยการนิ่งเฉยนั้น จะต้องได้ยินข้อความนั้น
2. คุกคามต้องมีความเข้าใจในข้อความนั้น
3. เนื้อหาประการสำคัญของคำรับนั้นจะต้องอยู่ในความรู้ของเขา
4. ขอบกพร่องทางร่างกาย หรือทางอารมณ์ที่จะตอบรับต้องไม่มีอยู่ในขณะนั้น
5. โดยลักษณะส่วนตัวของผู้พูด เช่น ความเป็นเด็กเล็ก ความสัมพันธ์กับ
คุกคาม หรือความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ทำให้ผู้กล่าวหาไม่มีเหตุคิดว่าควรจะต้องปฏิเสธ
คำกล่าวนั้น เช่น คำกล่าวของผู้ที่ยืนดูเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับประกอบอื่น ๆ
เป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าการยินยอมนั้นควรจะเป็นการยอมรับหรือไม่
วิญญูชนทั่วไปควรจะปฏิเสธภายใต้พฤติการณ์แวดล้อมนั้น ๆ หรือไม่ สำหรับการนิ่งไม่ตอบ
จดหมายหรือการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น โดยทั่วไปไม่ถือว่าเป็นคำรับ ² แต่การ

¹ Mc Cormick, Ibid, pp. 652 - 653.

² Fidelity & Casualty Co. V. Beeland Bros. Merc. Co., 242
Ala. 591, (1942).

ไม่ตอบจดหมายในพฤติการณ์ที่ควรจะตอบนั้นอาจถือได้ว่าเป็นคำรับ

องค์ประกอบ 2 ประการที่เป็นข้อพิจารณาสำหรับข้อความในเอกสารซึ่งควรจะต้องปฏิเสธ คือ ¹

(1) ในกรณีที่ข้อความในจดหมายเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบระหว่างคู่ความ การไม่ตอบปฏิเสธเท่ากับเป็นการยอมรับของคู่ความฝ่ายนั้น ²

(2) ในกรณีที่มีข้อพิสูจน์ว่า คู่ความมีความเกี่ยวข้องกันทางธุรกิจหรือความสัมพันธ์อื่นใด หรือในกิจการใด ซึ่งควรจะมีการปฏิเสธ หากข้อความนั้นไม่เป็นความจริง ซึ่งฝ่ายหนึ่ง เขียนไปถึงอีกฝ่ายหนึ่ง เกี่ยวกับกิจการ หรือความสัมพันธ์ทางธุรกิจนั้น ๆ เช่น เอกสารทางธุรกิจการค้ำระหว่างผู้มีความสัมพันธ์กันทางธุรกิจ ข้อความที่ปรากฏในบัญชี หรือใบเสร็จรับเงินที่ส่งไปนั้น เมื่ออีกฝ่ายไม่ปฏิเสธรายการในข้อความ ย่อมถือว่าเป็นการยอมรับข้อความในเอกสารนั้นและสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันฝ่ายผู้รับเอกสารนั้นได้ ³ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องละเมิดจดหมายที่คู่ความฝ่ายใดเขียนติดต่อกันหลังจากการฟ้องร้องไม่มีผลเป็นการยินยอมหากอีกฝ่ายไม่ทำการตอบปฏิเสธ ⁴

3. คำกล่าวของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการให้กล่าวแทน Rule 801 (d) (2) (c) ⁵

¹ Mc Cormick, Ibid, p. 654.

² Boerner V. U.S., 117 F. 2d 387, (1941).

³ Megarry Bros., Inc. V. United States, 404 F. 2d 479, (1968).

⁴ Kitzke V. Turnidge, 209 Ore 563 (1957).

⁵ Uniform Rule 63 (8).

การที่ตัวการหรือผู้หนึ่งผู้ใดไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ตาม ได้มอบอำนาจให้ผู้อื่นกล่าวด้วยคำแทนตนในเรื่องที่มอบหมาย ถ้อยคำที่ผู้รับมอบอำนาจ กล่าวยอมใช้อาจขึ้นสู่ความได้เสมือนเป็นคำกล่าวของตัวเอง แม้วากรณีนี้ตัวการจะ ไม่ได้แสดงประจักษ์ชัดแจ้งว่าตกลงด้วยกับถ้อยคำที่ตัวแทนของตนได้กล่าวไปก็ตาม¹ หรือ ตัวการจะไม่มีความรู้โดยเฉพาะในข้อเท็จจริงที่ตัวแทนกล่าวข้อความใด ๆ เพราะการที่ ตัวการอ้างหรือมอบอำนาจให้บุคคลว่ากล่าวแทนตนในเรื่องนั้น ๆ ย่อมสันนิษฐานได้ว่าตัวการ มีความไว้วางใจเชื่อใจในตัวผู้พูดและถ้อยคำนั้นสามารถอ้างขึ้นเขาได้ แม้วาถ้อยคำนั้นไม่ได้ ถูกกำหนดโดยตัวการก็ตาม เช่น การมอบหมายให้เจรจาต่อรองซึ่งอาจมีการพูดตกลงกัน คำพูดของตัวแทนยอมใช้ขึ้นสู่ความซึ่ง เป็นตัวการได้²

ขอบเขตของการยอมรับข้อยกเว้นซึ่งจะต้องพิจารณา คือ ในกรณีที่รู้ความเป็น นิติบุคคลซึ่งจะแสดง เจตนาได้เฉพาะ โดยผ่านบุคคลที่มีอำนาจแทนนิติบุคคลเท่านั้น การรับฟัง จึงจำกัดว่าผู้กล่าวจะต้อง เป็นตัวแทนของนิติบุคคล และกระทำในนามของนิติบุคคล ดังนั้น คำกล่าวของบุคคลผู้อยู่ในฐานะดังกล่าวจึงต้องแยกพิจารณาว่า เป็นการกล่าวเพื่อตัวเองหรือ ในนามนิติบุคคลเป็นสำคัญ

4. คำกล่าวโดยตัวแทนหรือลูกจ้าง Rule 801 (a) (2) (D)³

คำกล่าวของตัวแทน หรือลูกจ้างเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ของตัวแทน หรือในทางการที่จ้างยอมใช้ขึ้นตัวการหรือนายจ้างได้ การเป็นตัวแทนนี้หมายถึง ตัวแทนใน เรื่องทั่วไปและรวมถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์กับคู่ความด้วย แม้จะไม่มีมอบอำนาจก็ตาม เช่น การเป็นลูกจ้าง หรือตัวแทนทั่วไป ถ้าการกระทำและพฤติกรรมนั้นเห็นได้ว่าเป็นการทำแทน ภายในขอบเขตอำนาจของลูกจ้างหรือตัวแทน ความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวแทนหรือลูกจ้างของ

¹ ต่างจากคำรับที่เป็น Adoptive admission ซึ่งจะต้องแสดงออกให้ปรากฏชัด

² Nuttall V. Holman, 110 Utah 375, (1946).

³ Uniform Rule 63 (9) (a).

สหรัฐอเมริกาตามที่กำหนดโดย F.R.E. 801 (a) (2) รวมถึงการพูดและการกระทำ
 ค้าย เช่น ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ คำกล่าวของคนขับรถบรรทุกสามารถรับฟังและใช้ยื่น
 ตัวผู้เป็นเจ้าของรถได้ เพราะถือว่าสัมพันธ์กับการกระทำและอยู่ภายในขอบอำนาจแห่ง
 การเป็นตัวแทน ส่วนเหตุผลที่ยอมให้รับฟัง คือ โดยปกตินอกจากตัวแทนจะมีความรู้
 เกี่ยวกับการกระทำในหน้าที่ธุรกิจการงานทั่วไปที่ตัวการได้มอบหมายแล้ว คำกล่าวของ
 ตัวแทนที่ถือว่าเป็นคำรับและใช้ยื่นนายจ้างนี้ได้กระทำในระหว่างความสัมพันธ์แห่งการเป็น
 นายจ้างลูกจ้าง ดังนั้นลูกจ้างไม่ควรที่จะกล่าวข้อความใด ๆ โดยเฉพาะที่เป็นผลเสียต่อ
 นายจ้าง หากข้อความนั้นจะไม่เป็นความจริง¹ ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาคดีในระบบ
 Adversary ที่ขยายขอบเขตการรับฟังกว้างขึ้น โดยให้ความหมายข้อต่อสู้ได้อย่างเต็มที่
 การเสนอพยานหลักฐานที่เป็นคำรับของตัวแทนในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและขอบเขต
 แห่งการเป็นตัวแทนของผู้กล่าวเป็นสำคัญ² แต่คำกล่าวของตัวแทนที่ขึ้นรับการเป็นตัวแทน
 ถือว่าเป็นพยานบอกเล่าซึ่งรับฟังไม่ได้ เมื่อเสนอเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทน
 ตัวแทน เช่น การที่ A. กล่าวว่า "ฉันชื่อ A. เป็นตัวแทนของ B. ฉันขับรถชน
 C. เมื่อเช้านี้" คำกล่าวของ A. หากเสนอเพื่อแสดงความสัมพันธ์แห่งการเป็นตัวแทน
 นั้นไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เว้นแต่โจทก์จะมีพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เพียงพอต่าง
 หากจากคำกล่าวของ A. เพื่อพิสูจน์ว่า A. เป็นตัวแทนของ B. ในขณะที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นขึ้น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำกล่าวของตัวแทนที่จะถือว่าเป็นคำรับนั้นมักจะต้องเป็นการ
 กระทำต่อบุคคลอื่นมากกว่ากระทำต่อตัวการหรือตัวแทนคนอื่น ๆ ด้วยกัน เช่น รายงานของ
 คนเก็บตัวรถไฟในเรื่องความเสียหายหรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้น ถ้ารายงานนั้นเสนอต่อตัวการ
 คุกคามอีกฝ่ายไม่อาจอ้างรายงานเพื่อใช้ยื่นตัวการในฐานะที่เป็นคำรับได้ แม้จะได้กระทำ
 ภายในขอบเขตอำนาจก็ตามเพราะถือว่าเป็นด้วยคำที่ทำแก่ตัวการเอง ศาลไม่ยอมรับฟัง³
ตัวแต่ตัวการได้หลักฐานข้อตามนั้นเอง

¹ Mc Cormick, Ibid, p. 641.

² Lobar Hall Ass'n V. Danielsen, 24 Wash. 2d 75, (1945).

³ Swan V. Miller (1919), 1 Ir. R. 151 (C.A.).

รวมเนื่องจากผลแห่งกฎหมายที่บัญญัติไว้หรือคำกล่าวของผู้เป็นเจ้าของคนก่อน (predecessor) ในสิทธิเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินส่วนบุคคล สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานอันผู้รับมรดก หรือผู้สืบสิทธิ (successor) ได้ คำกล่าวของผู้เป็นเจ้าของคนก่อนจะต้องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจกรรมของผู้กล่าวและต้องกล่าวในขณะที่ผู้กล่าวเป็นเจ้าของผลประโยชน์ ไม่ใช่กล่าวก่อนหรือภายหลังจากการสูญเสียผลประโยชน์นั้นไปแล้ว¹ นอกจากนี้ยังรวมถึงคำกล่าวของผู้ให้ (grantors) ผู้โอน (transferors) ผู้บริจาค (donors) และผู้จำหน่ายที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ซึ่งสามารถใช้ยื่นผู้รับโอนและผู้รับจำหน่ายได้²

5. คำกล่าวของผู้รวมกระทำผิด (Coconspirator) Rule 801

(a) (2) (E)³

การที่บุคคลหลายคนรวมกันกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง คำกล่าวของผู้กระทำผิดคนหนึ่ง ๆ สามารถนำมาอ้างอันผู้กระทำความผิดคนอื่นใดเสมือนหนึ่งเป็นคำกล่าวของผู้นั้นเอง ข้อสำคัญคือ คำกล่าวนั้นจะต้องเกิดขึ้นในระหว่างที่ยังมีการรวมกันกระทำความผิดฐาน conspiracy⁴ เนื่องจากผู้รวมกระทำความผิด (co-conspirator) ทุกคนมีส่วนผิดร่วมกัน ดังนั้นคำพูดของผู้รวมกระทำผิดคนหนึ่ง ๆ จึงเป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาวิเคราะห์การกระทำความผิดได้ การอ้างคำกล่าวของผู้รวมกระทำผิดจึงไม่ถือเป็นพยานบอกเล่าถ้าเสนอเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกระทำ (actions) ของผู้รวมกระทำความผิดนั้นโดยตรง

¹Austin V. Austin, 237 Ark. 127, (1963).

²Kennedy V. Oleson, 251 Iowa 418, (1960).

³Uniform Rule 63 (9) (b).

⁴Conspiracy เป็นการตกลงกันของบุคคลมากกว่า 2 คน เพื่อกระทำการที่ผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็นคดีอาญา หรือการละเมิดทั่วไป หรือเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดไม่ว่าจะมีกัการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ก็ตาม (มีลักษณะคล้ายความผิดฐานอั้งยี่หรือช่องโจร)

ข้อจำกัดเกี่ยวกับคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดที่รับฟังได้ คือ

(1) เป็นคำกล่าวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการกระทำผิด (in furtherance of the conspiracy) คำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดนี้มักเป็นการสนับสนุน หรือแสดงให้เห็นถึงการกระทำความผิดที่อยู่ในตัวไม่ว่าจะโดยการกระทำหรือคำพูด เช่น คำพูดที่เป็นการขู่ว่า ยุยง การทำความผิด คำพูดที่บ่งบอกถึงความผิดที่กระทำอยู่

(2) คำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดต้องทำขึ้นในระหว่างที่มีการร่วมกระทำผิดอยู่ ซึ่งอาจกล่าวก่อนการดำเนินการหรือระหว่างที่มีการกระทำผิดนั้น เช่น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมในการเขียนรายงานเท็จเพื่อปิดบังการมีส่วนร่วมกระทำผิดของตนในความผิดฐานปล้นทรัพย์ หรือการยกย่ายศหลังจากการฆาตกรรม¹ ในคดี Krulewitch V. United States ศาลถือว่าเป็นการไม่ถูกต้องที่จะยอมรับฟังพยานหลักฐานซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้กระทำผิดร่วม ซึ่งคำกล่าวนี้ได้ทำขึ้นหลังจากการกระทำผิดได้สิ้นสุดลงและผู้มีส่วนร่วมได้ถูกจับแล้ว²

ศาลสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยหลัก "คำรับของผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลย" ไว้ในคดี People V. Lawrence 25 CA 3d 498, (1972). จำเลยคดีนี้ถูกฟ้องว่าสมคบกับผู้อื่นทำการฆาตกรรม (Conspiracy to commit murder) ข้อเท็จจริงปรากฏว่าหลายวันหลังจากการฆาตกรรม เพื่อนของจำเลยซึ่งได้รวมสมคบกระทำความผิดด้วยได้กล่าวขึ้นว่า จำเลยนี้ได้ไปยังสถานที่นัดหมาย และได้รับเอาเงินส่วนแบ่งที่ได้มาจากผู้ถูกฆ่า จำเลยได้คัดค้านคำรับของเพื่อนจำเลยดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าเป็นคำรับนอกศาลของจำเลยที่ร่วมกระทำผิดและเป็นพยานบอกเล่าที่รับฟังไม่ได้ คดีนี้ศาลเห็นว่า ส่วนหนึ่งของแผนการณ์นอกจากฆาตกรรมแล้ว คือการแบ่งทรัพย์สินและเงินที่ผู้กระทำผิดได้มาจาก

¹ Dailey V. State, 233 Ala. 384, (1937).

² 336 U.S. 440 (1949).; Mc Cormick, Ibid, p. 645.

การฆาตกรรม ดังนั้น คำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของจำเลยในการไปยังสถานพินิจหมาย และรับเอาเงินส่วนแบ่งจึงรับฟังได้ แม้จะเป็นพฤติกรรมภายหลังมีการฆาตกรรมเกิดขึ้นแล้วก็ตาม เพราะตราบไต่ที่ยังมีการสมคบกันและการดำเนินการไปสู่เป้าหมายของการสมคบยังไม่สำเร็จ คำรับของผู้ร่วมกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับจำเลยย่อมรับฟังได้

ข้อสังเกต คือ คำรับผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยดังกล่าวจะรับฟังชั้นจำเลยได้เฉพาะในความผิดฐานสมคบกัน (Conspiracy) เท่านั้น ไม่รวมไปถึงความผิดฐานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสมคบกันและไม่ขยายไปถึงการกระทำอื่นใดหลังจากเป้าหมายของความผิดนั้นเสร็จสิ้นลง อาทิเช่น การป้องกันการถูกควบคุมหรือจับกุมภายหลังกระทำผิดด้วย

3.2.2.3 ข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าซึ่งสามารถรับฟังได้โดยไม่คำนึงว่าผู้กล่าวจะยังมีตัวตนอยู่หรือไม่ (Availability of declarant immaterial)

Rule 803 กำหนดว่า ข้อยกเว้นเรื่องคำบอกเล่ากรณีต่อไปนี้ไม่ถูกจำกัดโดยหลักพยานบอกเล่า แม้ผู้กล่าวจะยังมาเป็นพยานได้ก็ตาม

1. คำกล่าวทันทีขณะเกิดเหตุ (Present sense impression)

คำกล่าวที่บรรยายหรืออธิบายถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้ทำขณะที่ผู้กล่าวประสบกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ หรือทันทีทันใดหลังจากนั้น

Rule 803 (1) เป็นข้อยกเว้นซึ่งยอมให้รับฟังคำกล่าวของบุคคลซึ่งได้กล่าวขึ้นในขณะที่เกิดเหตุหรือทันทีหลังจากที่เกิดเหตุการณ์นั้น เช่นเดียวกับหลัก Res Gestae ของอังกฤษ แต่มีการแยกให้ชัดเจนขึ้น¹ คำกล่าวทันทีขณะเกิดเหตุเป็นการแสดงความรู้

¹ หลัก Res Gestae ของอังกฤษรวมทั้งคำกล่าวถึงแสดงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ คำอุทานที่เกิดจากความตื่นเต้นตกใจ และคำกล่าวในขณะที่เกิดเหตุหรือทันทีหลังจากเกิดเหตุ

สิ่งที่เกิดขึ้นของผู้กล่าวโดยได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่ง Professor Wigmore และ Professor Morgan เห็นว่า คำกล่าวในทันทีทันใดที่เกิดเหตุการณ์มิใช่เป็นคำกล่าวซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่เกี่ยวกับการเปล่งเสียงอุทาน แต่เป็นความตื่นเต้นของประสาทสัมผัสที่แสดงออกมาโดยการกล่าวถึงเหตุการณ์อันน่าตื่นเต้นนั้นทันทีที่โต้พบเห็น¹ เช่น คำกล่าวของคนขับรถที่กล่าวขึ้นทันทีที่เกิดอุบัติเหตุรถชนกัน หรือการที่ ก. ถูก ข. แทะ ก. จึงวิ่งหนีไปพบ ค. และบอกว่าถูก ข. แทะ ในระยะกระชั้นชิดทันใดสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เพราะผู้กล่าวไม่มีโอกาสคิดแต่งเรื่องให้ผิดไปจากข้อเท็จจริงในเวลากระชั้นชิดทันทีที่ถูกแทะ

เหตุผลที่ศาลยอมรับฟังคำกล่าวที่เกิดขึ้นทันทีขณะเกิดเหตุ เนื่องจากเห็นว่า เป็นถ้อยคำที่ผู้กล่าวได้กล่าวขึ้นทันทีทันใดที่เหตุการณ์เกิดขึ้นและเป็นคำกล่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผู้กล่าวได้รับความรู้สึกนั้นโดยตรงในขณะที่ไม่มีโอกาสคิดแต่งเรื่องขึ้น คำกล่าวนี้จึงน่าจะเป็นความจริง แต่อย่างไรก็ตามอันตรายจากความไม่น่าเชื่อถืออาจเกิดขึ้นได้เสมอ จึงต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เป็นหลักประกันความปลอดภัยให้พอเพียง คือ

- (1) คำกล่าวนั้นจะต้องปราศจากความสำคัญผิดใด ๆ เกี่ยวกับการพบเห็นที่เป็นเหตุมาจากความบกพร่องของผู้กล่าว
- (2) คำกล่าวนั้นต้องเกิดขึ้นทันทีที่พบเห็น คือ ผู้กล่าวจะต้องไม่มีเวลาคิดหรือไม่มีเวลาแต่งเรื่องให้ผิดไปและต้องเป็นการกล่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- (3) คำกล่าวนั้นจะต้องกระทำต่อบุคคลที่ 3 (คือ ผู้ซึ่งภายหลังต่อมาได้มาเป็นพยานเบิกความต่อศาล) ซึ่งปรากฏตัวอยู่ในเวลานั้นและโต้พบเห็นตลอดทั้งมีโอกาสนี้จะสังเกตสถานการณ์นั้นด้วยตนเอง จึงอาจตรวจสอบความละเอียดแน่นอนแห่งถ้อยคำของผู้กล่าวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

¹ Mc Cormick, Ibid, p. 709.

ในคดี *Houston Oxygen Co., Inc. v. Davis*,¹ จำเลยอ้างคำกล่าวของพยานผู้พบเห็นเหตุการณ์ขณะที่เห็นรถโจทก์วิ่งผ่านไปก่อนจุดที่เกิดอุบัติเหตุ 4 ไมล์ โดยกล่าวว่า "เขาต้องเฝ้า ๆ เคี้ยวเราอาจจะพบรถคว่ำบนถนนแถวนี้ถ้ายังขับเร็วอย่างนั้นอีก" สามารถรับฟังได้ โดยศาลเห็นว่าพยานที่สื่อได้ว่าเป็นการกล่าวพันใดกับเหตุที่เกิดโดยไม่สงสัยว่าคำกล่าวนั้นจะเป็นพยานหลักฐานที่สร้างขึ้นมากเพราะผู้กล่าวไม่มีเวลาที่จะคิดแต่งเรื่องขึ้นได้ หรือคำเบิกความซึ่งพยานกล่าวว่า "คุณโจขับเร็วซี" ขณะที่เขาเห็นรถมอเตอร์ไซค์ 2 คัน ขับแข่งกันด้วยความเร็วสูงสามารถรับฟังได้โดยถือว่าเป็นคำกล่าวทันทีที่เกิดเหตุ²

คำกล่าวทันทีขณะเกิดเหตุนี้บางรัฐยอมรับคำกล่าวเฉพาะกรณีเป็นประเด็นในคดีเท่านั้น เช่น คำกล่าวของผู้พบเห็นเหตุการณ์ที่กล่าวว่า "ดูโอบานัน มันจะขับเร็วชนเด็ก" ไม่สามารถรับฟังได้เพราะถือว่าไม่เกี่ยวกับประเด็นโดยตรงที่มีการฟ้องร้อง³ หรือคำกล่าวที่ผู้พบเห็นเหตุการณ์กล่าวว่า "ดูซี หมอฉันกระโดดขึ้นหน้ารถไปแล้ว" ไม่สามารถรับฟังได้เพราะผู้กล่าวไม่ได้ตกใจหรือตื่นตะลึง⁴ ดังนั้นหลักเกณฑ์การรับฟังคำกล่าวทันทีขณะเกิดเหตุนี้จึงยอมแล้วแต่คดีเป็นกรณี ๆ ไป และขึ้นอยู่กับรายละเอียดที่แต่ละศาลจะเห็นสมควรให้รับฟังหรือไม่

¹ 139 Tex. 1, 161 S.W. 2d 474 (1942).; Lempert, *Ibid*, pp. 400 - 401.

² *Moreno v. Hawbaker*, 157 Cal. App. 2d 627 (1958); *Mc Cormick* p. 710.

³ *Shadowski v. Pittsburg Rys. Co.*, 226 Pa 537, (1910); *Mc Cormick*, p. 710.

⁴ *Contra, Wrange v. King*, 114 Kan. 539, (1923); *Mc Cormick* p. 710.

2. คำอูทานที่ตื่นเตนตกใจ (Excited utterance) คำกล่าวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่น่าตื่นเตน ซึ่งทำในขณะที่ผู้กล่าวกำลังอยู่ในสภาวะที่ตื่นเตน เพราะเหตุแห่งสภาพ หรือสถานการณ์นั้น ๆ Rule 803 (2)

คำกล่าวที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้กล่าวรู้สึกตื่นเตนหรือตกใจจากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง สามารถรับฟังได้โดยทุกศาลถือว่าเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า เหตุผลในการรับฟังคำกล่าวนี้เนื่องจากเป็นอิทธิพลที่เกิดจากความรู้สึกตื่นเตนตกใจโดยตรงจนผู้กล่าวซึ่งพบเห็นเหตุการณ์ต้องกล่าวถ้อยคำนั้นออกมาเป็นปฏิกริยาสนองตอบความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้กล่าวไม่มีโอกาสที่จะแต่งเติมเรื่องราวได้เลย เช่น คำกล่าวที่ได้รับ ความตกใจจากอุบัติเหตุรถชนกัน ความตกใจต่อการต่อสู้ ตกใจจากการถูกสุนัขไล่กัด ความเจ็บปวดหรือความกลัวซึ่งผู้กล่าวกำลังประสบเหตุอยู่ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

เงื่อนไข 2 ประการในการรับฟังคำกล่าวที่เกิดจากความตื่นเตนตกใจ คือ ¹

(1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นเหตุพอเพียงที่จะทำให้ผู้ประสพเหตุการณ์แสดงปฏิกริยาสนองตอบ

(2) คำกล่าวนั้นเกิดขึ้นภายใต้อิทธิพลหรือเป็นผลของเหตุการณ์นั้นจนผู้กล่าวต้องอุทานออกมาทันทีทันใดกับเหตุการณ์โดยไม่มีโอกาสคิดแต่งเรื่อง หรือมีความคิดที่จะสนองตอบเหตุการณ์นั้น

คำกล่าวที่เป็นคำอูทานตื่นเตนตกใจนี้สามารถรับฟังได้เมื่อเข้าเงื่อนไข 2 ประการที่กล่าวมา แม้ว่าผู้กล่าวจะไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงแต่เป็นผู้ประสพเหตุการณ์ก็ถือว่ารับฟังคำกล่าวนี้ได้ เช่น คำกล่าวของผู้ที่ยืนดูเหตุการณ์อยู่ ² การรับฟังคำกล่าวที่

¹Lempert, Ibid p. 402; Mc Cormick, Ibid p. 704.

²Watts V. Smith, 226 A. 2d 160 (D.C. App. 1967); Martin V. Estrella, 266 A. 2d 41 (R.I. 1970); Mc Cormick, p. 705.

เกิดขึ้นจากคำถามที่ตื่นเต้นตกใจนี้มีข้อพิจารณาในเรื่อง ระยะเวลาที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขข้อ 2 ซึ่งระยะที่ผู้กล่าวรู้สึกตื่นเต้นตกใจนั้น แต่ละศาลมีความเห็นแตกต่างกันออกไป บางศาลเห็นว่าคำถามหลังจากที่เหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว 5 นาที ไม่อาจรับฟังได้¹ บางศาลเห็นว่า 5 - 15 นาที รายละเอียดของระยะเวลาที่ตื่นเต้นตกใจนี้มีได้กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ทั้งนี้จึงต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ว่าผู้กล่าวยังคงมีความรู้สึกทางประสาทหรือได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่หรือไม่ เช่น คำกล่าวของภรรยาผู้เสียหายซึ่งกล่าวภายหลังจากที่สามีได้รับอุบัติเหตุบนท้องถนนถึง 1 ชั่วโมง สามารถรับฟังได้ โดยขณะนั้นภรรยาผู้เสียหายยังมีความตื่นเต้นตกใจอยู่² และในคดี State V. Stafford ศาลยอมรับฟังคำถามหลังจากเกิดเหตุแล้ว 14 ชั่วโมง ในคดีทำร้ายร่างกายซึ่งผู้เสียหายได้กล่าวโดยยังรู้สึกกลัวและตกใจจากการถูกทำร้ายทุบตีนั้น³ นอกจากนี้คำถามนี้ต้องเป็นการที่ผู้กล่าวกระทำขึ้นเอง มิใช่เกิดจากการตอบคำถามหรือโดยการสอบสวนของผู้อื่นซึ่งจะทำให้คำถามนี้ไม่อาจรับฟังได้ และต้องไม่กล่าวจนเกินความเป็นจริง⁴

3. คำถามเกี่ยวกับสภาพจิตใจ อารมณ์ หรือร่างกายขณะนั้น (Then existing mental, emotional, or physical condition) Rule 803 (3)⁵

คำพูดของผู้กล่าวซึ่งกล่าวในขณะที่มีภาวะจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกหรือสภาพร่างกายที่เป็นอยู่ เช่น เรื่องเจตนา การวางแผน มูลเหตุจูงใจ การออกแบบ ความรู้สึกทางจิตใจ ความเจ็บปวด และสุขภาพร่างกาย แต่ไม่รวมถึงคำถามที่เป็นเรื่องความทรงจำ หรือความเชื่อเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่จำได้หรือความเชื่อดังกล่าว เว้นแต่

¹ Alabama Power Co. V. Ray, 249 Ala. 568, (1947).; Mc Cormick, Ibid, p. 706.

² Gibbs V. Wilmeth, 261 Iowa 1015, (1968).

³ 237 Iowa 780, (1946); Mc Cormick, Ibid, p. 706.

⁴ Ibid, pp. 706 - 707.

⁵ Uniform Rule 63 (4) (c), 63 (12).

คำกล่าวนี้นี้จะเกี่ยวกับการจัดการ การเพิกถอน การระงับ หรือข้อกำหนดของพินัยกรรม
ของผู้กล่าว

ก. คำกล่าวที่เกี่ยวกับสภาพ หรืออาการทางร่างกาย

คำกล่าวที่เกี่ยวกับความรู้สึกของสภาพร่างกายหรืออาการทางร่างกายสามารถ
รับฟังได้ เช่น ความรู้สึกเจ็บปวด และความรู้สึกอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นทางร่างกายโดยผู้กล่าว
ไม่จำเป็นต้องกล่าวกับแพทย์ เช่น การกล่าววาปวดหัวมาก หรือการแสดงอาการควรวู
ตรงออกมาโดยมิได้ตั้งใจ เหตุผลที่ยอมรับฟังเพราะคำกล่าวนี้เป็น เรื่อง เกี่ยวกับสภาพ
อาการที่เกิดขึ้นในขณะนั้นซึ่งเป็นความรู้สึกของผู้กล่าวเอง และตัวผู้กล่าวไม่จำเป็นต้องมา
เบิกความถึงคำกล่าวของตนเอง เพราะผู้กล่าวอาจได้รับบาดเจ็บจนจำ หรือบอกไม่ได้
ศาลจึงยอมรับฟังคำกล่าวของบุคคลอื่นที่มาเบิกความถึงคำกล่าวของผู้บาดเจ็บซึ่งตนได้ยิน
ได้ฟังมา เช่น เพื่อนร่วมห้องของผู้ป่วยในโรงพยาบาลเบิกความถึงอาการและความเจ็บ
ปวดที่ผู้ป่วยกล่าวออกมาสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้¹

เงื่อนไขในการรับฟังคำกล่าวเกี่ยวกับสภาพหรืออาการทางร่างกาย คือ

(1) คำกล่าวนั้นต้องเป็นปฏิกริยาตอบสนองสภาพหรืออาการในขณะที่กล่าวขอ
ความนั้น เช่น กล่าววา "ปวดหัวและแขนมากที่สุดตอนนี้" สามารถรับฟังได้ แต่ถ้
กล่าววา "เมื่อวานนี้ปวดหัวจัง" ไม่สามารถรับฟังได้ เพราะเป็นการกล่าวถึงสภาพ
หรืออาการทางร่างกายในอดีตที่ผ่านไปแล้ว²

¹ Shover V. Iowa Lutheran Hospital, 252 Iowa 706, (1961).; Mc Cormick p. 689.

² Lowery V. Jones, 219 Ala 201 (1929), Matin V. P.H. Hanes Knitting Co., 189 N.C. 644, (1925).

(2) คำกล่าวนั้นต้องเกี่ยวกับอาการหรือสภาพร่างกายที่ผู้กล่าวมีความรู้สึกเป็นอยู่ เช่น การเจ็บปวดร่างกายต่าง ๆ โดยไม่มีการกระตุ้นจากบุคคลอื่นให้กล่าวข้อความนั้น

ข. คำกล่าวเกี่ยวกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์

คำกล่าวเกี่ยวกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์ สามารถรับฟังได้โดยถือเป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าที่แสดงให้เห็นถึงเจตนา มูลเหตุจูงใจ การวางแผน หรือการกระทำของผู้กล่าวอันเป็นประเด็นแห่งคดีหรือเกี่ยวกับประเด็น เช่น คำกล่าวของโจทก์ที่ว่า "แกเป็นผู้ร้ายที่ชอบขูดเอาเงิน เราจะไม่ว่าอะไรร่วมกับแกอีก" สามารถรับฟังเพื่อแสดงถึงมูลเหตุจูงใจของจำเลยที่ปฏิเสธไม่รวมงานกับโจทก์ หรือคำกล่าวของจำเลยที่ว่า เขาไม่ต้องการไปจากภรรยา สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์เจตนาของเขว่าเป็นการไปเพียงชั่วคราว หรือคำกล่าวของเด็กที่ว่า "พ่อไต่ฆ่าน้องแล้วและคงจะมาแม่ด้วย" สามารถรับฟังเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพจิตใจของเด็กนั้น¹ นอกจากนี้คำกล่าวเกี่ยวกับสภาพจิตใจที่แสดงให้เห็นเจตนาเกี่ยวกับเรื่องภูมิภาคหรือความเสียหายก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เช่น ผู้ตายเขียนจดหมายเล่าให้เพื่อนฟังว่าตั้งใจจะไปอยู่อาศัยที่รัฐฟลอริดา หรือจะปลูกบ้านใหม่ที่รัฐอื่น หรือการที่โจทก์พูดว่าเธอรู้สึกเหมือนหัวใจจะระเบิดและไม่อาจอยู่ต่อไปได้อีก สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์ความรู้สึกทางจิตใจได้²

ส่วนคำกล่าวที่แสดงให้เห็นเจตนาในการกระทำต่อมาของผู้กล่าวก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เช่น คำเบิกความของพยานที่ไต่ถาม ก. พูดว่า ก. ได้รับโทรศัพท์จากจำเลยขอให้ส่งเงินไปให้และ ก. ใดตอบตกลง สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์การส่งมอบได้ หรือคำกล่าวของผู้ตายที่บอกว่าจะไปติดต่อบริการกับจำเลยสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีฆาตกรรมได้³

¹ Betts v. Betts, 3 Wash App. 53, (1970).

² Missouri, K. & T.R. Co. v. Linton 141 S.W. 129, (1911);

Mc Cormick Ibid, p. 695.

³ Hunter v. State, 40 N.J.L. 495 (1878).

เหตุผลในการรับฟังคำกล่าวที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้กล่าว เนื่องจากว่าคำกล่าวนี้เป็นการแสดงออกที่เกิดจากสภาพอารมณ์หรือจิตใจที่เกิดขึ้นตามพฤติกรรมแวกคล่อมขณะนั้นซึ่งแสดงให้เห็นความจริงใจหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นในใจของผู้กล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับระยะเวลาในขณะที่มีกระทำเกิดขึ้นเพราะผู้กล่าวอาจแสดงเจตนาล่วงหน้าก่อนการกระทำนั้น เช่น คดี Mutual Life Ins. Co. v. Hillmon¹ ศาลยอมรับฟังข้อความในเจตนาหมายของผู้ตายที่แสดงความตั้งใจจะเดินทางไป ที่อื่นเพื่อพิสูจน์การกระทำล่วงหน้าของผู้ตาย

เงื่อนไขในการรับฟังคำกล่าวที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้กล่าว คือ

(1) คำกล่าวนั้นต้องมีข้อความที่แสดงให้เห็นถึงสภาพของจิตใจหรืออารมณ์ของผู้กล่าวซึ่งอาจเป็นเจตนา มูลเหตุจูงใจ หรือแผนการของผู้กล่าว

(2) คำกล่าวนั้นต้องเป็นเรื่องซึ่งเป็นประเด็นหรือเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี เช่น คำเบิกความของพยานที่ไต่ถามผู้ตายพูดว่า ต้องการยกทรัพย์สินมรดกของตนทั้งหมดให้ลูกสาวคนเดียว สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์ถึงเจตนาของเจ้ามรดกได้ หรือคำเบิกความของพยานที่กล่าวว่าไต่ถามผู้ตายพูดทางโทรศัพท์ว่า "ทำไมท่านต้องบังคับให้ผมทำงานชิ้นนี้" และพูดต่อว่า "แล้วผมก็ต้องไป" สามารถรับฟังเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ตายถูกข่มขู่บังคับให้ทำงานนั้นได้² นอกจากนี้คำกล่าวที่แสดงความรู้สึกจะฆ่าตัวตายของผู้ตาย สามารถรับฟังได้ในคดีฆาตกรรมและคดีประกันชีวิต เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ตายฆ่าตัวตายเองมิใช่เกิดจากการกระทำของจำเลยและบริษัทประกันชีวิตไม่ต้องรับผิดชอบในเงินประกันซึ่งจะต้องจ่ายแก่ผู้รับประโยชน์³

¹ 145 U.S. 285 (1892).

² Nuttall v. Reading Co., 235 F. 2d 546, (1956) ; Mc Cormick, Ibid, p. 697.

³ People v. Salcido, 246 Cal App. 2d 450, (1966); Browner v. Royal Indemnity Co; (1917); Mc Cormick, Ibid, p. 700.

4. คำกล่าวเพื่อแสดงความมุ่งหมายของการวินิจฉัยหรือการบำบัดทางแพทย์

(Statement for purposes of medical diagnosis or treatment)

คำกล่าวซึ่งทำเพื่อมุ่งหมายที่จะใช้ในการวินิจฉัยหรือการบำบัดทางแพทย์และบรรยายถึงประวัติเพื่อการรักษาทางแพทย์ หรืออาการความเจ็บปวด หรืออารมณ์ การรับรู้ หรือลักษณะทั่วไปในอดีตหรือปัจจุบันซึ่งมีสาเหตุจากแหล่งภายนอกตามสมควร เทาที่จะทำการวินิจฉัยหรือบำบัดรักษา Rule 803 (4) ¹

คำกล่าวเกี่ยวกับสภาพร่างกายหรืออาการของผู้ป่วยในกรณีนี้ต้อง เป็นการกระทำ ต่อแพทย์ซึ่งผู้กล่าวอาจบรรยายประวัติความเจ็บป่วย ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ให้แพทย์ ฟังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหรือบำบัดโรคโดยทั่วไป คำกล่าวนี้สามารถรับฟังเป็นพยาน หลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ได้กล่าว เช่น อาการเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมาน ซึ่งเป็นอยู่ขณะนั้นหรืออาการแห่ง โรคซึ่งผู้ป่วยได้รับและเป็นอยู่ตามธรรมดาทั่วไป

เหตุผลในการรับฟัง เนื่องจากมีหลักประกันแห่งความน่าเชื่อถือ เพราะโดยปกติ การที่ผู้ป่วยมารับการบำบัดรักษากับแพทย์นั้นย่อมต้องมีการปรึกษาและซักประวัติอาการหรือ ความรู้สึกเจ็บป่วยก่อนเสมอ ซึ่งผู้ป่วยมีความเชื่อว่าผลที่ได้รับจากการบำบัดรักษานั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลและรายละเอียดที่ได้เล่าให้แพทย์ฟัง จึงน่าเชื่อว่าคำบอกเล่านี้เป็นความจริง นอกจากนี้ความรู้สึกต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เฉพาะของผู้ป่วยเท่านั้น จึงควรแก่ การรับฟัง ² และบางศาลยังยอมรับฟังอาการต่าง ๆ ในอดีตซึ่งเกี่ยวกับการมุ่งหมายใน การรักษาหรือบำบัดทางแพทย์อีกด้วย ³

¹ Uniform Rule 63 (12).

² Mc Cormick, Ibid, p. 690; Goldstein V. Sklar, 216 A. 2d 298. (Me. 1966).

³ Meaney V. United States, 112 F. 2d 538 (1940).

โดยทั่วไปศาลสามารถรับฟังสาเหตุจากแหล่งภายนอกได้ตามสมควรเท่าที่เกี่ยวกับ การวินิจฉัยหรือการบำบัดรักษา ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย ศาลส่วนใหญ่ไม่รับฟัง เช่น คำเบิกความของแพทย์ที่กล่าวว่า โจรทักถูกรถชน หรือ โจรทักถูกผู้ที่ผลัก ประตุกัตตาการเข้ามาชกล้มลง ไม่อาจรับฟังได้ หรือคำกล่าวของผู้ป่วยซึ่งบอกแพทย์ว่า อุบัติเหตุนั้นเนื่องจากการถูกรถชนซึ่งผู้ป่วยขับมอเตอร์ไซค์อยู่ด้านซ้ายของถนน ไม่อาจรับฟังได้¹ คำบอกเล่าซึ่งเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการเจ็บป่วยนี้รับฟังได้เพียงใช้ประกอบการวินิจฉัยหรือรักษาของแพทย์เท่าที่จำเป็นเพื่อใช้อธิบายคำเบิกความของแพทย์เท่านั้น² เช่น คำเบิกความของแพทย์ที่กล่าวว่าผู้ตายบอกเขาว่า เขาได้เคลื่อนย้ายอุปกรณ์บางอย่างและรู้สึกเจ็บปวดทันทีทันใดสามารถรับฟังเพื่อประกอบการวินิจฉัยของแพทย์ที่ว่า ความพยายามออกแรงโยกย้ายอุปกรณ์เหล่านั้นเป็นเหตุให้ผู้ตายหัวใจวาย แต่ไม่อาจรับฟังเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์เหล่านั้น³

สำหรับคำเบิกความของแพทย์ประจำตัวหรือแพทย์ซึ่งมีการว่าจ้างให้มาเบิกความ เป็นพยานนั้น เนื่องจากคำกล่าวในกรณีนี้ย่อมมีการคาดไวล่วงหน้าว่าจะนำมาพิสูจน์เป็น พยานหลักฐานในนามของผู้บอกเล่าและอาจมีเจตนากล่าวต่อแพทย์โดยผูกเกินความเป็นจริง ศาลส่วนใหญ่ไม่รับฟัง แต่ถ้ามักบอกเล่านั้นเกี่ยวกับเหตุที่บำบัดรักษาบางศาลเห็นว่าควร ยอมรับคำเบิกความของแพทย์ประจำตัวซึ่งเกี่ยวกับความเป็นมาของความเจ็บป่วยเพื่อเป็น การอธิบายการวินิจฉัยหรือความเห็นที่ให้การถึงเท่านั้น⁴

¹ Pinter V. Parsekian, 92 N.J. Super. 392 (1970).

² ศาลส่วนมากยังคงยึดมั่นไม่รับคำกล่าวซึ่งเกี่ยวกับสาเหตุแห่งการเจ็บป่วยแต่ ในคดี Castero V. Ferra, 110 N.J. Super. 264, 265 (1970) ตัดสินว่า คำกล่าวของโจทก์ต่อแพทย์ซึ่งมาเบิกความเป็นพยานว่า เธอถูกทำร้ายข้างหลัง 2 - 4 ครั้ง สามารถรับฟังได้

³ Traveler's Ins. Co. V. Smith, 448 S.W. 2d 541 (1969);
Mc Cormick p. 692.

⁴ Commonwealth Division of Forestry V. Farler, 391 S.W. 2d 371 (Ky. App. 1965).

5. บันทึกความทรงจำ (Recorded recollection) บันทึกหรือหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องซึ่งพยานเคยมีความรู้ แต่ปัจจุบันไม่สามารถจำได้พอที่จะมาให้การได้เต็มที่และโดยถูกต้อง บันทึกนี้แสดงให้เห็นว่าได้มีการทำขึ้นหรือรับรองโดยพยานเมื่อเรื่องนั้นยังอยู่ในความทรงจำของเขาและข้อความที่ปรากฏนั้นถูกต้อง ซึ่งถ้าศาลรับฟังบันทึกหรือหลักฐานนี้อาจใช้วิธีอ่านเป็นพยานหลักฐานก็ได้ แต่ตัวบันทึกหรือหลักฐานนี้จะใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เว้นแต่ข้อความฝ่ายตรงข้ามจะเป็นผู้เสนอ

Rule 803 (5) กำหนดให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าที่เป็นบันทึกความทรงจำของพยาน ซึ่งบันทึกเหล่านี้เป็นเรื่องที่พยานเคยมีความรู้ แต่ขณะที่มาเบิกความต่อศาลนั้นพยานจำรายละเอียดไม่ได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุที่ศาลยอมให้รับฟัง เพราะเป็นธรรมชาติของบุคคลทั่วไปย่อมไม่อาจจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ละเอียดทั้งหมดโดยเฉพาะในเวลาพยานมาเบิกความต่อศาล พยานอาจลืมเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งต้องการพิสูจน์ หากศาลไม่ยอมรับฟังเลยก็อาจไม่ได้รับประโยชน์จากการมาเบิกความของพยานอย่างเต็มที่ นอกจากนี้บันทึกดังกล่าวเป็นเรื่องที่กระทำในเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์โดยพยาน หรือมีการรับรองโดยพยาน ย่อมน่าเชื่อว่ามีคามถูกต้อง

เงื่อนไขในการรับฟังบันทึกความทรงจำตาม Rule 803 (5) คือ

- (1) บันทึกนี้ต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงบางอย่างซึ่งครั้งหนึ่งพยานเคยมีความรู้ในเรื่องนั้น
- (2) ความจำของพยานขณะที่มาเบิกความต่อศาลนั้นลางเลือนไป เนื่องจากพยานไม่อาจจดจำรายละเอียดได้มากพอที่จะให้การเป็นพยานเกี่ยวกับเหตุการณ์ซึ่งเป็นปัญหาในคดี
- (3) บันทึกนั้นได้จัดทำขึ้นโดยพยานหรือได้มีการรับรองโดยพยานในขณะที่พยานยังมีความทรงจำเรื่องนั้นคืออยู่
- (4) บันทึกนี้ต้องทำขึ้นในขณะที่หรือในเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น

6. บันทึกเกี่ยวกับการกระทำที่ประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ (Records of regulary conducted activity)

บันทึกข้อความ รายงาน หลักฐาน หรือการเก็บข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของการกระทำ เหตุการณ์ สถานการณ์ ความเห็น หรือคำวินิจฉัยไม่ว่าจะทำในรูปแบบใดซึ่งใดทำในขณะหรือในเวลาใกล้ติดกับกรณีดังกล่าว หรือข้อมูลเหล่านี้ได้รับการส่งผ่านมาจากบุคคลที่มีความรู้ ถ้าได้จัดทำไว้ในระหว่างที่ยังมีการดำเนินธุรกิจตามปกติ และถ้าเป็นการปฏิบัติโดยปกติของธุรกิจในการทำบันทึก หลักฐาน บันทึก รายงาน หรือสถิติ ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ปรากฏโดยคำให้การของผู้เก็บรักษาหรือพยานซึ่งมีคุณสมบัติอื่น ๆ เว้นแต่ที่มาแห่งรายละเอียดหรือวิธีการจัดทำนั้นชี้ให้เห็นว่าไม่น่าเชื่อถือ คำว่า "ธุรกิจ" ซึ่งใช้ในที่นี่รวมถึง ธุรกิจ สถาบัน สมาคม วิชาชีพ อาชีพ และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรในตัวเองเดียวกันไม่ว่าจะทำการค้าหากำไรหรือไม่

Rule 803 (6) กำหนดให้รับฟังพยานบอกเล่าซึ่งอยู่ในรูปของบันทึกต่าง ๆ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยปกติธุระ¹ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดเป็นการกำหนดไว้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมพยาน เอกสารแทบทั้งหมด หากพยานเอกสารเหล่านี้มีข้อความซึ่งเกี่ยวกับการกระทำในข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นปกติและกระทำโดยบุคคลซึ่งมีความรู้ในเรื่องนั้นในขณะหรือในเวลาใกล้เคียงกันเพราะคำว่า ธุรกิจตามที่กำหนดมีความหมายรวมถึง สถาบัน สมาคม วิชาชีพ และอาชีพอื่น ๆ หรืออะไรก็ตามซึ่งนอกเหนือจากนี้โดยอาจจัดทำในรูปแบบที่มีได้ทำการค้าหรือหากำไร เช่น มูลนิธิ สมาคม ดังนั้นบันทึกในที่นี้ นอกจากสมุดบันทึก รายการลงบัญชี รายงานการค้า บันทึกทางการค้า บันทึกทางราชการ ซึ่งทำโดยเจ้าหน้าที่อื่นใดไม่ว่าจะเป็นความเห็น การวินิจฉัยที่ทำเป็นบันทึก สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

¹ Uniform Rule 63 (12), (13).

เหตุผลในการรับฟังบันทึกเกี่ยวกับการกระทำที่ปฏิบัติเป็นปกติธุระนี้ คือ การที่บุคคลใดมีหน้าที่ต้องจัดทำบันทึกต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นปกติ บุคคลนั้นย่อมจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการจัดทำบันทึกไม่ว่าโดยหน้าที่ส่วนตัวหรือหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา และบันทึกเหล่านั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้อของบุคคลผู้ทำบันทึกหรือได้รับข้อมูลมาจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นโดยตรง จึงมีความน่าเชื่อถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง หากไม่ยอมรับฟังแล้วย่อมเกิดปัญหายุ่งยากขึ้นในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เพราะบุคคลผู้จัดทำบันทึกต่าง ๆ ดังกล่าวอาจไม่มีตัวตนอยู่แล้ว

เงื่อนไขในการรับฟังบันทึกตาม Rule 803 (6) คือ

- (1) บันทึกนั้นต้องเป็นต้นฉบับและเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประพจน์ซึ่งกระทำเป็นปกติอยู่เสมอ
- (2) บันทึกนั้นต้องทำขึ้นโดยบุคคลซึ่งมีความรู้ในเรื่องนั้น หรือได้รับการส่งผ่านจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น เช่น บันทึกจากเครื่องคอมพิวเตอร์
- (3) บันทึกนั้นต้องทำขึ้นขณะหรือในเวลาใกล้เคียงกับการกระทำ เหตุการณ์ หรือสภาพการณ์ หรือหลังจากนั้นในเวลาอันสมควรในระหว่างที่ยังมีการดำเนินธุรกิจตามปกติ¹

7. การไม่ปรากฏในบันทึกตามที่กล่าวในข้อ 6 (Absence of entry in records kept in accordance with the provisions of paragraph 6)

พยานหลักฐานซึ่งเรื่องนั้นไม่ปรากฏอยู่ในบันทึก รายงาน หลักฐาน หรือสถิติ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ไม่ว่าในรูปแบบใดซึ่งได้จัดทำขึ้นตามที่กล่าวในข้อ 6 เพื่อพิสูจน์ว่าเรื่องนั้น ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นหรือไม่เคยมีปรากฏในบันทึกต่าง ๆ ถ้าเรื่องดังกล่าวนี้ต้องเป็น

¹ ตาม Common Law บันทึกนั้นต้องจัดทำขึ้นในขณะหรือใกล้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ F.R.E. Rule 803 (6) สามารถรับฟังได้ แม้บันทึกนั้นจะทำขึ้นหลังจากเหตุการณ์นั้นภายในเวลาอันควร แต่ต้องในระหว่างการดำเนินธุรกิจ

ชนิดใดชนิดหนึ่งที่เป็นบันทึก รายงาน หลักฐาน หรือการเก็บรายละเอียดซึ่งจัดทำเป็นปกติ เว้นแต่แหล่งที่มาแห่งรายละเอียดหรือสิ่งแวดล้อมอื่นจะชี้ให้เห็นว่าไม่น่าเชื่อถือ

Rule 803 (7) เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานใดกว้างขึ้นโดยผลจาก Rule 803 (6) กำหนดไว้ ดังนั้นในทางตรงกันข้าม หากเหตุการณ์ เรื่องราว สภาพการณ์ หรือสิ่งใดก็ตามโดยปกติแล้วต้องได้ทำขึ้นเป็นบันทึก รายงาน หลักฐาน สถิติข้อมูลปรากฏอยู่ แต่สิ่งนั้นโดยข้อเท็จจริงไม่ปรากฏอยู่ในหลักฐานดังกล่าว ย่อมสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานนำสืบถึงข้อเท็จจริงนั้นต่อศาลได้¹ เช่น โดยปกติวิถีทางธุรกิจการค้านั้นจะต้องทำบัญชีรายการสินค้าที่ผลิตได้ หรือบัญชีรายรับรายจ่ายทางธุรกิจการค้า เมื่อในรายการบัญชีไม่ปรากฏประเภทหรือชนิดแห่งสินค้านั้นอยู่หรือรายรับ รายจ่าย ซึ่งจะต้องบันทึกไว้ ย่อมแสดงว่าข้อเท็จจริงนั้นไม่มีอยู่หรือไม่ได้เกิดขึ้นหรือ ในรายการบัญชีของเจ้าหน้าที่ไม่มีการบันทึกว่ามี การชำระหนี้ ยอมรับฟังใต้วาลูกหนี้ยังไม่ได้ชำระหนี้ หรือบันทึกของโรงพยาบาลไม่ได้นับที่กว่าผู้ป่วยมีอาการของหัวใจอุดตันหรือไม่ทำงาน ยอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานว่า หัวใจของผู้ป่วยไม่เคยหยุดเต้นในขณะที่เขารับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล² หรือในกรณีที่ต้องการพิสูจน์ว่า บุคคลใดไม่ได้อยู่ ไม่ได้เป็นในข้อเท็จจริงใด สามารถนำหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องมาพิสูจน์ได้ เช่น นาย ก. เป็นนิสิตในคณะนิติศาสตร์ หรือไม่สามารถนำทะเบียนนิสิตมาเป็นพยานหลักฐานแสดงว่านาย ก. ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนนั้น

8. บันทึกและรายงานมหาชน (Public records and reports)

บันทึก รายงาน ข้อความใด ๆ หรือสถิติการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ว่าอยู่ในรูปแบบใดของสำนักงานหรือองค์การสาธารณะ ซึ่งระบุ (A) การปฏิบัติงานของสำนักงานหรือองค์การสาธารณะ หรือ (B) เรื่องที่โต้พบเห็นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งต้องทำขึ้นโดยมีหน้าที่ในการบันทึก ทั้งนี้ไม่รวมถึงในคดีอาญาซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานซึ่งบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายได้พบเห็นมา (C) ในคดีและกระบวนการพิจารณา

¹ Uniform Rule 63 (14).

² Lempert, Ibid, pp. 429 - 430.

ทางแพ่งและใช้อำนาจรัฐบาลในคดีอาญา ข้อเท็จจริงที่ได้พบนั้นเป็นผลมาจากการสอบสวน ซึ่งได้กระทำตามอำนาจแห่งกฎหมาย เว้นแต่ที่มาแห่งรายละเอียด หรือสิ่งแวดลอมอื่นจะชี้ให้เห็นว่าไม่น่าเชื่อถือ

เหตุผลในการรับฟัง เนื่องจาก บันทึกและรายงานดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องของกับมหาชนซึ่งยอมตองเปิดเผยให้ทราบโดยทั่วไป ดังนั้น หากมีความไม่ถูกต้องประการใดโดยผู้มีผู้โต้แย้งหรือถูกคัดค้าน นอกจากนั้นการที่จะนำเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้จัดทำบันทึกมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล ยอมเป็นการไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานตามปกติ บันทึกหรือรายงานมหาชนนี้ F.R.E. Rule 803 (8) ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าเป็นเรื่องในการปฏิบัติงานของสำนักงาน หรือองค์การสาธารณะ หรือเรื่องที่ได้พบเห็นได้โดยมีกฎหมายกำหนดหน้าที่ในการทำบันทึกหรือรายงานสาธารณะ¹ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงบันทึกหรือรายงานซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นซึ่งบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายได้พบเห็นในคดีอาญา เพราะเหตุว่าในกรณีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล ซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษว่าพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะใช้อ้างยืนยันจำเลยในคดีต้องได้กระทำขึ้นโดยมีขั้นตอนที่ถูกต้องตามขบวนการนิติธรรม (Due Process) แห่งสหรัฐเท่านั้น

9. บันทึกเกี่ยวกับสถิติที่มีความสำคัญ (Records of vital statistics)

บันทึก หรือสถิติการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าแบบใดในเรื่องการเกิดการตายผิดธรรมชาติ การตาย หรือการแต่งงาน ถ้ารายงานในเรื่องดังกล่าวได้ทำถึงสำนักงานสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้

Rule 803 (9) ยอมให้รับฟังบันทึกต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเลขหรือสถิติซึ่งมีความสำคัญ เช่น บันทึกทางทะเบียนเกี่ยวกับคนเกิด คนตาย หรือบันทึกที่บุคคลนั้นตายผิดธรรมชาติและทะเบียนหรือบันทึกเกี่ยวกับสถิติการแต่งงาน เนื่องจากกรณีดังกล่าว

¹ Uniform Rule 63 (15).

เป็นเรื่องของความจำเป็น ซึ่งบันทึกหรือสถิติเหล่านี้ตามธรรมชาติย่อมหาพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์แทนได้ยากและบันทึกนี้ทำต่อสำนักงานสาธารณะซึ่งถูกกำหนดให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นข้อความที่น่าเชื่อถือ

ข้อจำกัดในการรับฟังบันทึกดังกล่าว คือ ผู้จัดทำบันทึกจะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นมาด้วยตนเอง (first hand knowledge) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของที่หรือมีวิชาชีพในเรื่องนี้และจะต้องไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ในการทำบันทึกซึ่งจะต้องมีการพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาล จึงจะสามารถรับฟังได้¹

10. การไม่ปรากฏในบันทึกหรือรายการสาธารณะ (Absence of Public record or entry)

เพื่อพิสูจน์การไม่มีอยู่ในบันทึก รายงาน ข้อความ หรือข้อมูลที่มีการรวบรวมไม่ว่าในรูปแบบใด หรือการไม่ได้เกิดขึ้น หรือการไม่มีอยู่ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งบันทึก รายงาน ข้อความ หรือข้อมูลที่มีการรวบรวมในรูปแบบใดก็ตามได้ทำไว้เป็นปกติและได้มีการเก็บรักษาไว้โดยสำนักงานหรือองค์การสาธารณะ พยานหลักฐานที่ปรากฏในรูปแบบของหนังสือรับรองตามข้อ 902 หรือคำให้การว่าได้ทำการค้นหาที่สุดแล้ว แต่ไม่สามารถค้นหาซึ่งหลักฐาน รายงาน คำแถลง หรือข้อมูล หรือการลงรายการต่าง ๆ เหล่านั้นได้²

Rule 803 (10) ยอมรับพยานบอกเล่าที่เป็นบันทึกหรือรายการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ถึงความไม่มีอยู่ หรือไม่ได้เกิดขึ้นในข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งโดยปกติจะต้องปรากฏอยู่ในบันทึก หรือรายการสาธารณะเหล่านั้น เช่น หนังสือรับรองของกรมอัยการ หรือหนังสือรับรองที่ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งในรายงานบันทึกไม่ปรากฏ

¹ Mc Cormick, Ibid, p. 736.

² ตามหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษ ไม่สามารถพิสูจน์ถึงการไม่มีอยู่ในบันทึกหรือรายการสาธารณะต่าง ๆ เช่นที่กำหนดใน F.R.E. Rule 803 (10).

เรื่องการเข้ามาอยู่ของคนต่างดาวหรือการแปลงสัญชาติ ซึ่งโดยปกติจะต้องมีเรื่องอยู่ในบันทึก หรือรายงานนั้น สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีคนต่างดาวได้¹

11. บันทึกขององค์การทางศาสนา (Records of religious organizations)

ข้อความในเรื่องการเกิด การแต่งงาน การหย่า การตาย ความชอบด้วยกฎหมาย การสืบสันดาน ความสัมพันธ์โดยสายโลหิตหรือการแต่งงาน หรือข้อเท็จจริงอื่นที่คล้ายคลึงกันในเรื่องประวัติส่วนตัวหรือครอบครัวซึ่งปรากฏอยู่ในบันทึกที่ทำเป็นปกติขององค์การทางศาสนา

Rule 803 (11) เป็นข้อยกเว้นที่ยอมให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าซึ่งเป็นบันทึกที่จัดทำขึ้นโดยองค์การทางศาสนา เช่น ทะเบียนหลักฐานการเกิด การตาย ซึ่งโดยปกติแล้วเกี่ยวข้องกับองค์การทางศาสนาเพราะมีการบันทึกเรื่องราวเหล่านี้ไว้ เช่น พิธีแต่งงานในโบสถ์ พิธีจัดการศพ หรือการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร เช่น คดี Daily V. Grand Lodge² ศาลยอมรับฟังบันทึกของ โบสถ์คริสต์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องวัน และสถานที่ ทำพิธีตั้งชื่อให้เด็กในคริสต์ศาสนา

12. หนังสือรับรองการแต่งงาน การทำพิธีตั้งชื่อเด็กในคริสต์ศาสนาและหนังสือรับรองอื่นทำนองเดียวกัน (Marriage, baptismal, and similar certificates)

ข้อความซึ่งเป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในหนังสือรับรองว่าผู้ทำได้เข้าพิธีแต่งงาน หรือพิธีอื่น หรือพิธีศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประกอบพิธีโดยนักบวช เจ้าพนักงาน หรือบุคคลผู้มีอำนาจอันตามชอบบังคับหรือการปฏิบัติขององค์การทางศาสนา หรือโดยมีกฎหมายรับรองการกระทำนั้น

¹ Limpert, Ibid, p. 441.

² 311 ILL. 184, (1924).

และได้ออกให้ในเวลาที่ทำการดังกล่าว หรือภายในเวลาอันสมควรหลังจากนั้น สามารถรับฟังได้ตาม Rule 803 (12)

13. บันทึกทางครอบครัว (Family records)

ข้อความซึ่งเป็นเรื่องข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวหรือครอบครัวซึ่งปรากฏในคัมภีร์ประจำครอบครัว (family bibles) ประวัตินวงศ์ตระกูล บันทึก รอยสลักบนแหวน การจารึกในเรื่องครอบครัว การสลักในเครื่องใช้ต่าง ๆ หลุมฝังศพ หรือรอยสลักบนหลุมฝังศพ หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน สามารถรับฟังได้ตาม Rule 803 (13)

14. บันทึกในเอกสารซึ่งมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน

(Records of documents affecting an interest in property)

บันทึกในเอกสารซึ่งทำขึ้นเพื่อก่อให้เกิด หรือผลกระทบต่อผลประโยชน์ในทรัพย์สิน เพื่อพิสูจน์ข้อความในต้นฉบับเอกสารและการจัดการ การส่งมอบโดยบุคคลซึ่งเอกสารนั้นระบุว่าเป็นผู้ทำเอกสารนั้นขึ้น ถ้าบันทึกนั้นเป็นบันทึกของหน่วยงานแห่งรัฐและมีกฎหมายให้อำนาจในการทำบันทึกไว้ เอกสารประเภทนั้นก็สามารถรับฟังได้ ตาม Rule 803 (14)

15. ข้อความในเอกสารซึ่งมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน

(Statements in documents affecting an interest in property)

ข้อความซึ่งปรากฏในเอกสารที่ก่อให้เกิด หรือมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ถ้าเรื่องที่ระบุไว้เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของเอกสาร เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเมื่อได้ทำเอกสารขึ้นมาแล้วไม่ตรงกับความเป็นจริงแห่งข้อความ หรือวัตถุประสงค์ของเอกสาร สามารถรับฟังได้ตาม Rule 803 (15)

16. ข้อความในเอกสารโบราณ (Statements in ancient documents)

ข้อความในเอกสารซึ่งปรากฏขึ้นเมื่อ 20 ปี หรือก่อนนั้นซึ่งมีความถูกต้องและแน่นอนสามารถรับฟังได้ตาม Rule 803 (16)

เหตุผลที่ศาลยอมรับฟังข้อความในเอกสารโบราณเนื่องจากความจำเป็น เพราะอาจหาตัวผู้เขียนข้อความนั้นไม่พบ เนื่องจากระยะเวลาผ่านไปยาวนานถึง 20 ปี หรือแม้ผู้นั้นจะมีตัวตนอยู่ก็ไม่อาจจำเหตุการณ์ได้แน่นอนและนอกจากนี้ยังมีหลักประกันที่ทำให้เอกสารโบราณนั้นน่าเชื่อถือ คือ ¹

- (1) อันตรายจากการสื่อความหมายมีน้อย เพราะกฎเกณฑ์ที่ใช้เฉพาะข้อความที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น
- (2) เอกสารนี้จัดทำขึ้นก่อนที่จะเกิดการโต้แย้งข้อพิพาทเป็นเวลานาน
- (3) ไม่มีเหตุผลใดที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้จัดทำมีเจตนาอันเป็นการไม่ชอบเพราะเป็นที่เห็นได้ว่าผู้ทำไม่ได้รับอิทธิพลใด ๆ จากคู่ความทั้ง 2 ฝ่ายในขณะที่ทำเอกสาร
- (4) ได้รับความยืนยันแล้วว่า ผู้จัดทำข้อความในเอกสารมีความรู้ในข้อเท็จจริงนั้น

Professor Wigmore เห็นว่าเอกสารที่จะเป็นเอกสารโบราณใช้ได้กับเอกสารทุกชนิด เช่น จดหมาย บันทึกต่าง ๆ สัญญา แผนที่ และหนังสือรับรอง นอกจากนี้ยังรวมถึงเอกสารแสดงสิทธิและคำวินิจฉัยอื่น ๆ อีกด้วย ²

17. รายงานเรื่องการตลาด สิ่งพิมพ์ทางการค้า (Market reports, commercial publications)

การแจ้งราคาตลาด รายการทางการเงิน รายชื่อสารบัญชี หรือการรวบรวมเป็นสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ซึ่งใช้ทั่วไปโดยสาธารณชน หรือโดยบุคคลเฉพาะบางอาชีพ สามารถรับฟังได้ตาม Rule 803 (17)

18. บันทึกทางวิชาการ (Learned treatises)

รับฟังเพียงเท่าที่ให้พยานผู้เชี่ยวชาญในระหว่างการถามค้าน หรือใช้ในการซักถามข้อความซึ่งปรากฏอยู่ในตำราสิ่งตีพิมพ์ วารสาร หรือหนังสือประวัติศาสตร์

¹ Mc Cormick, Ibid, p. 747.

² Uniform Rule 63 (29).; Lempert, Ibid, p. 443.

วิชาการแพทย์ หรือวิทยาศาสตร์ หรือศิลปศาสตร์อย่างอื่น ซึ่งได้จัดทำขึ้นอย่างน่าเชื่อถือ โดยคำให้การหรือคำรับรองของพยาน หรือคำให้การของพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือโดยศาลพบเห็นเอง ซึ่งถ้าหากยอมรับฟังแล้วจะอ่านข้อความนั้นเป็นพยานหลักฐานก็ได้ แต่จะนำบันทึกนี้เสนอต่อศาลไม่ได้

Rule 803 (18) ศาลสามารถรับฟังพยานบอกเล่าซึ่งเป็นบันทึกในทางวิชาการต่าง ๆ ได้¹ โดยจำกัดเพียงเท่าที่ใช้ในการถามค้าน หรือซักถามโดยพยานผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น เหตุผลเพราะความน่าเชื่อถือของบันทึกทางวิชาการ เนื่องจากเป็นการเขียนโดยความรู้ของผู้เขียนเองมิได้เจตนาเข้าข้างฝ่ายใดและเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในแต่ละอาชีพของผู้เขียน นอกจากนี้หลักและบันทึกในทางวิชาการต่าง ๆ แสดงโดยเปิดเผยเพื่อให้บุคคลทั่วไปอ่านและพิจารณา จึงมีความน่าเชื่อถือว่าข้อความเหล่านั้นเป็นจริง ศาลยอมรับฟังเพื่อเป็นการอธิบายหรือสนับสนุนคำให้การโดยวิธีการอ่านเท่านั้น จะนำบันทึกนี้แสดงเป็นพยานหลักฐานเลยหาได้ไม่

19. คำเล่าลือเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวหรือประวัติครอบครัว (Reputation concerning personal or family history)

คำเล่าลือระหว่างสมาชิกของครอบครัวซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต การรับรองหรือการแต่งงานหรือระหว่างสมาคมรวมกันหรือชุมชน เกี่ยวกับการเกิด การรับรอง การแต่งงาน การหย่า การตาย ความชอบด้วยกฎหมาย ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต การรับรองหรือการแต่งงาน การสืบสันดาน หรือข้อเท็จจริงอื่นทำนองเดียวกันเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวหรือครอบครัว

Rule 803 (19) เป็นข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่า แม้ผู้กล่าวจะไม่มีความรู้ในข้อเท็จจริงนั้นด้วยตนเองโดยตรง เพราะเป็นคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมา²

¹ Uniform Rule 63 (31).

² Uniform Rule 63 (23) - (27).

เกี่ยวกับเรื่องประวัติส่วนตัว หรือประวัติครอบครัวของบุคคล เฉพาะในคดีที่มีประเด็น เกี่ยวข้อง โดยตรงในเรื่องนี้ เช่น เกี่ยวกับหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษ แต่ศาลสหรัฐและ ศาลบางรัฐสามารถรับฟังคำเล่าลือในเรื่องนี้ได้กว้างขวางกว่าเพราะไม่ได้จำกัดว่า บุคคล นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยการแต่งงานเท่านั้นแต่ยังสามารถรับฟัง คำเล่าลือของบุคคลซึ่งมีความใกล้ชิดสนิทกัน เช่น อยู่ในชุมชนสังคมเดียวกันไม่ว่าในด้าน การทำงาน ศาสนา กิจกรรมในสังคม หรือพักอาศัยด้วยกัน เช่น คำบอกเล่าของหญิง ที่เป็นคนจัดการทำคลอดเด็กซึ่งเล่าให้ผู้อยู่การะเลียงดูเด็กนั้นฟัง สามารถรับฟัง เป็นพยาน หลักฐาน เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง เรื่องการเกิดได้ในคดีที่มีประเด็น เกี่ยวกับวงศ์ตระกูลของเด็กนั้น¹ หรือคำบอกเล่าของผู้ที่พักอยู่อาศัยรวมกันว่าผู้ที่ตนอยู่ด้วยนั้นแต่งงานแล้ว รับฟังได้²

20. คำเล่าลือเกี่ยวกับขอบเขตที่ดินหรือประวัติทั่วไป (Reputation concerning boundaries or general history)

คำเล่าลือในชุมชนซึ่งเกิดขึ้นก่อนมีข้อพิพาทในเรื่องขอบเขตที่ดิน หรือประเพณี ซึ่งมีผลกระทบต่อที่ดินซึ่งชุมชนใช้ร่วมกัน และคำเล่าลือเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ทั่วไปซึ่งมีความสำคัญต่อชุมชนหรือรัฐ หรือประเทศชาติที่รัฐตั้งอยู่

Rule 803 (20) เป็นข้อยกเว้นที่ยอมให้รับฟังพยานบอกเล่าในลักษณะที่เป็น คำเล่าลือต่อ ๆ กันมาโดยบุคคลที่มาเบิกความเป็นพยานไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงนั้นมาด้วยตนเอง โดยตรง และคำเล่าลือนี้สามารถรับฟังได้ทั้งกรณีที่เป็น เรื่องขอบเขตที่ดินทั้งของรัฐและ เอกชน³ ซึ่งในกรณีนี้คำเล่าลือจะต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาช้านานแล้วและไม่อาจหาพยาน หลักฐานอื่นมาแสดง เพื่อพิสูจน์ในเรื่องขอบเขตแห่งที่ดินนี้ได้⁴

¹ re Lewis' Estate, 121 Utah 385, (1952).

² Daniels V. Johnson, 216 Ark 374 (1950); Mc Cormick p. 746.

³ หลักคอมมอนลอว์ จำกัดการรับฟังเฉพาะขอบเขตที่ดินและสิทธิอื่น ๆ ในทาง สาธารณะเท่านั้น

⁴ Uniform Rule 63 (27) (a), (b); Mc Cormick, Ibid, p. 749 ; Hail V. Haynes, 312 K.y. 357, (1950).

2.1 คำเล่าลือเกี่ยวกับบุคคลลักษณะ (Reputation as to character)

คำเล่าลือเกี่ยวกับบุคคลลักษณะของบุคคลในสังคมหรือชุมชนของบุคคลนั้นสามารถรับฟังได้

Rule 803 (21) เป็นข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าซึ่งเกี่ยวกับบุคคลลักษณะของบุคคลในกรณีที่คดีมีประเด็นในเรื่องเหล่านี้ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามคำเล่าลือของสังคมหรือชุมชนซึ่งบุคคลนั้นอาศัยอยู่ เหตุผลในการรับฟัง เช่นเดียวกับหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษ คือ เนื่องจากไม่อาจหาตัวผู้บอกเล่าคนแรกมาเบิกความต่อศาลได้ และข้อเท็จจริงนั้นเป็นที่ยอมรับกันในสังคมนั้นแล้ว¹

2.2 คำพิพากษาของศาลซึ่งตัดสินในคดีก่อน (Judgment of previous conviction)

พยานหลักฐานในคำพิพากษาซึ่งถึงที่สุดที่สร้างขึ้นหลังจากพิจารณาคดีหรือตามคำรับสารภาพว่า กระทำผิด (แต่ไม่ใช่คำรับว่าจะไม่ต่อสู้คดี) ที่ตัดสินว่าบุคคลมีความผิดทางอาญามีโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกเกินกว่า 1 ปี เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันจำเป็นแก่การนำมาอ้างสนับสนุนคำพิพากษา แต่ไม่รวมถึงการเสนอโดยรัฐในการดำเนินคดีอาญาโดยมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการฟ้อง หรือใช้อ้างยันบุคคลอื่นซึ่งมิใช่จำเลย คดีซึ่งอยู่ระหว่างอุทธรณ์อาจนำมาแสดงได้แต่ไม่มีผลต่อการยอมรับของศาล

Rule 803 (22) เป็นข้อยกเว้นที่ยอมให้ศาลรับฟังคำพิพากษาคดีก่อนซึ่งเป็นพยานบอกเล่า² โดยจำกัดเฉพาะคำพิพากษาที่ถึงที่สุดในการดำเนินคดีอาญาที่จำเลยถูกตัดสินให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกเกินกว่า 1 ปี เท่านั้น ในกรณีที่จำเป็นเพื่อสนับสนุน

¹ ดูหน้า 100 - 101.

² Uniform Rule 63 (20).

คำพิพากษาในคดีหลัง แต่จะนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดขึ้น เป็นคดีอาญาด้วยกันไม่ได้ เพราะเป็นการละเมิดต่อสิทธิที่จะได้รับการเผชิญหน้าของจำเลยซึ่งกำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญ เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะเป็นเรื่องคำรับสารภาพ หรือเป็นการกล่าวขัดต่อประโยชน์ของตน¹ เช่น จำเลยถูกฟ้องข้อหาฆ่าของโจทก์ พยานหลักฐานที่นำมาพิสูจน์มีเพียงแสตมป์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของจำเลย คดีนี้ศาลไม่รับฟังคำพิพากษาในเรื่องลักทรัพย์ (แสตมป์) ที่ตัดสินไปแล้ว²

เหตุผลในการรับฟังคำพิพากษาของศาลในคดีก่อน เฉพาะคดีอาญาที่มีอัตราโทษร้ายแรง เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีครั้งหลัง เนื่องจากสถานการณ์เป็นที่น่าเชื่อถือเพราะคดีอาญาโดยเฉพาะที่เป็นความผิดร้ายแรงซึ่งมีอัตราโทษสูงนั้น โจทก์มีการระในการพิสูจน์หนักมาก คือ ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ปราศจากความสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด ศาลจึงจะลงโทษจำเลยได้ ดังนั้นข้อเท็จจริงที่มีการพิสูจน์แล้วอย่างชัดเจนย่อมจะต้องแน่นอนพอที่จะเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดดังกล่าว³ นอกจากนี้จำเลยยังมีโอกาสต่อสู้ป้องกัน การกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ เช่น ในคดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการได้รับบาดเจ็บ อันเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย จำเลยสามารถอ้างคำพิพากษาของศาลซึ่งตัดสินว่า โจทก์ถูกลงโทษในความผิดฐานบุกรุก (ซึ่งเป็นเหตุให้ถูกทำร้าย) เป็นพยานหลักฐานเพื่อ พิสูจน์การกระทำของโจทก์ได้⁴

¹ F.R.E. 801 (d) (1).

² Kirby V. United States, 174 U.S. 47 (1899); Mc Cormick, Ibid, p. 739.

³ คำพิพากษาที่ตัดสินให้ปล่อยตัวจำเลยนั้น เมื่อจรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงดังกล่าวได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากโจทก์ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลซึ่งเป็นการระที่หนักกว่ามาก และไม่เห็นว่าจำเลยบริสุทธิ์จริงหรือไม่

⁴ Hudson V. Otero, 80 N.M. 668 (1969); Mc Cormick, Ibid, p. 740.

คำพิพากษาในคดีก่อนซึ่งสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้ตาม Rule 803 (22) จะต้องปรากฏว่า

(1) คำพิพากษานั้นได้มีการตัดสินประเด็นแห่งคดีและต้องถึงที่สุดแล้ว หรือถ้าเป็นการรับสารภาพ ต้องเป็นการรับผิดตามข้อหา เพราะการรับผิดเพื่อที่จะไม่ประสงค์ต่อสู้คดีนั้นไม่สามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้

(2) ความผิดนั้นได้มีการตัดสินลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกเกินกว่า 1 ปีขึ้นไป

(3) คำพิพากษานี้ใช้อย่างยับยั้งบุคคลอื่นนอกเหนือจากจำเลยไม่อาจรับฟังได้ เมื่อเป็นการเสนอโดยรัฐในการดำเนินคดีอาญา

23. คำพิพากษาเกี่ยวกับบุคคล ครอบครัว หรือประวัติศาสตร์ทั่วไปหรือขอบเขตของที่ดิน (Judgment as to personal, family, or general history or boundaries)

คำพิพากษาซึ่งพิสูจน์ในเรื่องบุคคล ครอบครัว หรือประวัติศาสตร์ทั่วไป หรือขอบเขตที่ดินซึ่งมีความสำคัญในคำพิพากษา ถ้าเรื่องดังกล่าวสามารถนำมาพิสูจน์โดยพยานหลักฐานที่เป็นคำเล่าลือได้ สามารถรับฟังตาม Rule 803 (23)

24. ข้อยกเว้นอื่น ๆ (Other exceptions)

ข้อความซึ่งขอยกเว้นข้างตนมิได้ครอบคลุมไว้โดยเฉพาะ แต่มีลักษณะที่น่าเชื่อถืออย่างยิ่งน้อยกว่ากัน หากศาลเห็นว่า

(A) ข้อความนั้นได้เสนอเป็นพยานหลักฐานในข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญ

(B) ข้อความนั้นน่าเชื่อถือในเรื่องที่มีการเสนอมากกว่าพยานหลักฐานอื่น ๆ

ซึ่งผู้เสนอสามารถให้ความพยายามจัดทำมาได้ และ

(C) วัตถุประสงค์ทั่วไปของข้อก้ำกั้นนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการยอมรับข้อความนั้นเป็นพยานหลักฐาน แต่อย่างไรก็ตาม ข้อความนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามข้อยกเว้นนี้ไม่ได้ เว้นแต่ผู้เสนอข้อความจะได้แจ้งให้รู้ความฝ่ายตรงข้ามทราบล่วงหน้า

ก่อนการพิจารณาที่พอสมควรเพื่อให้โอกาสคู่ความฝ่ายนั้นเตรียมการ โดยการแสดง
เจตนาที่จะเสนอข้อความและรายละเอียดของข้อความนั้น รวมทั้งชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าว
ข้อความนั้นด้วย

Rule 803 (24) เป็นข้อยกเว้นพิเศษของพยานบอกเล่าซึ่งไม่คำนึงว่าผู้กล่าว
จะยังมีตัวตนอยู่หรือไม่ และกรณีไม่เข้าข้อยกเว้นใดข้อยกเว้นหนึ่งใน 23 ข้อยกเว้นทั้งหมด
ของพยานบอกเล่าที่ศาลสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ก็อาจรับฟังโดยข้อยกเว้นนี้เมื่อ
พิจารณาโดยสภาพและพฤติการณ์แวดล้อมแล้วสามารถมั่นใจได้อย่างแน่นอนว่ามีความถูกต้อง
น่าเชื่อถือและปรากฏแก่ศาลว่า

- (1) ข้อความนั้นนำสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) ข้อความนั้นเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ประเด็นที่ต้องการได้ดีกว่า
พยานหลักฐานอื่นซึ่งมีอยู่
- (3) การยอมรับข้อความนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมตามวัตถุประสงค์
แห่งกฎหมายนี้

เงื่อนไขประการสำคัญในการอ้างพยานบอกเล่าตาม Rule 803 (24) คือ
ผู้เสนอพยานบอกเล่ากรณีนี้ต้องแจ้งความประสงค์ให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามทราบล่วงหน้าก่อน
การพิจารณาที่ว่าตนมีเจตนาที่จะใช้พยานบอกเล่านี้เป็นพยานหลักฐานในคดี เพื่อให้โอกาส
คู่ความฝ่ายตรงข้ามเตรียมการซึ่งจะต้องมีรายละเอียดของข้อความและชื่อ ที่อยู่ ของผู้
กล่าวด้วย ในคดี Dallas County V. Commercial Union Assurance Co.,
Ltd¹ เป็นคดีตัวอย่างซึ่งเป็นเหตุให้ข้อยกเว้นนี้เกิดขึ้น ประเด็นในคดี คือ การที่
หอนาฬิกาของศาลพังลงมานั้นมีสาเหตุมาจากการที่ฟ้าผ่าซึ่งเป็นอุบัติเหตุที่บริษัทประกันภัย
ต้องรับผิดชอบในความเสียหายตามสัญญาประกันภัย หรือเป็นเหตุจากโครงสร้างที่ไม่แข็งแรง
และการทรุดพังของโครงสร้างเองซึ่งบริษัทประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบ ได้มีการสำรวจพยาน

¹ 286 F. 2d 388 (5 th Cir. 1961).

หลักฐาน คือ ถ่านและไม้กวาดในนั้น เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าการยุบพังของหอนาฬิกา ไม่ได้เกิดจากฟ้าผ่า บริษัทประกันภัยได้เสนอสำเนาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นซึ่งได้ตีพิมพ์มานานกว่า 50 ปี โดยมีข้อความเกี่ยวกับเรื่องการเกิดอัคคีภัยในศาลขณะที่กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างซึ่งในคดีนี้ไม่สามารถหาพยานหลักฐานอื่นมาแสดง เพื่อพิสูจน์ในประเด็นแห่งคดี ได้ดีกว่านี้ศาลเห็นว่า แม้หนังสือพิมพ์ดังกล่าวจะไม่ใช่อเอกสารที่เป็นเอกสารในทางธุรกิจ (Business record) หรือเอกสารโบราณก็ตาม แต่ก็มีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอนที่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ในเมืองเล็ก ๆ จะลงข่าวเรื่องการเกิดอัคคีภัยในศาล ถ้าสิ่งนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจริง ¹

3.2.2.4 ข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าในกรณีที่ผู้กล่าวไม่สามารถมาศาลได้

(Declarant unavailable)

F.R.E. Rule 804 (a) กำหนดข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าซึ่งผู้กล่าวไม่อาจมาศาลได้และการไม่อาจมาศาล (Unavailability) นั้นรวมถึงสถานการณ์ที่ผู้กล่าว

(1) ได้รับการยกเว้นตามระเบียบของศาลโดยเหตุที่ได้รับเอกสิทธิ์ในการเบิกความเกี่ยวกับเรื่องที่เขาจะต้องให้การ หรือ

(2) ยืนยันโดยปฏิเสธที่จะให้การใด ๆ ในเรื่องซึ่งเขาจะต้องให้การและเชื่อว่าจะมีคำสั่งของศาลบังคับให้เขาให้การก็ตาม หรือ

(3) ไม่สามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ หรือ

(4) ไม่สามารถมาศาลหรือให้การที่ศาลได้ เนื่องจากถึงแก่กรรม หรือในขณะนั้นมีความเจ็บป่วยไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ หรือต้องรับการรักษาพยาบาล หรือ

---

¹ Report of Senate Committee on the Judiciary ; Federal Rules of Evidence for United States Courts and Magistrates,

(St. Paul, Minn : West Publishing Co., 1975) p. 135.

(5) ไม่มาในการพิจารณาของศาลและผู้อภัยยานไม่สามารถติดตามนำตัวมาได้ (หรือในกรณีที่เข้าขอยกเว้นของพยานบอกเล่าข้อ (b) (2) (3) หรือ (4) ในการมาศาลหรือมาให้การต่อศาล) ไม่ว่าโดยวิธีการดำเนินการหรือโดยวิธีอื่น ๆ ไม่ถือว่าผู้กล่าวไม่สามารถมาศาลได้ ถ้าปรากฏว่าข้อที่ได้รับการยกเว้น การปฏิเสธ การอ้าง หรือการขาดความทรงจำ การมาไม่ได้ การไม่มาปรากฏตัวต่อศาล มีสาเหตุมาจากการที่ผู้อภัยยานเป็นผู้ดำเนินการหรือกระทำการอื่นไม่ชอบ เพื่อมุ่งหมายไม่ให้พยานมาศาล หรือมาเบิกความต่อศาล

พยานบอกเล่าซึ่งได้รับการยกเว้นให้รับฟังได้ตาม Rule 804 นี้เป็นกรณีที่พยานบอกเล่าน่าเชื่อถือและพยานไม่สามารถมาเบิกความหรือให้การต่อศาลได้¹ ซึ่งจะต้องมีการพิสูจน์ว่า การไม่สามารถมาศาลของพยานนั้น เนื่องจากเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Uniform Rule 62 (7).

ใน 5 กรณีข้างต้น¹ และจะต้องพิสูจน์จนเป็นที่พอใจแก่ศาลโดยเฉพาะในกรณี ข้อ (5) ซึ่งผู้อ้างพยานไม่อาจติดตามพยานมาให้การต่อศาลได้ไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ ซึ่งศาลจะต้อง

¹ การไม่สามารถมาศาลของพยาน (Unavailability) จะต้องแสดงให้เห็นว่าพยานไม่สามารถมาให้การต่อศาลในการพิจารณาคดีครั้งนี้ได้เพราะเหตุใด ซึ่งแต่เดิมการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เฉพาะว่าจะต้องสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับข้อยกเว้นในแต่ละกรณี แต่ปัจจุบันหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนไป คือ ไม่ว่าพยานไม่อาจมาศาลเพราะเหตุใดตามที่กำหนดไว้ก็ถือว่าเป็นเกี่ยวข้องกับข้อยกเว้นในแต่ละกรณีอื่นถือเป็นเหตุอย่างเดียวกัน ซึ่งได้มีการแก้ไขปัญหานี้เพื่อให้หลักเกณฑ์และรูปแบบเดียวกันเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยกำหนดความหมายของการไม่สามารถมาศาลไว้เป็นกลุ่มเดียวกันและรวบรวมเป็นกฎเกณฑ์ที่แน่นอนขึ้นตามลำดับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ คือ

- (1) เพราะเหตุแห่งความตาย
- (2) การไม่ปรากฏตัวของพยาน คือไม่สามารถหาตัวพยานพบหรือตามตัวพยานมาศาลได้ เมื่อได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้ว
- (3) ความไม่สามารถทางร่างกายของพยานที่จะมาให้การต่อศาล เนื่องจากเหตุอันสมควร
- (4) ความไม่สามารถทางสมองของพยาน เช่น กลายเป็นบุคคลวิกลจริตจิตฟั่นเฟือน
- (5) พยานจดจำเหตุการณ์ไม่ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเจ็บไข้ได้ป่วย ความชรา หรือระยะเวลาล่วงเลยมานานแล้วจนยากแก่การจดจำ
- (6) ความมีเอกลักษณ์ของพยานที่ไม่ต้องมาให้การต่อศาล
- (7) พยานปฏิเสธที่จะมาให้การต่อศาล แม้จะได้ใช้วิธีการของศาลเรียกพยานมาแล้วก็ตาม
- (8) ความไม่สามารถอื่น ๆ ที่ห้ามพยานมาให้การต่อศาล เช่น พยานขาดคุณสมบัติแห่งการเป็นพยาน

ใช้ดุลพินิจในการรับฟังอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในคดีอาญา การที่ศาลยอมรับฟังพยานบอกเล่าอาจเป็นการละเมิดต่อสิทธิในการเผชิญหน้าพยานของจำเลย (The right to confrontation) ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (The Sixth Amendment) ดังนั้นกรณีที่จะอ้างเหตุข้อ 5 นี้ ผู้อ้างต้องแสดงให้เห็นต่อศาลว่าได้ทำการติดตามพยานถึงที่สุดแล้ว การที่ผู้อ้างได้ขอหมายเรียกพยาน (Subpoena) แล้วยังไม่เพียงพอที่จะถือว่าได้ติดตามถึงที่สุด ผู้อ้างต้องแสดงให้เห็นว่าพยานไม่ตอบหมายเรียกนั้น หรือได้ทำการติดตามค้นหาพยานอย่างที่สุดแล้ว¹ ในคดี Barber V. Page² อัยการอ้างคำให้การชั้นไต่สวนมูลฟ้อง (preliminary hearing) ของพยานผู้ซึ่งร่วมกระทำความผิดกับจำเลยในคดีนี้ เนื่องจากขณะทำการพิจารณาตัดสินพยานถูกจำคุกอยู่ในรัฐเท็กซัสซึ่งห่างจากศาลโอกลาโฮมา ที่ทำการพิจารณาคดีจำเลยนี้ 225 ไมล์ อัยการอ้างว่าไม่สามารถนำตัวพยานมาศาลได้ จึงขออ้างคำให้การชั้นไต่สวนมูลฟ้องคดีนี้ศาลสูงตัดสินไม่ยอมรับฟังคำให้การของพยาน เนื่องจากการที่พยานไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลยังไม่พอจะถือเป็นเหตุให้รับฟังคำให้การครั้งก่อนของพยานได้ เพราะอัยการยังไม่ได้ออกหมายเรียก (Subpoena) ต่อศาลเพื่อแสดงถึงการติดตามพยานแล้ว แต่ในคดี Mancusi V. Stubbs³ จำเลยถูกตัดสินว่าฆ่าผู้อื่น คดีมีการอุทธรณ์ซึ่งศาลสูงสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ อัยการอ้างคำให้การของพยานในศาลชั้นต้นครั้งก่อนเพราะพยานได้ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่สวีเดนแล้ว คดีนี้ศาลยอมรับฟังคำให้การของพยานครั้งก่อน เนื่องจากปรากฏแก่ศาลว่าได้มีการส่งหมายเรียกแล้ว และพยานได้ตอบปฏิเสธที่จะมาให้การต่อศาล นอกจากนี้จำเลยยังได้มีโอกาสถามค้าน

¹ Lempert, Ibid, p. 449.

² 390 U.S. 719 (1968), Lempert, Ibid, pp. 449 - 450.

³ 408 U.S. 204 (1972).

พยานอย่างเต็มที่แล้วในการพิจารณาครั้งก่อน¹ ดังนั้นการไม่สามารถมาศาลของพยานอันเป็นเหตุให้อำนาจให้การของพยานครั้งก่อนเป็นพยานหลักฐานนั้น ศาลต้องพิจารณาเหตุในแต่ละคดีเป็นกรณี ๆ ไป

ข้อยกเว้นของพยานบอกเล่า ในกรณีที่พยานไม่สามารถมาศาลมีอยู่ 5 กรณีตาม Rule 804 (b) ซึ่งกำหนดว่าในกรณีต่อไปนี้ไม่ถูกจำกัดโดยหลักพยานบอกเล่า ถ้าผู้กล่าวไม่สามารถมาเป็นพยานในศาลได้ คือ

1. คำให้การของพยานครั้งก่อน (Former Testimony) คำให้การของพยานซึ่งให้ไว้ในกระบวนการพิจารณาคดีเดียวกันหรือต่างกัน ถ้าคู่ความซึ่งถูกยื่นโดยคำให้การที่เสนอมานั้นหรือในคดีหรือกระบวนการพิจารณาคดีแห่ง ผู้เป็นเจ้าของประโยชน์ตนก่อน มีโอกาสและมีเจตนาทำนองเดียวกันที่จะใช้คำให้การครั้งก่อนนั้นโดยการซักถาม ถามค้าน หรือถามตั้ง

คำให้การของพยานครั้งก่อนสามารถรับฟังได้ตาม Rule 804 (b) (1)² ซึ่งเป็นข้อยกเว้นในกรณีที่ซึ่งไม่สามารถนำพยานมาเบิกความต่อศาลเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งก็ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น³ เหตุผลในการรับฟังเนื่องจากความน่าเชื่อถือ เพราะคำให้การของพยานครั้งก่อนทำขึ้นโดยมีการสาบานตัวแล้ว และคู่ความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสดูตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้กล่าวโดยการซักถามหรือถามค้าน และหรือมีมูลเหตุจูงใจที่จะถาม

¹ ความแตกต่างของทั้ง 2 คดี คือ คดีแรกเป็นคำให้การขึ้นไต่สวนมูลฟ้องซึ่งจำเลยอาจยังเตรียมการถามค้านไม่ทันเพราะเป็นการพิจารณาครั้งแรก แต่คดีหลังเป็นคำให้การขึ้นพิจารณาของศาลซึ่งจำเลยมีโอกาสดูผู้เต็มที่แล้ว และพยานตอบปฏิเสธที่จะมาเป็นพยานในศาล

² Uniform Rule 63 (3).

³ ต่างจาก Rule 801 (d) (1) คือ คำกล่าวของพยานครั้งก่อน ไม่ถือเป็นพยานบอกเล่าเพราะพยานได้มาเบิกความต่อศาลในครั้งหลังอีกซึ่งคู่ความมีโอกาสเต็มที่ในการถามค้านพยาน

คำพยานในเรื่องทำนองเดียวกันกับการพิจารณาคดีนี้ นอกจากนี้คำให้การของพยานครั้งก่อนยังทำขึ้นในระยะเวลาใกล้ชิดกับเหตุการณ์ซึ่งแน่นอนว่าพยานย่อมจดจำเหตุการณ์นั้นได้ดีกว่า

การรับฟังคำให้การของพยานครั้งก่อนเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ อาจเป็นการเสนอเพื่อใช้อ้างยันความฝ่ายที่ เป็นผู้เสนอคำให้การของพยานนั้นเองในครั้งก่อน เพื่อทำลายน้ำหนักคำพยานหรือเป็นการอ้างเพื่อใช้อ้างยันความอีกฝ่ายหนึ่ง โดยนำคำให้การของพยานในครั้งก่อนที่ดูความนั้น เคยเสนอแล้ว คำให้การของพยานในครั้งก่อนอาจเป็นคดีเดียวกันหรือต่างคดีก็ได้ แต่ต้องมีประเด็นข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน¹

เงื่อนไขในการรับฟังคำให้การของพยานครั้งก่อน คือ

1. คำให้การของพยานครั้งก่อน ได้รับความต้องมีโอกาสซักถาม ถามค้าน หรือถามถึง หรือมีมูลเหตุสงสัยที่จะกระทำการนั้นแล้ว ในกรณีที่คำให้การของพยานครั้งก่อนถูกเสนอเพื่อใช้อ้างยันความฝ่ายที่ เป็นผู้เคยเสนอคำให้การนั้นเองในครั้งก่อน จะต้องปรากฏว่าความฝ่ายซึ่ง เสนอพยานนั้น ได้ทำการซักถามและถามคียงพยานแล้ว หรือมีมูลเหตุที่จะทำการซักถามหรือถามคียงพยานเช่นที่ควรจะทำแล้ว ส่วนในกรณีที่คำให้การของพยานครั้งก่อนถูกอ้าง เพื่อใช้อ้างยันความอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับครั้งก่อน จะต้องปรากฏว่าความฝ่ายที่ถูกยัน โดยคำให้การนี้ ได้มีโอกาสถามคียงพยานในการพิจารณาคดีครั้งก่อนแล้ว

2. ประเด็นแห่งคดีเป็นเรื่องเดียวกัน คือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในคดีทั้งสอง เป็นเรื่องเดียวกัน

3. ได้รับความในคดีแรกและคดีหลัง เป็นความเดียวกัน หรือมีความสัมพันธ์กับความในคดีนี้ เช่น ในคดีแรกเป็นคดีอาญา จำเลยถูกฟ้องและลงโทษฐานทำร้ายร่างกาย ในคดีแพ่งครั้งหลัง โจทก์อ้างคำให้การของพยานที่เคยให้การในคดีอาญาเป็นพยานหลักฐาน

¹ หลักคอมมอนลอว์ ไม่ได้อำกัดในกรณีที่ เป็นเรื่องคำให้การของพยานครั้งก่อน ในคดีเดียวกัน

พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการละเมิดของจำเลยได้¹ สำหรับคำให้การของพยานครั้งก่อนในกรณีที่คู่ความคดีก่อนมีความสัมพันธ์ (privity) กับคู่ความในคดีนี้ คู่ความคดีนี้สามารถอ้างคำให้การของพยานครั้งก่อนเป็นพยานหลักฐานได้ เช่น ผู้เข้าคนก่อนผู้มีสิทธิคนก่อนในทรัพย์สิน หรือเจ้ามรดกของคู่ความ หรือสามีภริยาในการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน เช่น คำให้การของพยานครั้งก่อนในคดีที่สามีถูกฟ้อง เกี่ยวกับการทำลายยายเขตรั่วที่ดินสามารถรับฟังเพื่อใช้ยื่นในคดีที่ภริยาถูกฟ้องในข้อหาเดียวกันอีกคดีหนึ่งได้² อย่างไรก็ตามหลักในเรื่องความสัมพันธ์กับคู่ความนี้ไม่สามารถนำมาใช้กับจำเลยในคดีอาญา เพราะเป็นการขัดต่อสิทธิที่จะได้รับการเผชิญหน้าของจำเลย

(The right of confrontation)

4. ต้องพิสูจน์ว่าพยานไม่สามารถมาเบิกความต่อศาลได้ เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตาม Rule 804 (a) ที่กล่าวข้างต้น

2. คำกล่าวของผู้ใกล้ตาย (Dying declaration)

คำกล่าวในขณะที่เชื่อว่าใกล้จะตาย (Statement under belief of impending death) ในการดำเนินคดีฆาตกรรม (homicide) หรือในคดีหรือกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งคำกล่าวของผู้ใกล้ตายขณะที่เชื่อว่าเขาจะต้องตายอย่างแน่นอนเกี่ยวกับสาเหตุ หรือพฤติกรรมแวดล้อมที่เขาเชื่อว่าเป็นเหตุแห่งการตาย

.Rule 804 (b) (2) เป็นข้อยกเว้นที่ยอมให้รับฟังพยานบอกเล่าซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้ใกล้ตาย โดยเหตุที่เชื่อว่า คนใกล้ตายย่อมจะพูดแต่ความจริง เช่นเดียวกับเหตุ

¹ Charlesworth V. Tinker, 18 Wis 633 (1864).; MC.Cormick, Ibid, p. 619.

² Proulx V. Parrow, 115 Vt. 232 (1948); Mc Cormick Ibid, p. 620.

ผลที่ยอมรับในหลักคอมมอนลอว์¹ และเรื่องราวที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอยู่ในความ
 รู้เห็นของผู้กล่าว โดยเฉพาะเช่นเดียวกับความรู้สึกว่าตนกำลังจะตาย คำกล่าวของผู้ใกล้
 ตายนี้สามารถรับฟังได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา² แต่ความน่าเชื่อถือในการรับฟังแตกต่างกัน
 กันเพราะคดีอาญาคำกล่าวของผู้ใกล้ตายในคดีฆาตกรรมเป็นเรื่องที่ผู้ตายกล่าวถึงสาเหตุและ
 การกระทำที่มีการฟ้องร้องโดยตรง แต่ในคดีแพ่งนั้นมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุต่าง ๆ
 ซึ่งผู้ตายอาจมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยและโดยเฉพาะหากผู้ตายมีความรู้ในเรื่องความรับผิดต่าง ๆ
 ของบุคคลทางแพ่งแล้ว จิตสำนึกของผู้ตายอาจต้องการที่จะป้องกันความรับผิดของตนหรือ
 สร้างหลักฐานเพื่อประโยชน์แก่ทายาทในอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น

คำกล่าวของผู้ใกล้ตายในกรณีนี้ ผู้กล่าวไม่จำเป็นต้องตายจริง ๆ แต่ในขณะที่
 เบิกความไม่อาจนำตัวผู้กล่าวมาศาลได้อาจเนื่องจากความตายหรือด้วยเหตุอื่น ๆ ตามที่
 กล่าวข้างต้นใน Rule 804 (a)³

หลักเกณฑ์ในการรับฟังคำกล่าวของผู้ใกล้ตาย ตาม F.R.E. Rule 804

(b) (2) คือ

1. รับฟังได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งเป็นความผิดต่อชีวิตไม่ว่าโดยเจตนา
 หรือโดยประมาท
2. รับฟังได้เฉพาะสาเหตุและพฤติกรรมแวดล้อมซึ่งเกี่ยวกับการกระทำผิดต่อ
 ชีวิตเท่านั้น
3. ผู้กล่าวรู้สึกว่าจะตนใกล้จะตาย และไม่มี ความหวังว่าจะมีชีวิตรอดได้อีก
4. ไม่อาจนำตัวผู้กล่าวมาเบิกความต่อศาลได้ อาจเนื่องจากความตาย หรือ
 โดยเหตุอื่น ๆ ตาม Rule 804 (a)

¹ ดูเหตุผลในการยอมรับคำกล่าวของคนใกล้ตาย หน้า 77.

² หลักคอมมอนลอว์ ยอมรับฟังคำกล่าวของคนใกล้ตาย เฉพาะในคดีอาญาซึ่ง
 เกี่ยวกับสาเหตุของการตายที่เป็นความผิดฐาน murder or manslaughter เท่านั้น
 ไม่รวมถึงคดีอื่นและไม่ใช้กับคดีแพ่ง

³ หลักเดิมผู้กล่าวต้องถึงแก่ความตายจริง ๆ ในเวลาที่มาเบิกความต่อศาล

5. ผู้กล่าวต้องอยู่ในฐานะที่รู้เห็นและน่าเชื่อถือ คำบอกกล่าวนั้นเป็นความจริง ทั้งนี้ศาลสหรัฐอเมริกาเคยตัดสินว่า แม้จะเข้าหลักเกณฑ์ทุกข้อ แต่เมื่อผู้กล่าวไม่ควรอยู่ในวิสัยจะมองเห็นว่าใครเป็นคณิง คำบอกกล่าวนั้นไม่ควรรับฟัง¹

3. คำกล่าวซึ่งขัดต่อผลประโยชน์ของตนเอง (Statement against interest)

คำกล่าวซึ่งใดกล่าวในเวลาที่ยึดแย้งกับผลประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือเงินทอง หรือมีแนวโน้มที่จะทำให้ตัวผู้กล่าวต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา หรือทำให้ไม่มีสิทธิเรียกร้องจากผู้อื่นซึ่งวิญญูชนไม่ควรจะกล่าวข้อความนั้น เว้นแต่จะเชื่อว่าข้อความที่กล่าวนั้นเป็นความจริง คำกล่าวซึ่งจะทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาและทำให้พยานข้อหา นั้นจะรับฟังไม่ได้ เว้นแต่พฤติการณ์แวดล้อมโดยทั่วไปจะชี้ให้เห็นว่าคำกล่าวนั้นน่าเชื่อถือ

Rule 804 (b) (3) เป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเองซึ่งผู้กล่าวไม่สามารถมาเบิกความต่อศาลได้และเป็นคำกล่าวซึ่งขัดต่อผลประโยชน์ของตนในลักษณะ

ก. เกี่ยวกับเงินทองหรือทรัพย์สิน เช่น การชำระหนี้ การเป็นหนี้ ภาษีเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สิน

ข. อาจทำให้ผู้กล่าวต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา เช่น การรับผิดชอบสัญญาหรือคำกล่าวซึ่งขัดต่อประโยชน์ในทางสังคมซึ่งผู้กล่าวต้องรับผิดชอบทางอาญา โดยพฤติกรรมการแวดล้อมซึ่งขัด

ค. อาจทำให้ผู้นั้นสูญเสียสิทธิในอนาคตที่จะเรียกร้องจากอีกฝ่ายหนึ่ง

¹ James V. State, 12 S.W. 704, ตูวิญญู เครื่องงาม, "ทฤษฎีคำบอกเล่าของผู้ตายในกฎหมายลักษณะพยาน," วารสารกฎหมาย 3 (พฤษภาคม 2519), หน้า 27 - 38.

ในบางกรณีคำกล่าวนั้นอาจมีทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียแก่ผู้กล่าวซึ่งศาลมีทางเลือก 3 กรณี คือ

- (1) ยอมรับคำกล่าวนั้นโดยถือว่าเป็นการสนับสนุน
- (2) ยอมรับคำกล่าวในกรณีที่ความเสียหาย หรือการขัดต่อผลประโยชน์มีมากกว่าและจำกัดไม่รับฟังถ้าส่วนที่มีมากกว่า
- (3) ยอมรับเฉพาะส่วนที่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของผู้กล่าวเท่านั้น

ศาลสหรัฐมักยอมรับฟังคำกล่าวกรณี (2) หรือ (3) เป็นพยานหลักฐาน แต่ Mc Cormick และ Jefferson เห็นว่าควรจะยอมรับเฉพาะกรณีที่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของผู้กล่าวเท่านั้น¹

หลักเกณฑ์ในการรับฟังคำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์ คือ

1. เป็นคำกล่าวซึ่งขัดต่อผลประโยชน์ของผู้กล่าวในทางทรัพย์สินหรือเงินทอง หรือทำให้ผู้กล่าวต้องมีความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา หรือทำให้สันติวิธีเรียกร้องจากบุคคลอื่นในขณะกล่าวข้อความนั้น²

2. ผู้กล่าวต้องรู้ในเรื่องที่กล่าวนั้นมาด้วยตนเอง (first hand knowledge)

3. ผู้กล่าวไม่ได้มาเบิกความต่อศาลเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตาม Rule 804 (a) ที่กล่าวข้างต้น

¹ Lempert, Ibid, p. 466.

² คำรับ มีลักษณะคล้ายกับคำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่มีข้อแตกต่าง คือ คำรับของคุณความฝ่ายตรงข้ามไม่ถือว่าเป็น Hearsay คำรับไม่จำกัดขัดต่อผลประโยชน์ของผู้กล่าวขณะกล่าวข้อความนั้นและไม่จำกัดอยู่ในความรู้ของผู้กล่าว คำรับนั้นผู้กล่าวยังมาเบิกความต่อศาลได้ แต่คำกล่าวที่ขัดต่อผลประโยชน์นั้นไม่อาจหาตัวผู้กล่าวมาเป็นพยานได้

4. คำกล่าวเกี่ยวกับประวัติบุคคลหรือประวัติครอบครัว (Statement of Personal or family history)

(A) คำกล่าวเกี่ยวกับการเกิด การรับรอง การแต่งงาน การหย่า ความชอบด้วยกฎหมาย ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต การรับรอง หรือการแต่งงาน การสืบสันดาน หรือข้อเท็จจริงอื่นในเรื่องส่วนตัวหรือประวัติครอบครัวของผู้กล่าว แม้ผู้กล่าวมิได้จัดทำความรู้ในเรื่องนี้มาเองก็ตาม หรือ

(B) คำกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวข้างต้นและการตายของบุคคลอื่น ถ้าผู้กล่าวมีความสัมพันธ์โดยสายโลหิต การรับรอง หรือการแต่งงาน หรือมีความใกล้ชิดกับครอบครัวผู้อื่นจนพอที่จะรู้รายละเอียดในเรื่องที่ถูกกล่าวข้างต้นอย่างถูกต้อง

Rule 804 (b) (4) เป็นข้อยกเว้นที่ยอมรับพยานบอกเล่าซึ่งเป็นคำกล่าวเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติบุคคล หรือประวัติในครอบครัวของบุคคล

คำกล่าวในกรณีนี้ผู้กล่าวต้องไม่สามารถมาศาลได้โดยเหตุใดเหตุหนึ่งตาม Rule 804 (a) ¹ ซึ่งต่างจากคำเล่าลือใน 803 (19) และอาจกล่าวก่อนหรือหลังที่มีการพิพาทเกิดขึ้นแล้วก็ได้ เมื่อได้พิสูจน์แล้วว่าผู้กล่าวได้กล่าวโดยมิได้ระมัดระวัง หรือใส่ใจในข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ² และไม่จำเป็นที่ผู้กล่าวต้องรู้ในเรื่องที่ถูกกล่าวมาด้วยตนเอง ในกรณีที่คำกล่าวนั้นเกี่ยวกับประวัติบุคคลหรือประวัติครอบครัวของตนเอง แต่ดำเนินการกล่าวเกี่ยวกับบุคคลที่ตนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดแล้ว ผู้กล่าวต้องทราบเรื่องนั้นมาเองโดยตรงและความสัมพันธ์ใกล้ชิดนี้อาจโดยสายโลหิต การแต่งงาน การรับรอง ความเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือแม้แต่บุคคลซึ่งมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเสมือนเป็นสมาชิกในครอบครัวนั่นเอง ซึ่งศาลสหรัฐยอมรับทั้งข้อยกเว้นนี้ได้กว้างกว่าหลักคอมมอนลอว์ ³

¹ Uniform Rule 63 (5).

² Lempert, Ibid, p. 472.

³ หลักคอมมอนลอว์ ยอมรับคำกล่าวซึ่งผู้กล่าวมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติโดยสายโลหิตและการแต่งงานเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ใกล้ชิดสนิทสนม และต้องกล่าวก่อนมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น

หลักเกณฑ์ในการรับฟังคำกล่าวที่เกี่ยวข้องกับประวัติบุคคลหรือประวัติในครอบครัว คือ

1. ต้องเป็นคำกล่าวเกี่ยวกับการเกิด การรับรอง การแต่งงาน การตาย การหย่า ความเป็นบุตร ภริยา สามี บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ความเกี่ยวพันในทางวงศ์ตระกูลของตัวผู้กล่าวนั้นเองหรือของบุคคลซึ่งผู้กล่าวมีความสัมพันธ์ด้วยไม่ว่าโดยสายโลหิต การแต่งงาน การรับรองว่าเป็นบุตร ภริยา สามี บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยความสัมพันธ์สนมกันเป็นส่วนตัว
2. คดีมีประเด็นโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในข้อ 1
3. ผู้กล่าวมีความรู้ในเรื่องที่กล่าวโดยการรับทราบจากบุคคลในครอบครัวนี้ด้วยตนเอง หรือในกรณีที่เป็นเรื่องของบุคคลอื่นหรือประวัติครอบครัวบุคคลอื่น ผู้กล่าวต้องรู้เรื่องนั้นมาเองโดยตรง
4. คำกล่าวนั้นอาจเกิดขึ้นก่อนมีข้อพิพาท หรือหลังข้อพิพาทก็ได้โดยผู้กล่าวมิได้ใส่ใจว่าข้อพิพาทนั้นเกิดขึ้น
5. ไม่อาจหาตัวผู้กล่าวมาเป็นพยานต่อศาลได้โดยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตาม Rule 804 (a)
  5. ข้อยกเว้นอื่น ๆ (Other exceptions) ข้อยกเว้นซึ่งข้อยกเว้นที่กล่าวมาข้างต้นครอบคลุมไม่ถึง แต่มีพฤติกรรมแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือซึ่งหากศาลเห็นว่า
    - (A) ข้อยกเว้นนั้นได้เสนอมาเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ
    - (B) ข้อยกเว้นนั้นมีความน่าเชื่อถือในจุดที่ได้เสนอมากกว่าพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่ผู้อ้างสามารถจัดหามาได้โดยใช้ความพยายามตามสมควรแล้ว และ

(c) มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการยอมรับพยานบอกเล่านี้เป็นพยานหลักฐานในคดี

แต่ทั้งนี้ข้อความนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เว้นแต่ผู้เสนอจะโต้แย้งให้ดูความฝ่ายตรงข้ามทราบล่วงหน้าแล้วพอสมควรก่อนมีการพิจารณาคดี เพื่อให้ดูความฝ่ายตรงข้ามมีโอกาสเตรียมคดีโดยแจ้งข้อความนั้น พร้อมทั้งรายละเอียดและชื่อที่อยู่ของผู้กล่าวด้วย

• Rule 804 (b) (5) เป็นข้อยกเว้นซึ่งยอมให้รับฟังพยานบอกเล่าในกรณีพิเศษนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว 4 กรณีข้างต้น สำหรับผู้กล่าวซึ่งไม่สามารถมาเป็นพยานที่ศาลได้¹ โดยมีหลักประกันแห่งความน่าเชื่อถือซึ่งศาลต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

ข้อยกเว้นทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกรณีที่ผู้กล่าวไม่ได้มาเป็นพยานที่ศาลโดยสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 กรณีตาม Rule 804 (a) ซึ่งจะต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นเองมิใช่การกระทำของผู้เสนอหรืออ้างพยานนั้น เช่น ผู้อ้างพยานขมขู่ไม่ให้พยานมาศาล หรือทำให้พยานตายเพื่อจะได้ไม่ต้องมาเบิกความต่อศาล หรือยุยงให้พยานหลบหนีไปจากเขตอำนาจของศาล ซึ่งกรณีนี้จะทำให้ไม่อาจรับฟังพยานบอกเลาดังกล่าวได้เลยเพราะถือว่าพยานยังสามารถมาให้การต่อศาลได้ แต่การไม่มาศาลของพยานนั้นเกิดจากการกระทำของผู้เสนออ้างพยานนั่นเอง

พยานบอกเล่าทั้งหมดที่ศาลสหรัฐอเมริกายอมรับฟังนั้นมีมากมายโดยแต่ละกลุ่มของพยานบอกเลามีหลักประกันแห่งความน่าเชื่อถือต่างกันออกไป รายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าสำหรับศาลสหรัฐนั้นบางมลรัฐก็ยอมรับปฏิบัติตามโดยวางข้อกำหนดรายละเอียดให้เหมือนกัน แต่บางรัฐศาลอาจกำหนดเงื่อนไขรายละเอียดแตกต่างออก

¹ ต่างจาก 803 (24) คือ กรณีนี้ยังลางนำตัวผู้กล่าวมาเบิกความต่อศาลได้ และการไม่มาศาลของผู้กล่าวมิใช่สาระสำคัญแห่งการรับฟัง

ไปจากที่กำหนดไว้ใน F.R.E. เช่น คำกล่าวเกี่ยวกับประวัติบุคคลหรือครอบครัว บางศาลจะยอมรับฟังต่อเมื่อผู้กล่าวไม่อาจมาเป็นพยานที่ศาลได้ หรือคำกล่าวของผู้ไกล่เกลี่ย บางศาลยังคงยึดตามหลักคอมมอนลอว์ของอังกฤษอยู่ คือ รับฟังเฉพาะในคดีอาญาซึ่ง เป็น ความผิดต่อชีวิตเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าที่กำหนดไว้ในกฎเกณฑ์ การรับฟังพยานหลักฐาน (F.R.E.) ของศาลสหรัฐที่กล่าวมานั้นนับได้ว่าครอบคลุมพยาน บอกเล่าแทบทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีน้อยโดยเฉพาะพยานบอกเล่าที่นอกเหนือจากข้อกำหนด ดังกล่าวก็อาจรับฟังได้โดย F.R.E. Rule 803 (24) โดยไม่คำนึงว่าผู้กล่าวหรือทำ คำบอกเล่านั้นจะมา เป็นพยานที่ศาลได้หรือไม่ หรืออาจรับฟังโดย Rule 804 (b) (5) ในกรณีที่ผู้ทำคำบอกเล่า นั้นไม่สามารถมาเป็นพยานที่ศาลได้เพราะเหตุแห่งความตายหรือเหตุ อื่น ๆ ที่กำหนดไว้ชัดเจนตาม Rule 804 (a)

พยานบอกเล่าซ้อนพยานบอกเล่า (Multiple Hearsay)

พยานบอกเล่าที่ซ้อนอยู่ในพยานบอกเล่าไม่ถูกจำกัดภายใต้กฎเกณฑ์พยานบอกเล่า นี้ ถ้าแต่ละส่วนของข้อความที่ประกอบกันนั้นเข้าข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าที่กำหนดไว้ใน กฎเกณฑ์ ตาม F.R.E. Rule 805

พยานบอกเล่าซ้อนพยานบอกเล่ามักเกิดขึ้นเสมอในกรณีที่เป็นการเสนอข้อความ ในบันทึกต่าง ๆ เป็นพยานหลักฐาน เช่น ในคดีลอบวางเพลิง การที่บริษัทประกันภัยเสนอ บันทึกที่เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้ตายได้จดไว้ว่า "ได้สอบถามหัวหน้าหน่วยดับเพลิงวันนี้ และ เขาบอกว่าไฟไหม้เกิดจากการวางเพลิง" เป็นพยานหลักฐาน บันทึกดังกล่าวหากนำมา เสนอเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ว่าไฟไหม้จากการวางเพลิง ย่อมถือว่าเป็นพยานบอกเล่าซ้อนพยาน บอกเล่า (multiple hearsay) คือ บันทึกถือเป็นพยานบอกเล่าตอนแรกและคำกล่าว นอกศาลของหัวหน้าหน่วยดับเพลิงเป็นพยานบอกเล่าตอนที่สอง เพราะผู้จัดทำบันทึกมิได้รู้เห็น ข้อเท็จจริงมาด้วยตนเอง โดยตรงแต่ได้รับการบอกเล่ามาจากผู้อื่น ซึ่งถ้าหากว่าบันทึกหรือ คำกล่าวนอกศาลนั้นสามารถรับฟังได้โดยเข้าข้อยกเว้นใดข้อยกเว้นหนึ่งตามที่กำหนดไว้แล้ว ก็

สามารถรับฟังข้อเท็จจริงนั้นเป็นพยานหลักฐานได้¹ หรือบันทึกของโรงพยาบาลที่รวบรวมประวัติผู้ป่วย หากเสนอเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบันทึกนั้นก็อาจรับฟังได้ ซึ่งกรณีอาจเข้าข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าในเรื่องบันทึกในหน้าที่การงานและเป็นคำกล่าวเกี่ยวกับประวัติของบุคคลในครอบครัวหรือเป็นคำกล่าวเพื่อการบำบัดรักษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹ พยานบอกเล่าซ้อนพยานบอกเล่า 2 ชั้น เป็น Double hearsay ถ้าซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น เป็น Multiple hearsay ; Lempert, Ibid, p. 352.